

Uchwała nr 41/2018
Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu
z dnia 28 marca 2018 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania ramowego planu pracy, w tym planu kontroli,
Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu za rok 2017

Na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 561), Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu

przyjmuje

sprawozdanie z wykonania ramowego planu pracy, w tym planu kontroli, Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu za rok 2017, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

Przewodnicząca Kolegium
Regionalnej Izby Obrachunkowej
we Wrocławiu

Lucyna Hanus

Sprawozdanie

z wykonania ramowego planu pracy, w tym planu kontroli,
Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu
za rok 2017

Ramowy plan pracy wraz z planem kontroli Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu (zwanej dalej Izbą) na rok 2017 Kolegium Izby przyjęło uchwałą nr 89/2016 z dnia 14 grudnia 2016 roku. Niniejsze sprawozdanie z jego wykonania, opracowane zgodnie z dyspozycją § 5 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2004 r. w sprawie siedzib i zasięgu terytorialnego regionalnych izb obrachunkowych oraz szczegółowej organizacji izb, liczby członków kolegium i trybu postępowania (Dz.U. Nr 167, poz. 1747), Kolegium Izby przyjmuje zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 561) — zwanej dalej ustawą o r.i.o.

I. Zadania w zakresie nadzoru

1. Wyniki badania uchwał i zarządzeń organów jednostek samorządu terytorialnego w sprawach określonych w art. 11 ust. 1 ustawy o r.i.o.

Zakres działalności nadzorczej Izby, zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy o r.i.o., obejmował w 2017 r. uchwały i zarządzenia podejmowane przez organy 196 jednostek samorządu terytorialnego, 12 związków międzygminnych i 1 związku powiatów, w sprawie:

- procedury uchwalania budżetu i jego zmian,
- budżetu i jego zmian,
- zaciągania zobowiązań wpływających na wysokość długu oraz udzielania pożyczek,
- zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu,
- podatków i opłat lokalnych, w tym opłaty za gospodarowanie odpadami,
- absolutorium,
- wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian,

oraz ustalenia budżetu jednostki samorządu terytorialnego — w przypadku niepodjęcia uchwały budżetowej przez jej organ stanowiący (art. 11 ust. 2 ustawy o r.i.o.) lub w przypadku niezachowania przez jednostkę (art. 11 ust. 2a ustawy o r.i.o.) zasad określonych w art. 242–244 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2077), zwanej dalej „u.f.p.”.

Liczba nadzorowanych jednostek nie uległa w 2017 r. zmianie w stosunku do roku poprzedniego.

W 2017 r. Kolegium Izby w toku 23 posiedzeń zbadało **10 794 uchwały i zarządzenia** podjęte przez organy nadzorowanych jednostek (o 898 więcej niż w 2016 r. i 115 więcej niż w 2015 r.), z tego 6223 (57,7%)

stanowiły uchwały podjęte przez organy stanowiące, a 4571 (42,3%) — uchwały i zarządzenia podjęte i wydane przez organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego — dalej „j.s.t.”.

Dla porównania — w 2016 r. zbadano 9896 (w 2015 r. zbadano 10679) uchwał i zarządzeń, z których 5761 (58,2%) stanowiły podjęte przez organy stanowiące, a 4135 (41,8%) podjęte i wydane przez organy wykonawcze j.s.t.

Liczba zbadanych uchwał i zarządzeń w latach 2015–2017

Wyszczególnienie	Liczba jednostek		Liczba zbadanych uchwał i zarządzeń						Dynamika (%)	
	2017	%	2015	%	2016	%	2017	%	6:4	8:6
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Razem, z tego:	209	100	10 679	100	9 896	100	10 794	100	92,7	109,1
Zespół Wrocław	74	35,4	3 931	36,8	3 660	37,0	3 987	37,0	93,1	108,9
ZZ Jelenia Góra	49	23,4	2 311	21,7	2 032	20,5	2 226	20,6	87,9	109,5
ZZ Legnica	46	22,0	2 353	22,0	2 213	22,4	2 419	22,4	94,1	109,3
ZZ Wałbrzych	40	19,2	2 084	19,5	1 991	20,1	2 162	20,0	95,5	108,6

Wyniki badania nadzorczego uchwał i zarządzeń organów j.s.t. w 2017 r. wskazują tak wzrost liczby zbadanych uchwał organów stanowiących (o 462, tj. o 8,0% więcej niż w 2016 r.), jak i porównywalny wzrost liczby uchwał i zarządzeń organów wykonawczych (o 436, tj. o 10,5% więcej niż w 2016 r.), co wyraziło się nawet niewielkim wzrostem ich udziału wśród zbadanych (z 41,8% w 2016 r. do 42,3% w 2017 r.).

Do zespołu w siedzibie Izby (według liczby zbadanych przez Kolegium w 2017 r.) przekazano 3987 uchwał i zarządzeń organów j.s.t. (o 327 więcej niż w 2016 r.), a do Zespołów Zamiejscowych Izby (ZZ) przekazano łącznie 6807 uchwał i zarządzeń (o 571 więcej niż w 2016 r.), z tego do ZZ w Jeleniej Górze przekazano o 194 więcej, do ZZ w Legnicy o 206 więcej, do ZZ w Wałbrzychu o 171 więcej niż w 2016 roku.

Właściwość miejscowa zespołów Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu — określona zarządzeniami Prezesa Izby nr 15/13 z dnia 30 września 2013 r. i nr 16/13 z dnia 9 października 2013 r. — nie uległa zmianie w 2017 roku.

Wyniki badania nadzorczego uchwał i zarządzeń w latach 2015–2017

Wyniki badania nadzorczego	Liczba uchwał i zarządzeń			Struktura (%)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	10 679	9 896	10 794	100,0	100,0	100,0
1) bez naruszenia prawa	10 450	9 657	10 629	97,86	97,58	98,47
2) z naruszeniem prawa, z tego:	229	239	165	2,14	2,42	1,53
a) z nieistotnym naruszeniem	139	174	88	1,30	1,76	0,81
b) wszczęte postępowanie umorzono	0	5	4	0	0,05	0,04
c) uznano za nieważne, z tego:	80	55	71	0,75	0,56	0,66
– w części	37	27	16	0,35	0,27	0,15
– w całości	43	28	55	0,40	0,28	0,51
d) niezgodność z prawem	10	5	2	0,09	0,05	0,02

Kolegium Izby uznało 10 629 spośród 10 794 zbadanych w 2017 r. uchwał i zarządzeń organów j.s.t. za podjęte (wydane) bez naruszenia prawa, co stanowiło 98,47% zbadanych (w 2016 r. za podjęte bez naruszenia prawa uznano 97,58% zbadanych).

W odniesieniu do 165 uchwał i zarządzeń (1,53% zbadanych w 2017 r.) stwierdzono ich podjęcie, odpowiednio wydanie, z naruszeniem prawa (w 2016 r. dotyczyło 2,42% zbadanych), z tego:

- 1) 88 uchwał i zarządzeń (0,81% zbadanych) — uznano za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, wśród nich 72 uchwały i zarządzenia w sprawie budżetu i jego zmiany budżetu oraz wieloletniej prognozy finansowej (w 2016 r. dotyczyło 1,76% zbadanych);
- 2) w 4 przypadkach wszczęte postępowanie — w sprawie uznania uchwały budżetowej (2 przypadki) i uchwały zmieniającej budżet (2 przypadki) — umorzono, wobec usunięcia nieprawidłowości przez wezwane organy (w 2016 r. umorzono 5 postępowań);

- 3) 71 uchwał i zarządzeń (70 uchwał i 1 zarządzenie) uznano za podjęte z istotnym naruszeniem prawa i orzeczono ich nieważność (w 2016 r. dotyczyło 53 uchwał i 2 zarządzeń), z tego:
- 16 uznano za nieważne w części (15 uchwał i 1 zarządzenie), co stanowiło 0,15% zbadanych, w tym w 4 przypadkach po bezskutecznym upływie terminu do usunięcia (przez wezwane organy) wskazanych nieprawidłowości w uchwale budżetowej i uchwale zmieniającej budżet (w 2016 r. dotyczyło 0,27% zbadanych),
 - 55 uchwał uznano za nieważne w całości, co stanowiło 0,51% zbadanych, w tym 2 uchwały w sprawie zmiany budżetu (w 2016 r. dotyczyło 0,28% zbadanych);
- 4) w 2 przypadkach stwierdzono niezgodność z prawem — 1 uchwały i 1 zarządzenia w sprawie zmiany budżetu na rok 2016 — bez orzekania ich nieważności, wobec utraty mocy obowiązującej uchwały budżetowej z dniem 31 grudnia 2016 r. (w 2016 r. dotyczyło 2 uchwał i 3 zarządzeń).

Wyniki badania nadzorczego w 2017 r. wskazują na znaczący wzrost udziału uchwał i zarządzeń organów j.s.t. uznanych przez Kolegium Izby za podjęte bez naruszenia prawa (98,47% zbadanych). Stwierdzenie przez Kolegium istotnego naruszenia prawa w 71 uchwałach i zarządzeniach organów j.s.t., skutkujące orzeczeniem ich nieważności, dotyczyło niespełna 0,66% zbadanych (w 2016 r. dotyczyło 0,56%, a w 2015 r. 0,75% zbadanych).

Wyniki badania nadzorczego uchwał i zarządzeń według kategorii jednostek

Wyszczególnienie	Liczba uchwał i zarządzeń		% 3:2	Wyniki badania nadzorczego w 2017 r.							
	2016	2017		bez naruszenia prawa	% 5:3	z nieistotnym naruszeniem prawa	nieważne			postępowanie umorzono	inne
							razem (9+10)	w części	w całości		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ogółem, z tego:	9 896	10 794	109,1	10 629	98,5	88	71	16	55	4	2
– gminy	8 250	8 961	108,6	8 823	98,5	72	61	12	49	3	2
– powiaty	1 072	1 215	113,3	1 191	98,0	14	9	4	5	1	0
– miasta na prawach powiatu	303	336	110,9	335	99,7	0	1	0	1	0	0
– województwo samorządowe	140	155	110,7	155	100,0	0	0	0	0	0	0
– związki międzygminne	127	114	89,8	112	98,2	2	0	1	0	0	0
– związek powiatów	4	13	325,0	13	100,0	0	0	0	0	0	0

Wyniki badania nadzorczego 10 794 uchwał i zarządzeń organów j.s.t. według kategorii jednostek, wskazują, że spośród zbadanych w 2017 r.:

- 8961 uchwał i zarządzeń podjętych i wydanych przez organy 165 gmin — 8823 (98,5%) uznano za podjęte bez naruszenia prawa (w 2016 r. — 97,5%),
- 1215 uchwał podjętych przez organy 26 powiatów — 1191 (98,0%) uznano za podjęte bez naruszenia prawa (w 2016 r. — 97,4%),
- 336 uchwał i zarządzeń podjętych i wydanych przez organy 4 miast na prawach powiatu — 335 (99,7%) uznano za podjęte bez naruszenia prawa (w 2016 r. — 100%),
- 155 uchwał podjętych przez organy województwa samorządowego — 155 (100%) uznano za podjęte bez naruszenia prawa (w 2016 r. — również 100%),
- 114 uchwał 12 związków gmin — 112 (98,2%) uznano za podjęte bez naruszenia prawa (w 2016 r. dotyczyło 96,1%),
- 13 uchwał związku powiatów — wszystkie uznano za podjęte bez naruszenia prawa.

Wyniki badania nadzorczego uchwał i zarządzeń j.s.t. w 2017 r. — według jednostek poszczególnych szczebli — wskazują, że uchwały i zarządzenia organów gmin stanowiły nieco ponad 83% (83,02%) zbadanych, a jednocześnie udział podjętych i wydanych przez organy gmin bez naruszenia prawa wzrósł do ponad 83% (83,01%) łącznej liczby uznanych przez Kolegium Izby za podjęte bez naruszenia prawa. Wyniki analiz wskazują, że to wzrost legalności uchwał i zarządzeń podejmowanych przez organy gmin pozytywnie wpłynął na ukształtowanie wyników badania nadzorczego Kolegium Izby w 2017 roku.

Odnutowany w 2017 r. wzrost liczby zbadanych uchwał i zarządzeń — o 898 (o 9,07%) więcej niż w 2016 r. — dotyczył w pierwszej kolejności uchwał i zarządzeń organów gmin, których zbadano łącznie o 711 więcej niż w roku poprzednim, co jak wynika z przedmiotu badania pozostaje w bezpośrednim związku ze wzrostem liczby uchwał i zarządzeń w sprawie zmian budżetu gminy (o 506 więcej) oraz w sprawie zmian wieloletniej prognozy finansowej gminy (o 188 więcej niż w 2016 r.).

Liczba zbadanych uchwał i zarządzeń według rodzaju spraw w latach 2015–2017

Zakres przedmiotowy uchwał i zarządzeń	2015		2016		2017		Dynamika % (6:4)
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	
1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem, z tego w sprawie:	10 679	100	9 896	100	10 794	100	109,07
a) procedury uchwalania budżetu i jego zmian	9	0,1	15	0,15	8	0,07	53,33
b) budżetu	212	2,0	203	2,05	206	1,91	101,48
c) zmiany budżetu	6 243	58,5	5 663	57,22	6 277	58,15	110,84
d) wieloletniej prognozy finansowej	213	2,0	205	2,07	209	1,94	101,95
e) zmiany wieloletniej prognozy finansowej	1 200	11,2	1 254	12,67	1 478	13,69	117,86
f) absolutorium	204	1,9	207	2,09	204	1,89	98,55
g) zaciągania zobowiązań oraz udzielania pożyczek	228	2,1	176	1,78	320	2,97	181,82
h) zasad i zakresu przyznawania dotacji	221	2,1	244	2,47	355	3,29	145,49
i) podatków i opłat lokalnych	1 274	11,9	1 005	10,16	623	5,77	61,99
j) zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji	1	0,0	3	0,03	8	0,07	266,67
k) pozostałe uchwały i zarządzenia	874	8,2	921	9,31	1 106	10,25	120,09

Z liczby zbadanych w 2017 r. uchwał i zarządzeń organów j.s.t. według rodzaju spraw, wynika m.in.:

- wzrost liczby uchwał i zarządzeń organów j.s.t. w sprawie zmian budżetu (o 614 więcej, w tym zmian budżetu gminy o 506 więcej) oraz w sprawie zmian wieloletniej prognozy finansowej j.s.t. (o 224 więcej, w tym prognozy gminy o 188 więcej) w stosunku do zbadanych w 2016 r.,
- wzrost liczby uchwał i zarządzeń organów j.s.t. w sprawie zaciągania zobowiązań wpływających na wysokość długu oraz udzielania pożyczek i poręczeń (o 144 więcej niż w 2016 r.),
- wzrost liczby uchwał w sprawie zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu j.s.t. (o 111 więcej niż w 2016 r.) oraz w sprawach związanych z wykonywaniem budżetu (o 185 więcej niż w 2016 r.),
- spadek liczby uchwał rad gmin w sprawie podatków i opłat lokalnych (o 382 mniej niż w 2016 r.), w tym w sprawie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (o 241 mniej niż w 2016 r.),
- niewielka różnica liczby zbadanych uchwał w sprawie budżetu (o 3 więcej) i wieloletniej prognozy finansowej j.s.t. (o 4 więcej niż w 2016 r.), wynikająca z terminu badania uchwał podejmowanych przed rozpoczęciem roku budżetowego i przekazywanych do nadzoru Izby w ostatnich dniach grudnia.

Badaniu nadzorcemu poddano wszystkie przekazane do nadzoru Izby uchwały i zarządzenia, podjęte (wydane) przez organy dolnośląskich j.s.t. w sprawach określonych w art. 11 ust. 1 ustawy o r.i.o., w tym uchwały w sprawie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, podjęte na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2017 r. poz. 1289, z późn. zm.). W takim samym zakresie jak dotychczas, badaniem nadzorczym objęto uchwały i zarządzenia organów j.s.t. nienazwane wprost w art. 11 ust. 1 ustawy o r.i.o. — dotyczące określenia ram prawnych gospodarowania środkami publicznymi, o których mowa w przepisach u.f.p. Wyniki badania tych aktów przedstawiono w grupie „pozostałe uchwały i zarządzenia”. Dotyczy to m.in. zbadanych w 2017 r. uchwał w sprawie:

- zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu, o których mowa w art. 270 ust. 4 u.f.p.,
- zakresu i formy informacji o przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze, o których mowa w art. 266 ust. 2 u.f.p.,
- wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego wraz z planem finansowym tych wydatków, podejmowanych na podstawie art. 263 ust. 2 i 5 u.f.p.,
- przeznaczenia wydatków na pomoc dla innych j.s.t., o której mowa w art. 216 ust. 2 pkt 5 u.f.p.,
- wydzielonych rachunków dochodów samorządowych jednostek oświaty, podejmowanych na podstawie art. 223 ust. 2 u.f.p.,

- wyodrębnienia w budżecie gminy środków stanowiących fundusz sołecki, podejmowanych na podstawie ustawy z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołecim (Dz.U. poz. 301),
- programu postępowania naprawczego, podejmowanych na podstawie art. 240a ust. 1 i 2 u.f.p.

W 2017 r. Kolegium Izby w dwóch przypadkach (Powiat Milicki i Powiat Złotoryjski) — z powodu niezachowania relacji z art. 243 i przy wystąpieniu przesłanek, o których mowa w art. 240a ust. 8 i art. 240b ust. 1 u.f.p. — dokonało ustalenia budżetu powiatu na rok 2017.

Do nadzoru Wojewody Dolnośląskiego — na podstawie art. 65 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2017 r. poz. 1257 oraz z 2018 r. poz. 149) — przekazano 174 uchwały podjęte przez organy j.s.t., w szczególności przekazane do Izby uchwały rad gmin w sprawie taryf i dopłat do taryf za dostarczanie wody i zbiorowe odprowadzanie ścieków oraz regulaminów utrzymania porządku i czystości w gminach.

Do ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego — stosownie do art. 13 pkt 7 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1523) — przekazano 33 rozstrzygnięcia nadzorcze Kolegium Izby w sprawie stwierdzenia nieważności aktów prawa miejscowego oraz ustalenia budżetu powiatu na rok 2017 (Powiatu Milickiego i Powiatu Złotoryjskiego).

Wyniki badania nadzorczego uchwał i zarządzeń podjętych przez organy j.s.t. w sprawach określonych w art. 11 ust. 1 ustawy o r.i.o. kolejny raz potwierdziły, że podstawowy przedmiot badania Kolegium Izby stanowiły uchwały i zarządzenia w sprawie budżetu i jego zmian oraz w sprawie wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian, których łącznie zbadano 8172, co stanowiło 75,7% wszystkich zbadanych w 2017 r. uchwał i zarządzeń organów j.s.t. (w 2016 r. zbadano 7325, a w 2015 r. — 7868, co stanowiło odpowiednio 74% i 73,7% zbadanych w tych latach).

Wyniki badania w 2017 r. legalności uchwał i zarządzeń podjętych przez organy j.s.t. według rodzaju spraw i kategorii jednostek przedstawiono w zestawieniach nr 1 i nr 2 załączonych do sprawozdania.

A. Procedura uchwalania budżetu i jego zmian (art. 11 ust. 1 pkt 1 ustawy o r.i.o.)

W 2017 r. Kolegium Izby zbadło **8 uchwał** w sprawie procedury uchwalania budżetu i jego zmian, i uznało:

- 1) 7 uchwał (87,5% zbadanych) — za podjęte bez naruszenia prawa,
- 2) 1 uchwałę — za podjętą z istotnym naruszeniem art. 240 ust. 1 u.f.p., wobec upoważnienia burmistrza do dokonywania autopoprawek w projekcie budżetu do dnia sesji budżetowej (Wołów) — uchwała Kolegium nr 97/2017 z dnia 29 listopada 2017 roku.

Do tej kategorii uchwał, ze względu na brak aspektów proceduralnych, nie zaliczono wyników badania uchwał w sprawie programu postępowania naprawczego, o których mowa w art. 240a ust. 2 u.f.p., podjętych przez organy stanowiące 2 j.s.t. (Przemków i Powiat Złotoryjski) i objętych badaniem nadzorczym Kolegium Izby (wyniki badania tych uchwał przedstawiono w kategorii „pozostałe uchwały”).

Dla porównania — w 2016 r. zbadano 15 uchwał w sprawie procedury uchwalania budżetu i wszystkie uznano za podjęte bez naruszenia prawa.

B. Budżet (art. 11 ust. 1 pkt 2 ustawy o r.i.o.)

W 2017 r. Kolegium Izby zbadło **206 uchwał** budżetowych podjętych przez organy stanowiące 194 j.s.t. i 12 związków, w tym 2 podjęte przez organy stanowiące j.s.t. w okresie realizacji programu postępowania naprawczego, o którym mowa w art. 240a ust. 4 u.f.p. (Pęcław i Przemków). Dla dwóch powiatów — wobec ponownego wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 240a ust. 8 i art. 240b ust. 1 u.f.p. — Kolegium Izby zastępczo ustaliło budżet na rok 2017 (Powiat Milicki i Powiat Złotoryjski).

W badaniu nadzorczym 206 uchwał budżetowych na rok 2017 Kolegium Izby uznało¹:

- 1) 195 uchwał budżetowych, tj. 94,7% zbadanych (w 2016 r. 93,6% zbadanych) — za podjęte bez naruszenia prawa,
- 2) 8 uchwał budżetowych, tj. 3,9% zbadanych (w 2016 r. 5,0% zbadanych) — za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa,
- 3) 3 uchwały budżetowe — za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, co po zastosowaniu postępowania, o którym mowa w art. 12 ustawy o r.i.o., stanowiło podstawę:
 - umorzenia wszczętego postępowania w odniesieniu do 2 uchwał budżetowych — wobec usunięcia nieprawidłowości przez wezwane organy (Radę Miejską w Przemkowie i Radę Gminy Żórawina) w sposób i terminie określonym przez Kolegium Izby,
 - stwierdzenia nieważności (w części) 1 uchwały budżetowej i ustalenia budżetu w części dotkniętej nieważnością — po bezskutecznym upływie terminu naprawy uchwały przez wezwany organ (Radę Powiatu Trzebnickiego).

Stwierdzone przez Kolegium Izby istotne naruszenia prawa w uchwałach budżetowych na rok 2017 dotyczyły:

- wskazania Radzie Gminy Żórawina nieprawidłowości w uchwale budżetowej — polegających na niezaplanowaniu w budżecie wydatków na realizowane przedsięwzięcia w wysokości umożliwiającej ich terminowe zakończenie, czym naruszono art. 231 ust. 2 u.f.p. — decyzja Kolegium o umorzeniu postępowania (uchwała nr 53/2017 z dnia 10 maja 2017 r.), po usunięciu nieprawidłowości przez Radę Gminy Żórawina w sposób i terminie wskazanym przez Kolegium Izby w uchwale nr 35/2017 z dnia 8 marca 2017 r.,
- wskazania Radzie Miejskiej w Przemkowie braku kompetencji do uchwalenia budżetu gminy na rok 2017 bez zachowania relacji określonej w art. 243 u.f.p. — wobec wygaszenia przesłanek, o których mowa w art. 240a ust. 4 u.f.p. w następstwie braku realizacji uchwalonego „Programu postępowania naprawczego Gminy Przemków na lata 2016–2018” — decyzja Kolegium o umorzeniu postępowania (uchwała nr 37/2017 z dnia 8 marca 2017 r.), po usunięciu przez Radę Miejską w Przemkowie nieprawidłowości w sposób i terminie wskazanym przez Kolegium Izby w uchwale nr 22/2017 z dnia 18 stycznia 2017 r.,
- wskazania Radzie Powiatu Trzebnickiego nieprawidłowości przy podjęciu uchwały — polegających na niezachowaniu w planie wydatków wymaganej szczegółowości, o której mowa w art. 236 ust. 1 i 3 u.f.p. — decyzja Kolegium w sprawie stwierdzenia nieważności części uchwały budżetowej Powiatu Trzebnickiego na rok 2017 wraz z ustaleniem budżetu w części dotkniętej nieważnością (uchwała nr 42/2017 z dnia 15 marca 2017 r.) — podjęta po bezskutecznym upływie terminu do usunięcia nieprawidłowości wskazanych uchwałą Kolegium nr 31/2017 z dnia 15 lutego 2017 roku.

Nieistotne naruszenia prawa, czyli nieprawidłowości nieskutkujące stwierdzeniem nieważności uchwały, wskazane w odniesieniu do 8 uchwał budżetowych gmin na rok 2017 dotyczyły:

- niezachowania spójności danych przedstawionych w zestawieniach tabelarycznych i w załącznikach do uchwały z kwotami określonymi w części normatywnej uchwały w zakresie planowanych kwot wydatków bieżących, w szczególności wydatków na wynagrodzenia i dotacji na zadania bieżące, w tym w związku z brakiem zachowania wewnętrznej spójności danych w zestawieniu planowanych kwot dotacji udzielanych z budżetu j.s.t., o którym mowa w art. 214 pkt 1 i art. 215 u.f.p. (5 przypadków),
- wadliwego określenia kwoty rezerwy celowej na zarządzanie kryzysowe, o której mowa w art. 26 ust. 4 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 209), kwoty obligatoryjnego odpisu od wpływów z podatku rolnego na rzecz izby rolniczej, o którym mowa w art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1315), limitu zobowiązań z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek oraz emitowanych papierów wartościowych, o którym mowa w art. 212 ust. 1 pkt 6 u.f.p. (pojedyncze przypadki).

¹ Wyniki nie obejmują planu finansowego związku gmin (ZGPD), zbadanego przez Kolegium Izby w grudniu 2016 r. i uznanego za podjęte bez naruszenia prawa (zaliczono do wyników 2016 r.).

Dla porównania — w 2016 r. Kolegium Izby zbadało 203 uchwały budżetowe j.s.t., w tym 202 podjęte na rok 2016, uznając 189 (93,6% zbadanych) za podjęte bez naruszenia prawa, 10 za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, a 3 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, co w 2 przypadkach skutkowało usunięciem nieprawidłowości przez wezwane organy, a w 1 przypadku stwierdzeniem nieważności uchwały i ustaleniem budżetu przez Kolegium Izby (Powiat Górowski).

C. *Zmiany budżetu (art. 11 ust. 1 pkt 2 ustawy o r.i.o.)*

W 2017 r. Kolegium Izby zbadało **6277 uchwał i zarządzeń** w sprawie zmiany budżetu (o 614 więcej niż w 2016 r.), z tego 2055 uchwał organów stanowiących i 4222 uchwał i zarządzeń organów wykonawczych, uznając:

- 1) 6226 uchwał i zarządzeń — za podjęte bez naruszenia prawa, co stanowiło 99,2% zbadanych, w tym 5119 (99,2%) spośród 5158 podjętych przez organy gmin i 756 (98,4%) spośród 768 podjętych przez organy powiatów (w 2016 r. dotyczyło 5571 uchwał i zarządzeń, tj. 98,4% zbadanych),
- 2) 41 uchwał i zarządzeń — za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, co stanowiło 0,7% zbadanych (w 2016 r. dotyczyło 80 uchwał i zarządzeń, tj. 1,4% zbadanych),
- 3) 2 uchwały w sprawie zmiany budżetu na rok 2016 — za niezgodne z prawem, bez orzekania ich nieważności w związku z utratą mocy obowiązującej uchwały budżetowej z dnia 31 grudnia 2016 r. (w 2016 r. dotyczyło 5 uchwał i zarządzeń),
- 4) 8 uchwał i zarządzeń — za podjęte (wydane) z istotnym naruszeniem prawa, co po zastosowaniu do 5 uchwał organów stanowiących postępowania, o którym mowa w art. 12 ustawy o r.i.o., stanowiło podstawę:
 - umorzenia wszczętego postępowania do 2 uchwał w sprawie zmiany budżetu — wobec usunięcia nieprawidłowości przez wezwane organy (Radę Powiatu Trzebnickiego i Radę Miasta i Gminy Prusice) w sposób i terminie określonym przez Kolegium Izby,
 - stwierdzenia nieważności (w części) 3 uchwał w sprawie zmiany budżetu i ustalenia budżetu w części dotkniętej nieważnością — po bezskutecznym upływie terminu naprawy uchwały przez wezwane organy (Radę Powiatu Polkowickiego, Radę Powiatu Złotoryjskiego i Radę Powiatu w Jaworze),
 - stwierdzenia nieważności (w części) 1 zarządzenia burmistrza w sprawie zmiany budżetu (Lubań) — wydanego z naruszeniem kompetencji do dokonania przedmiotowych zmian,
 - stwierdzenia nieważności (w całości) 2 uchwał podjętych bez podstawy prawnej.

Dla porównania — w 2016 r. stwierdzenie nieważności (w części) dotyczyło 2 uchwał i 2 zarządzeń w sprawie zmiany budżetu, w tym w 2 przypadkach wobec niespełnienia przesłanek do umorzenia postępowania, natomiast w trzech przypadkach wszczęte postępowanie umorzono.

Stwierdzone przez Kolegium Izby istotne naruszenia prawa w 6 uchwałach i zarządzeniach organów j.s.t. zmieniających budżet — skutkujące orzeczeniem ich nieważności — dotyczyły w 2017 r.:

- dokonania (przez Radę Gminy Zawonia) zmian budżetu z naruszeniem art. 211 ust. 1 i 2 u.f.p., wobec stanowienia w sprawie zmiany uchwały budżetowej na rok 2016, która wygasła z upływem tego roku budżetowego — uchwała Kolegium nr 39/2017 z dnia 15 marca 2017 r.,
- podjęcia (przez Radę Powiatu Trzebnickiego) uchwały w sprawie zmiany budżetu z naruszeniem art. 211 ust. 1 i 2 oraz art. 213 u.f.p., wobec określenia w uchwale budżetowej upoważnienia dla Zarządu Powiatu do dokonania zmiany budżetu, w sposób i terminie wskazanym przez Radę Powiatu — uchwała Kolegium nr 41/2017 z dnia 15 marca 2017 r.,
- wydania (przez Burmistrza Lubania) zarządzenia w sprawie zmian w budżecie gminy z naruszeniem art. 259 ust. 1 u.f.p. — w części dotyczącej przeniesienia środków z rezerwy na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego, na wydatki związane z wykonaniem elementów dachowych nad budynkiem Miejskiego Domu Kultury — uchwała Kolegium nr 55/2017 z dnia 10 maja 2017 r.,

- dokonania (przez Radę Powiatu Polkowickiego) zmian w budżecie powiatu z naruszeniem art. 243 ust. 1 u.f.p. — w zakresie zwiększenia przychodów budżetu z tytułu emisji obligacji przeznaczonych na spłaty wcześniej zaciągniętych zobowiązań dłużnych, co spowodowało wzrost relacji łącznej kwoty spłat powyżej ustawowo dopuszczanej granicy — uchwała Kolegium nr 72/2017 z dnia 19 lipca 2017 r. wraz z ustaleniem budżetu w części dotkniętej nieważnością, poprzedzona uchwałą nr 62/2017 z dnia 28 czerwca 2017 r.,
- dokonania (przez Radę Powiatu Złotoryjskiego) zmian w budżecie powiatu z naruszeniem art. 240a ust. 9 u.f.p. — w zakresie zwiększenia rozchodów budżetu z tytułu spłaty wcześniej zaciągniętego kredytu, co spowodowało zwiększenie stopnia niezachowania relacji łącznej kwoty spłat, wynikającej z granicy ustalonej przez Kolegium Izby — uchwała Kolegium nr 90/2017 z dnia 25 października 2017 r. wraz z ustaleniem budżetu w części dotkniętej nieważnością, poprzedzona uchwałą nr 83/2017 z dnia 27 września 2017 r.,
- dokonania (przez Radę Powiatu w Jaworze) zmian w budżecie powiatu z naruszeniem art. 243 ust. 1 u.f.p. — w zakresie zwiększenia przychodów budżetu z tytułu zaciągnięcia kredytów przeznaczonych na spłaty wcześniej zaciągniętych zobowiązań dłużnych, co spowodowało wzrost relacji łącznej kwoty spłat powyżej ustawowo dopuszczanej granicy — uchwała Kolegium nr 91/2017 z dnia 25 października 2017 r. wraz z ustaleniem budżetu w części dotkniętej nieważnością, poprzedzona uchwałą nr 82/2017 z dnia 27 września 2017 roku.

Kwalifikowane naruszenia prawa w uchwałach organów stanowiących j.s.t. w sprawie zmiany budżetu na rok 2017 — wyeliminowane przez te organy w sposób i terminie wskazanym przez Kolegium Izby — dotyczyły:

- dokonania (przez Radę Powiatu Trzebnickiego) zmian w budżecie powiatu z naruszeniem art. 243 ust. 1 u.f.p., wobec zwiększenia przychodów budżetu z tytułu emisji obligacji, których obowiązek wykupu skutkować będzie niezachowaniem w kolejnych latach ustawowo dopuszczanej relacji łącznej kwoty spłat — decyzja Kolegium o umorzeniu wszczętego postępowania (uchwała nr 52/2017 z dnia 10 maja 2017 r.),
- dokonania (przez Radę Miasta i Gminy Prusice) zmian w planie wydatków budżetu z naruszeniem art. 204 u.f.p. — w zakresie przeznaczenia środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 u.f.p., na wydatki niezwiązane z finansowaniem projektów realizowanych z udziałem tych środków — decyzja Kolegium o umorzeniu wszczętego postępowania (uchwała nr 61/2017 z dnia 14 czerwca 2017 r.).

Stwierdzone przez Kolegium Izby istotne naruszenia prawa w 5 uchwałach i zarządzeniach w sprawie zmiany budżetu na rok 2016, względem których odstąpiono od orzekania ich nieważności — wobec utraty mocy obowiązującej uchwały z dniem 31 grudnia 2016 r. — dotyczyły uznania:

- braku kompetencji zarządu j.s.t. do dokonywania zmian w planie wydatków, w części dotyczącej przeniesienia wydatków z rezerwy ogólnej na zwiększenie wydatków na wynagrodzenia ze stosunku pracy (Złoty Stok), stosownie do przepisów art. 259 ust. 3 u.f.p. — uchwała Kolegium nr 26/2017 z dnia 1 lutego 2017 r.,
- braku kompetencji organu stanowiącego j.s.t. do dokonywania takich zmian w budżecie, których efekty spowodują niezachowanie w roku budżetowym i kolejnych latach, relacji łącznej kwoty spłat, o której mowa w art. 243 ust. 1 (Mściwojów) — uchwała Kolegium nr 29/2017 z dnia 1 lutego 2017 roku.

Nieistotne naruszenia prawa wskazane w 2017 r. w odniesieniu do 41 uchwał i zarządzeń w sprawie zmiany budżetu j.s.t. na rok 2017 (w 13 przypadkach zmiany budżetu na rok 2016) dotyczyły:

- niezachowania — wbrew wymogom art. 212 ust. 1 pkt 3 i 6 u.f.p. — obowiązku określenia kwoty planowanego deficytu budżetu i źródeł jego finansowania oraz limitu zobowiązań z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek, w tym wobec wadliwego ustalenia wyniku budżetu po zmianach (9 przypadków),
- wadliwego ustalenia kwot dochodów i wydatków po zmianach lub nieokreślenia — wbrew wymogom art. 212 ust. 1 pkt 1 i 2 u.f.p. — dochodów i wydatków w podziale na bieżące i majątkowe (18 przypadków),
- niezachowania spójności danych określonych w części normatywnej uchwały z danymi przedstawionymi w załącznikach, w szczególności ujętych w planie wydatków i w zestawieniu planowanych kwot dotacji udzielanych z budżetu, o którym mowa w art. 215 u.f.p. (6 przypadków),

- podjęcia uchwały z naruszeniem procedury dokonywania zmian w uchwale budżetowej, w zakresie inicjatywy, o której mowa w art. 233 pkt 3 u.f.p. (3 przypadki),
- wadliwego stosowania klasyfikacji budżetowej, szczególnie w odniesieniu do dochodów i wydatków planowanych w formie dotacji celowej (5 przypadków).

Dla porównania — w 2016 r. zbadano 5663 uchwały i zarządzenia w sprawie zmiany budżetu, z tego 1824 uchwały organów stanowiących i 3839 uchwał i zarządzeń organów wykonawczych, z których 5571 (98,4%) uznano za podjęte bez naruszenia prawa, 80 za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, a 12 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, co w 4 przypadkach skutkowało stwierdzeniem ich nieważności, a w 3 przypadkach umorzeniem wszczętego postępowania, natomiast w 5 przypadkach odstąpiono od orzekania nieważności ze względu na wygaśnięcie planu z upływem roku budżetowego.

D. Wieloletnia prognoza finansowa (art. 11 ust. 1 pkt 7 ustawy o r.i.o.)

W 2017 r. Kolegium Izby zbadało **209 uchwał** w sprawie wieloletniej prognozy finansowej j.s.t., w tym 4 podjęte z niezachowaniem relacji określonej w art. 242–244, z tego 2 podjęte przez rady gmin w okresie realizacji programu postępowania naprawczego, na podstawie art. 240a ust. 4 u.f.p. (Przemków i Pęcław) i 2 podjęte przez rady powiatów (Milicki i Złotoryjski) przy wystąpieniu przesłanek, o których mowa w art. 240a ust. 8 i art. 240b ust. 1 u.f.p., określających kompetencje Izby do zastępczego ustalenia ich budżetu.

W okresie realizacji programu postępowania naprawczego — zgodnie z art. 240a ust. 4 u.f.p. — organ stanowiący j.s.t. może uchwalić wieloletnią prognozę finansową oraz budżet, które nie zachowują relacji określonej w art. 242–244, przy czym niezachowanie relacji może dotyczyć jedynie spłat zobowiązań istniejących na dzień uchwalenia programu. Ponadto, zgodnie z art. 240a ust. 8 i 240b — budżet j.s.t. może być ustalony przez regionalną izbę obrachunkową bez zachowania relacji określonej w art. 242–244, przy czym zmiana tak uchwalonego budżetu nie może spowodować zwiększenia stopnia niezachowania relacji wynikającego z tego budżetu².

Dla porównania — w 2016 r. zbadano 205 uchwał, z których 4 dotyczyły wieloletnich prognoz finansowych przyjętych przez organy stanowiące j.s.t. objęte procedurą postępowania naprawczego (Pęcław, Przemków, Powiat Świdnicki i Powiat Górowski), a 2 dotyczyły wieloletnich prognoz finansowych przyjętych przez organy stanowiące j.s.t. przy wystąpieniu przesłanek, o których mowa w art. 240a ust. 8 i art. 240b ust. 1 u.f.p., tj. braku możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu, zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244 u.f.p. (Powiat Milicki i Powiat Złotoryjski).

Badaniem nadzorczym, tak jak w dwóch poprzednich latach, objęto uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej j.s.t. (lub jej zmiany) przekazane do Izby z zachowaniem wymogów art. 230 ust. 9 i art. 230b u.f.p., tj. formy dokumentu elektronicznego, sporządzonego według wzoru określonego przez Ministra Finansów³.

W 2017 r., w badaniu nadzorczym 209 uchwał w sprawie wieloletnich prognoz finansowych j.s.t. Kolegium Izby uznało:

- 1) 197 uchwał, tj. 94,3% zbadanych — za podjęte bez naruszenia prawa (w 2016 r. dotyczyło 92,2% zbadanych), w tym 157 uchwał spośród 166 podjętych przez rady gmin,
- 2) 11 uchwał, tj. 5,3% zbadanych — za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, w tym 8 podjętych przez rady gmin,
- 3) 1 uchwałę — za podjętą z istotnym naruszeniem prawa, co stanowiło podstawę stwierdzenia jej nieważności (Przemków).

² Zmiany przepisów w tym zakresie dokonano ustawą z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1646) i kolejno ustawą z dnia 9 maja 2014 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 911).

³ Obowiązujący wzór wieloletniej prognozy finansowej określiło rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 92).

Stwierdzenie nieważności dotyczyło uchwały podjętej przez Radę Miejską w Przemkowie, której Kolegium zarzuciło brak kompetencji do podjęcia uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej na lata 2017–2033, w sytuacji nierealizowania przyjętego „Programu postępowania naprawczego Gminy Przemków na lata 2016–2018”, wskazującej na niespełnienie warunku, o którym mowa w art. 240a ust. 4 u.f.p. — uchwała Kolegium nr 23/2017 z dnia 18 stycznia 2017 roku.

Nieistotne naruszenia prawa w 11 uchwałach j.s.t. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej dotyczyły w 2017 r.:

- sporządzenia załącznika przedsięwzięć bez dopełnienia wymogów art. 226 ust. 3 pkt 4 i 5 u.f.p., wobec wyznaczenia limitu zobowiązań dla poszczególnych przedsięwzięć w kwotach wyższych od sumy limitów wydatków przewidzianych dla tych przedsięwzięć (Bardo, Malczyce, Wisznia Mała, Wołów, Powiat Średzki i Powiat Trzebnicki),
- nieobjaśnienia — wbrew wymogom art. 226 ust. 2a u.f.p. — przyjętych wartości, w tym podstawy szacowania w kolejnych latach wysokiego wzrostu dochodów bieżących i spadku wydatków bieżących oraz niewykazania danych w szczególności wynikającej z obligatoryjnego wzoru wieloletniej prognozy finansowej, o którym mowa w art. 230b u.f.p. (Lubań m., Świerzawa, Oborniki Śląskie, Trzebnica i ZG Bychowo).

Dla porównania — w 2016 r. Kolegium Izby zbadało 205 uchwał w sprawie wieloletniej prognozy finansowej j.s.t., w tym 1 podjętą wraz z uchwałą budżetową na 2017 rok, i uznało 189 (92,2% zbadanych) za podjęte bez naruszenia prawa, 15 za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, a 1 za podjętą z istotnym naruszeniem prawa, skutkującym orzeczeniem jej nieważności (Powiat Górowski).

E. Zmiany wieloletniej prognozy finansowej (art. 11 ust. 1 pkt 7 ustawy o r.i.o.)

W 2017 r. Kolegium Izby zbadało **1478 uchwał i zarządzeń** w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej j.s.t. (o 224 więcej niż w 2016 r.), w tym 1237 uchwał organów stanowiących i 241 uchwał i zarządzeń organów wykonawczych, i uznało:

- 1) 1464 uchwały i zarządzenia, tj. 99,05% zbadanych (w 2016 r. dotyczyło 97,0% zbadanych) — za podjęte bez naruszenia prawa, w tym 1179 (99,1%) spośród 1190 podjętych przez organy gmin i 198 (98,5%) spośród 201 podjętych przez organy powiatów,
- 2) 12 uchwał i zarządzeń, tj. 0,8% zbadanych (w 2016 r. dotyczyło 2,9% zbadanych) — za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa,
- 3) 2 uchwały — za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, co stanowiło podstawę stwierdzenia ich nieważności (Prusice i Powiat Złotoryjski).

Kwalifikowane naruszenie prawa w 2 uchwałach w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej, skutkujące stwierdzeniem ich nieważności, dotyczyły w 2017 r.:

- podjęcia (przez Radę Miasta i Gminy Prusice) uchwały zmieniającej wieloletnią prognozę finansową gminy z naruszeniem art. 226 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 pkt 4 i 5 u.f.p. — wobec nieuwzględnienia wymogu realistyczności prognozy przy szacowaniu kwot dochodów i wydatków na projekty realizowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 u.f.p. oraz obowiązku ustalania limitu wydatków i zobowiązań na przedsięwzięcia — uchwała Kolegium nr 56/2017 z dnia 10 maja 2017 r.,
- podjęcia (przez Radę Powiatu Złotoryjskiego) uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie przyjęcia wieloletniej prognozy finansowej powiatu z naruszeniem art. 240a ust. 9 u.f.p. — z powodu zwiększenia stopnia niezachowania w latach 2017 i 2018 relacji określonej w art. 243 ust. 1 u.f.p. — uchwała Kolegium nr 84/2017 z dnia 27 września 2017 roku.

Nieistotne naruszenia prawa wskazane w odniesieniu do 12 uchwał i zarządzeń w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej j.s.t. dotyczyły:

- ustalenia limitu zobowiązań, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 5 w związku z art. 228 ust. 1 pkt 1 u.f.p., wyznaczającego maksymalną kwotę upoważnienia do zaciągania zobowiązań dotyczących realizowanego przedsięwzięcia w kwocie wyższej niż suma limitu wydatków, w poszczególnych latach jego realizacji (4 przypadki),
- zagrożenia niezachowania relacji, o której mowa w art. 242–244, w roku budżetowym lub kolejnych latach, w tym w związku z nieuzasadnionym wzrostem kwot nadwyżek operacyjnych, w tym wynikających z radykalnego obniżenia wydatków na obsługę długu (4 przypadki),
- niedopełnienia wymogu objaśnienia przyjętych wartości, o którym mowa w art. 226 ust. 2a u.f.p., w tym niedokonania aktualizacji wartości odpowiednio do zmian w budżecie, a także niedopełnienia wymogów formalnych dotyczących wydania aktu normatywnego oraz jego sporządzenia i przekazania w formie elektronicznej (4 przypadki).

Dla porównania — w 2016 r. zbadano 1254 uchwały i zarządzenia w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej j.s.t., z tego 1022 uchwały organów stanowiących i 232 uchwały i zarządzenia organów wykonawczych, z których 1216 (97,0% zbadanych) uznano za podjęte bez naruszenia prawa, 36 za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, a 2 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, stanowiącym podstawę stwierdzenia ich nieważności (Powiat Górowski i Powiat Złotoryjski).

F. Absolutorium (art. 11 ust. 1 pkt 6 ustawy o r.i.o.)

Uchwały absolutoryjne z tytułu wykonania budżetu za rok 2016 — z zachowaniem terminu, o którym mowa w art. 271 ust. 1 u.f.p. — podjęły organy stanowiące 204 nadzorowanych jednostek (191 j.s.t. i 13 związków), które w 201 uchwałach (w 2 przypadkach bez zachowania wymaganej formy uchwały) rozstrzygnęły o udzieleniu absolutorium, a w 3 uchwałach zdecydowały o nieudzieleniu absolutorium (Duszniki-Zdrój, Wińsko i Żórawina). Uchwały absolutoryjne za 2016 rok — wobec braku rozstrzygnięcia w wyniku głosowania — nie podjęły organy stanowiące 5 samorządów gminnych, w tym miasta na prawach powiatu (Głogów m., Głogów w., Mieroszów, Ziębice i Legnica).

Dla porównania — w 2016 r. absolutorium z tytułu wykonania budżetu za rok 2015 rozstrzygnęły organy stanowiące 207 jednostek, które w 200 uchwałach zdecydowały o udzieleniu absolutorium, a w 7 przypadkach postanowiły o nieudzieleniu absolutorium (Mieroszów, Ziębice, Powiat Jeleniogórski, Powiat Wałbrzyski, Powiat Milicki, Powiat Strzeliński i Powiat Trzebnicki). Uchwały absolutoryjne za 2015 rok nie podjęły organy stanowiące 2 samorządów gminnych (Duszniki-Zdrój i Legnica).

W badaniu nadzorczym **204 uchwał** w sprawie absolutorium komunalnego za rok 2016, w tym 2 przypadków rozstrzygnięć bez zachowania wymaganej formy uchwały, Kolegium Izby uznało:

- 1) 200 uchwał (98,0% zbadanych) — za podjęte bez naruszenia prawa (w 2016 r. 97,6% zbadanych), z tego 199 uchwał w sprawie udzielenia absolutorium i 1 w sprawie nieudzielenia absolutorium,
- 2) 2 uchwały rozstrzygające w sprawie absolutorium — za podjęte przez organy stanowiące j.s.t. z nieistotnym naruszeniem prawa, wobec nieprzyjęcia w formie uchwały wyników głosowania stanowiących o udzieleniu absolutorium, w wyniku odrzucenia w głosowaniu uchwały w sprawie nieudzielenia absolutorium (Milicz i Powiat Strzeliński),
- 3) 2 uchwały o nieudzieleniu wójtowi absolutorium za 2016 rok — za podjęte przez rady gmin z istotnym naruszeniem prawa, co skutkowało orzeczeniem ich nieważności (Wińsko i Żórawina).

Stwierdzone przez Kolegium Izby naruszenia prawa w uchwałach w sprawie absolutorium komunalnego za rok 2016 dotyczyły:

- podjęcia przez radę gminy uchwały w sprawie absolutorium — z istotnym naruszeniem art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1875, z późn. zm.),

- wobec niedopełnienia materialnoprawnych przesłanek uzasadniających podjęcie uchwały w sprawie nieudzielenia absolutorium oraz nieuprawnione łączenie tej decyzji z oceną stylu pracy wójta (Żórawina) — uchwała Kolegium nr 69/2017 z dnia 19 lipca 2017 r.,
- podjęcia przez radę gminy uchwały w sprawie absolutorium — z istotnym naruszeniem art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, wobec braku przesłanek materialnoprawnych uzasadniających decyzję o nieudzieleniu wójtowi absolutorium, w tym braku powiązania zarzutu niedostatecznego informowania radnych z oceną wykonania budżetu (Wińsko) — uchwała Kolegium nr 77/2017 z dnia 2 sierpnia 2017 roku.

Nadmienić też należy, że wydanie rozstrzygnięcia nadzorczego w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały Rady Gminy Żórawina w sprawie nieudzielenia absolutorium Wójtowi było poprzedzone badaniem nadzorczym uchwały Rady Gminy Żórawina w sprawie rozpatrzenia i niezatwierdzenia sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Żórawina za 2016 rok — uchwała Kolegium nr 68/2017 z dnia 19 lipca 2017 roku. Ponadto Kolegium postanowiło o odrzuceniu, z przyczyn formalnych, odwołania od uchwały Składu Orzekającego w sprawie opinii o uchwale Rady Gminy Żórawina w sprawie nieudzielenia absolutorium Wójtowi — uchwała Kolegium nr 70/2017 z dnia 19 lipca 2017 roku.

Nieistotne naruszenie prawa wskazano (Radzie Miejskiej w Miliczu i Radzie Powiatu Strzelińskiego) ze względu na brak dopełnienia obowiązku sporządzenia wymaganej formy dla uchwały stanowiącej potwierdzenie podjęcia uchwały w sprawie udzielenia absolutorium w przypadku odrzucenia w głosowaniu wniosku w sprawie nieudzielenia absolutorium.

Dla porównania — w 2016 r. zbadano 207 uchwał w sprawie absolutorium za rok 2015, z których 202 (97,6% zbadanych) uznano za podjęte bez naruszenia prawa, a 5 uznano za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, co skutkowało orzeczeniem ich nieważności (Marcinowice, Powiat Jeleniogórski, Powiat Strzeliński, Powiat Trzebnicki i Powiat Wałbrzyski).

G. Zaciąganie zobowiązań wpływających na wysokość długu publicznego j.s.t. oraz udzielanie pożyczek (art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy o r.i.o.)

W 2017 r. Kolegium Izby zbadało **320 uchwał i zarządzeń** w sprawie zaciągania zobowiązań wpływających na wysokość długu publicznego oraz udzielania pożyczek z budżetu j.s.t. (o 144 więcej niż w 2016 r.) i uznało 301 (94,1% zbadanych) za podjęte bez naruszenia prawa, 1 za podjętą z nieistotnym naruszeniem prawa, a 18 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, stanowiącym podstawę stwierdzenia ich nieważności, w tym 17 uchwał w sprawie udzielenia poręczenia.

Wyniki badania nadzorczego uchwał w sprawach określonych w art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy o r.i.o. obejmują w 2017 r.:

- 98 uchwał w sprawie emisji obligacji oraz określenia zasad ich zbywania i wykupu, z których 97 uznano za podjęte bez naruszenia prawa, a 1 za podjętą z nieistotnym naruszeniem prawa (w 2016 r. odpowiednio 57 uchwał uznanych za podjęte bez naruszenia prawa),
- 168 uchwał i zarządzeń w sprawie zaciągania pożyczek i kredytów długoterminowych, z których 167 uznano za podjęte bez naruszenia prawa, a 1 za podjętą z istotnym naruszeniem prawa, stanowiącym podstawę stwierdzenia jej nieważności (w 2016 r. odpowiednio 92 uchwały, w tym 91 uznanych za podjęte bez naruszenia prawa),
- 16 uchwał i zarządzeń w sprawie zaciągania kredytów i pożyczek krótkoterminowych — uznanych za podjęte bez naruszenia prawa (w 2016 r. odpowiednio 12 uchwał i zarządzeń, w tym 11 bez naruszenia prawa),
- 21 uchwał i zarządzeń w sprawie udzielania poręczeń, z których 4 uznano za podjęte bez naruszenia prawa, a 17 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, skutkującym stwierdzeniem ich nieważności (w 2016 r. odpowiednio 9 uchwał uznanych za podjęte bez naruszenia prawa),
- 17 uchwał i zarządzeń w sprawie udzielenia pożyczki — wszystkie uznano za podjęte bez naruszenia prawa (w 2016 r. odpowiednio 6 uchwał i zarządzeń).

Stwierdzone przez Kolegium Izby istotne naruszenia prawa w uchwałach organów stanowiących j.s.t. w sprawie zaciągania zobowiązań dłużnych oraz udzielania pożyczek i poręczeń — skutkujące orzeczeniem ich nieważności — dotyczyły w 2017 r.:

- podjęcia przez rady 14 gmin (Kłodzko m., Zawonia, Malczyce, Twardogóra, Dobroszyce, Pęcław, Strzelin, Chocianów, Grębocice, Wądroże Wielkie, Wisznia Mała, Mirsk, Pieńsk i Oborniki Śląskie) uchwał w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie zabezpieczenia zwrotu środków przyznanej dotacji oraz spłaty pożyczki udzielonej spółce w formie weksla własnego „in blanco” — z naruszeniem art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. i ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1875, z późn. zm.) — uchwały Kolegium nr od 4/2017 do 17/2017 z dnia 4 stycznia 2017 r.,
- podjęcia przez rady 3 powiatów (Trzebnicki, Strzeleński i Oleśnicki) uchwał w sprawie wyrażenia zgody na poręczenie kredytu zaciąganego przez zakład leczniczy — z naruszeniem art. 12 pkt 8 lit. d ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1868) — uchwały Kolegium nr 33/2017 z dnia 8 marca 2017 r., nr 40/2017 z dnia 15 marca 2017 r. i nr 86/2017 z dnia 27 września 2017 r.,
- podjęcia przez radę gminy (Prusice) uchwały w sprawie zaciągnięcia pożyczki na finansowanie planowanego deficytu budżetu — z naruszeniem art. 89 ust. 1 pkt 2 u.f.p. — uchwała Kolegium nr 73/2017 z dnia 19 lipca 2017 roku.

Nieistotne naruszenia prawa w uchwałach w sprawie zaciągania zobowiązań dłużnych dotyczyły wskazanych radzie gminy wadliwości regulacji przyjętych w uchwale w sprawie emisji obligacji (Prusice).

Dla porównania — w 2016 r. zbadano 176 uchwał i zarządzeń w sprawach określonych w art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy o r.i.o. i uznano 174 (98,9% zbadanych) za podjęte bez naruszenia prawa, a 2 za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa.

H. Zasady i zakres przyznawania dotacji z budżetu j.s.t. (art. 11 ust. 1 pkt 4 ustawy o r.i.o.)

W 2017 r. Kolegium Izby zbadało **355 uchwał** w sprawie określenia zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu j.s.t. (o 111 więcej niż w 2016 r.) i uznało 331 (93,2% zbadanych) za podjęte bez naruszenia prawa, 8 za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, a 16 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, stanowiącym podstawę stwierdzenia ich nieważności.

Wyniki badania nadzorczego podjętych przez organy stanowiące j.s.t. uchwał w sprawach określonych w art. 11 ust. 1 pkt 4 ustawy o r.i.o. obejmują w 2017 r.:

- 1) 58 uchwał w sprawie określenia stawek i zasad udzielania dotacji przedmiotowych dla samorządowych zakładów budżetowych, podjętych na podstawie art. 219 ust. 4 u.f.p. — wszystkie uznano za podjęte bez naruszenia prawa (w 2016 r. zbadano 50 uchwał),
- 2) 163 uchwały w sprawie trybu postępowania o udzielenie dotacji, sposobu jej rozliczania oraz sposobu kontroli wykonywania zleconego zadania w zakresie dotacji celowych udzielanych na cele publiczne związane z realizacją zadań j.s.t., podjęte na podstawie art. 221 ust. 4 u.f.p., art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2017 r. poz. 2187), art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz.U. z 2016 r. poz. 176, z późn. zm.), art. 60 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2016 r. poz. 157, z późn. zm.), art. 164 ust. 5c ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (Dz.U. z 2017 r. poz. 1121) oraz art. 403 ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2017 r. poz. 519, z późn. zm.), spośród których 152 (93,2% zbadanych) uznano za podjęte bez naruszenia prawa, 2 za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, a 9 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, stwierdzając ich nieważność — 2 w części i 7 w całości (w 2016 r. zbadano 82 uchwały),
- 3) 134 uchwały w sprawie trybu udzielania i rozliczania dotacji dla przedszkoli, szkół i placówek publicznych oraz odpowiednich niepublicznych, podjętych na podstawie wówczas obowiązujących przepisów rozdziału 7, w szczególności art. 80 ust. 4 i art. 90 ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2017 r. poz. 2198, z późn. zm.), spośród których 121 (90,3% zbadanych) uznano za podjęte bez naruszenia prawa, 6 za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, a 7 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, skutkującym stwierdzeniem ich nieważności — 4 w części i 3 w całości (w 2016 r. zbadano 112 uchwał podjętych w tej sprawie).

Stwierdzenie przez Kolegium Izby nieważności 16 uchwał organów stanowiących j.s.t. w sprawach określonych w art. 11 ust. 1 pkt 4 ustawy o r.i.o., z tego 6 w części i 10 w całości, dotyczyło w 2017 r.:

- 1) 7 uchwał w sprawie określenia trybu udzielania i rozliczania dotacji dla publicznych i niepublicznych szkół, przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego prowadzonych na terenie gminy oraz trybu i zakresu kontroli prawidłowości ich pobrania i wykorzystania — uznanych za podjęte z naruszeniem art. 80 ust. 4 w związku z art. 80 ust. 2 i 3c oraz art. 90 ust. 4 w związku z art. 90 ust. 1b, 1c, 2b, 2d, 2ea i 3g ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz z naruszeniem zasad techniki prawodawczej — wobec wadliwego określenia podstawy obliczania dotacji, w szczególności dla niepełnosprawnego ucznia przedszkola, wobec niewypełnienia dyspozycji dotyczącej uregulowania trybu udzielania i rozliczania dotacji oraz trybu i zakresu kontroli prawidłowości pobrania i wykorzystania dotacji lub przekroczenia zakresu upoważnienia ustawowego do stanowienia aktów prawa miejscowego (Kotla, Głuszyca, Świdnica m., Ząbkowice Śląskie, Udanin, Milicz i Dziadowa Kłoda) — uchwały Kolegium nr 18/2017 z dnia 4 stycznia 2017 r., nr 27/2017, nr 28/2017 i nr 30/2017 z dnia 1 lutego 2017 r., nr 36/2017 z dnia 8 marca 2017 r., nr 59/2017 z dnia 7 czerwca 2017 r. i nr 65/2017 z dnia 28 czerwca 2017 r.,
- 2) 6 uchwał w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na dofinansowanie kosztów inwestycji związanych z ochroną środowiska, w tym dofinansowania przedsięwzięć związanych z ograniczeniem niskiej emisji oraz przyjęcia regulaminu dotacji celowej projektu grantowego „Poprawa jakości powietrza [...] w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014–2020” — uznanych za podjęte przez rady gmin z naruszeniem art. 403 ust. 5 ustawy Prawo ochrony środowiska (Bardo) lub za podjęte bez podstawy prawnej (Pieszyce, Bardo, Szczytna, Złoty Stok i Lewin Kłodzki) — uchwały Kolegium nr 49/2017 z dnia 29 marca 2017 r., nr 71/2017 z dnia 19 lipca 2017 r. oraz nr od 99/2017 do 102/2017 z dnia 29 listopada 2017 r.,
- 3) 2 uchwał w sprawie wysokości i zasad ustalania oraz rozliczania dotacji celowej dla podmiotów prowadzących żłobki, lub kluby dziecięce, lub zatrudniających dziennych opiekunów — uznanych za podjęte z naruszeniem art. 60 ust. 1 i 2 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 — w zakresie ustanowienia dodatkowych kryteriów dla podmiotów prowadzących (Legnica) oraz dopuszczenia możliwości określenia szczegółowych zasad w stosownych umowach (Ząbkowice Śląskie) — uchwały Kolegium nr 48/2017 z dnia 29 marca 2017 r. i nr 87/2017 z dnia 11 października 2017 r.,
- 4) 1 uchwały w sprawie określenia zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków — uznanej za podjętą z naruszeniem art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Krotoszyce) — uchwała Kolegium nr 47/2017 z dnia 29 marca 2017 roku.

Nieistotne naruszenie prawa wskazane w odniesieniu do 8 uchwał w sprawie zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu j.s.t. dotyczyły w szczególności uchwał w sprawie zasad udzielania dotacji dla przedszkoli i szkół niepublicznych, podjętych z niezachowaniem zasad techniki prawodawczej.

Dla porównania — w 2016 r. zbadano 244 uchwały w sprawach określonych w art. 11 ust. 1 pkt 4 ustawy o r.i.o., z których 224 uznano za podjęte bez naruszenia prawa, 9 za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, a 11 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa i orzeczono ich nieważność.

I. Podatki i opłaty lokalne, do których mają zastosowanie przepisy ustawy — Ordynacja podatkowa (art. 11 ust. 1 pkt 5 ustawy o r.i.o.)

W 2017 r. Kolegium Izby zbadało **623 uchwały** w sprawie podatków i opłat lokalnych, podjęte przez organy stanowiące gmin, z tego 511 uchwał (o 153 mniej niż w 2016 r.) podjętych na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1785, z późn. zm.), zwanej dalej „u.p.o.l.”, przepisów ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1892), przepisów ustawy z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1821) i odpowiednio przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2017 r. poz. 201, z późn. zm.) oraz 112 uchwał (o 229 mniej niż w 2016 r.) podjętych na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2017 r. poz. 1289, z późn. zm.), zwanej dalej „u.c.p.g.”.

W wyniku badania nadzorczego **511 uchwał** w sprawie podatków i opłat lokalnych Kolegium uznało:

- 1) 497 uchwał (97,3% zbadanych) — za podjęte bez naruszenia prawa (w 2016 r. również 97,3% zbadanych),
- 2) 2 uchwały — za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa,
- 3) 12 uchwał (2,3% zbadanych) — za podjęte z istotnym naruszeniem prawa i stwierdziło ich nieważność, z tego 4 w części i 8 w całości (w 2016 r. stwierdzenie nieważności dotyczyło 2,4% zbadanych).

Stwierdzenie nieważności 12 uchwał w sprawie podatków i opłat lokalnych dotyczyło w 2017 r.:

- 6 uchwał w sprawie wprowadzenia zwolnień w podatku od nieruchomości, w tym 5 uchwał w sprawie wspierania nowych inwestycji i tworzenia nowych miejsc pracy w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej (Malczyce i Środa Śląska) — uznanych za podjęte z naruszeniem art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 20b u.p.o.l. oraz zasad postępowania w sprawach dotyczących pomocy publicznej, w tym warunków dopuszczalności udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej, określonych w § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 stycznia 2015 r. w sprawie warunków udzielania zwolnień z podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych, stanowiących regionalną pomoc inwestycyjną (Dz.U. poz. 174) — uchwały Kolegium nr 46/2017 z dnia 29 marca 2017 r., nr 78/2017, nr 79/2017 i nr 80/2017 z dnia 2 sierpnia 2017 r. oraz nr 94/2017 i nr 95/2017 z dnia 8 listopada 2017 r.,
- 2 uchwał w sprawie wprowadzenia zwolnień z podatku od nieruchomości budynków mieszkalnych wielorodzinnych — uznanych za podjęte z naruszeniem art. 20b u.p.o.l. oraz art. 7 ust. 4 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. (Środa Śląska) — uchwały Kolegium nr 81/2017 i nr 96/2017 z dnia 2 sierpnia i 8 listopada 2017 r.,
- 2 uchwał w sprawie określenia stawek podatku od nieruchomości i stawek podatku od środków transportowych — podjętych z naruszeniem art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. d i art. 10 ust. 1 pkt 6 u.p.o.l. (Środa Śląska i Ciepłowody) — uchwały Kolegium nr 1/2017 i nr 2/2017 z dnia 4 stycznia 2017 r.,
- 1 uchwały w sprawie wysokości stawek opłaty targowej — uznanej za podjętą bez podstawy prawnej, wobec wprowadzenia zmian w uchwale, która utraciła moc prawną z dniem 31 grudnia 2015 r. (Środa Śląska) — uchwała Kolegium nr 104/2017 z dnia 29 listopada 2017 r.,
- 1 uchwały w sprawie wprowadzenia opłaty prolongacyjnej — uznanej za podjętą z naruszeniem art. 57 § 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa — w zakresie niewyeliminowania zapisu „wraz z odsetkami za zwłokę” (Kłodzko m.) — uchwała Kolegium nr 3/2017 z dnia 4 stycznia 2017 roku.

W wyniku zbadania **112 uchwał** w sprawie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, podjętych przez rady gmin (zgromadzenie związku) na podstawie art. 6j, 6k, 6l i 6n u.c.p.g., Kolegium Izby uznało:

- 1) 109 uchwał (92,4% zbadanych) — za podjęte bez naruszenia prawa (w 2015 r. dotyczyło 92,4% zbadanych),
- 2) 1 uchwałę — za podjętą z nieistotnym naruszeniem prawa,
- 3) 2 uchwały (1,8% zbadanych) — za podjęte z istotnym naruszeniem prawa i stwierdziło ich nieważność w całości (w 2016 r. stwierdzenie nieważności dotyczyło 11 uchwał — 9 w części i 2 w całości).

Stwierdzenie nieważności 2 uchwał w sprawie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dotyczyło w 2017 r.:

- 1 uchwały w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych — podjętej przez radę gminy z naruszeniem art. 6n ust. 1 pkt 1 u.c.p.g. (Dobromierz) — uchwała Kolegium nr 64/2017 z dnia 28 czerwca 2017 r.,
- 1 uchwały w sprawie metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami oraz wysokości tej opłaty, podjętej przez radę gminy z naruszeniem art. 6k ust. 3 u.c.p.g. (Dobromierz) — uchwała Kolegium nr 63/2017 z dnia 28 czerwca 2017 roku.

Nieistotne naruszenia prawa, wskazane w odniesieniu do 3 uchwał w sprawie podatków i opłat lokalnych, w tym 1 uchwały w sprawie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, dotyczyły nieuwzględnienia zmian stanu prawnego, niekompletnego określenia zakresu dokonanych zmian oraz niezachowania zasad techniki prawodawczej.

Dla porównania — w 2016 r. zbadano 1005 uchwał w sprawach określonych w art. 11 ust. 1 pkt 5 ustawy o r.i.o., z tego 664 uchwały w sprawie podatków i opłat lokalnych oraz 341 uchwał w sprawie opłaty za gospodarowanie odpadami, z których 961 uznano za podjęte bez naruszenia prawa, 18 za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, a 26 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, co stanowiło podstawę stwierdzenia ich nieważności (17 w części i 9 w całości).

J. Zobowiązania w zakresie podejmowania inwestycji i remontów o wartości przekraczającej granicę ustalaną corocznie przez organ stanowiący (odrębnie nie nazwane w art. 11 ust. 1 ustawy o r.i.o.)

Wyniki badania nadzorczego tej kategorii uchwał w 2017 r. obejmują **8 uchwał** (w 2016 r. 3 uchwały) podjętych przez rady gmin na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. e ustawy o samorządzie gminnym, dotyczących zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów o wartości przekraczającej granicę ustalaną corocznie przez radę gminy — uznanych przez Kolegium Izby za zgodne z prawem.

Uchwały podjęte w tej sprawie podlegają wyróżnieniu w wynikach prezentowanych przez Krajową Radę Regionalnych Izb Obrachunkowych (KRRIO), co pomimo znikomej liczby przypadków podjęcia uchwały na podstawie przepisów ustawy o samorządzie gminnym, w tym w związku z art. 228 u.f.p., uzasadnia zachowanie tej samej szczegółowości w prezentowaniu wyników działalności nadzorczej Izby.

K. Grupa pozostałe uchwały i zarządzenia w sprawach dotyczących gospodarki finansowej j.s.t. (odrębnie nie nazwane w art. 11 ust. 1 ustawy o r.i.o.)

Do grupy pozostałych uchwał zaliczono akty wykonawcze organów j.s.t., wydane w oparciu o przepisy ustawy o finansach publicznych w zakresie dotyczącym określenia ram prawnych wykonywania budżetu, a których specyfika nie pozwala na zaliczenie wprost do kategorii określonych w art. 11 ust. 1 ustawy o r.i.o. W wynikach badania Kolegium Izby i w wynikach prezentowanych przez KRRIO za 2017 rok — tak jak w latach poprzednich — do grupy „pozostałe uchwały i zarządzenia” zaliczane są akty wydane w sprawie wydatków niewygasających, w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu, w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla innych j.s.t., w sprawie wydzielonych rachunków dochodów samorządowych jednostek oświaty, w sprawie zakresu i formy informacji o przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze, a także w sprawie wyodrębnienia w budżecie środków stanowiących fundusz sołecki. Do tej grupy uchwał zaliczono także zbadane przez Kolegium Izby uchwały w sprawie programu postępowania naprawczego, podjęte przez organy j.s.t. na podstawie art. 240a ust. 1 u.f.p.

W 2017 r. Kolegium Izby zbadało **1106 uchwał i zarządzeń** organów j.s.t. w pozostałych sprawach (o 173 więcej niż w 2016 r.) i uznało 1094 (98,9% zbadanych) za podjęte bez naruszenia prawa, 2 za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, a 10 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, stanowiącym przesłankę stwierdzenia ich nieważności.

Wyniki badania nadzorczego tej kategorii uchwał i zarządzeń w 2017 r. obejmują:

- 1) 83 uchwały w sprawie ustalenia wykazu wydatków niewygasających z upływem roku budżetowego oraz planów finansowych tych wydatków — podjęte przez organy stanowiące j.s.t. na podstawie art. 263 ust. 2 i 5 u.f.p. — wszystkie uznano za podjęte bez naruszenia prawa (w 2016 r. odpowiednio 71 uchwał, w tym 70 uznanych za zgodne z prawem),
- 2) 43 uchwały w sprawie wydzielonych rachunków dochodów samorządowych jednostek oświaty, określających jednostki budżetowe, źródła dochodów i ich przeznaczenie, sposób i tryb sporządzania planu finansowego oraz dokonywania jego zmian — podjęte przez organy stanowiące j.s.t. na podstawie art. 223 ust. 2 u.f.p. — wszystkie uznano za zgodne z prawem (w 2016 r. odpowiednio 18 uchwał),
- 3) 216 uchwał w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego i sprawozdania z wykonania budżetu za rok 2016 — podjętych przez organy stanowiące j.s.t. w związku z art. 270 ust. 4 u.f.p., z których 213 uznano za podjęte bez naruszenia prawa, a 3 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa (w 2016 r. odpowiednio 212 uchwał, w tym 211 uznanych za zgodne z prawem),

- 4) 4 uchwały w sprawie określenia zakresu i formy informacji o przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze i kształtowaniu się wieloletniej prognozy finansowej — podjęte przez organy stanowiące j.s.t. na podstawie art. 266 ust. 2 u.f.p. — wszystkie uznano za zgodne z prawem (w 2016 r. — 2 uchwały),
- 5) 30 uchwał w sprawie wyodrębnienia środków stanowiących fundusz sołecki oraz rozpatrzenia wniosków sołectw, podjętych przez rady gmin na podstawie art. 2 ust. 1 i art. 5 ust. 9 i 10 ustawy z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim (Dz.U. poz. 301), z tego 2 uchwały o wyrażeniu zgody i 21 uchwał o niewyrażeniu zgody na wyodrębnienie środków funduszu w roku budżetowym oraz 7 uchwał w sprawie rozpatrzenia zmiany wniosku sołectwa, z których 29 uznano za podjęte bez naruszenia prawa, a 1 za podjętą z nieistotnym naruszeniem prawa (w 2016 r. odpowiednio 41 uchwał, w tym 40 uznanych za zgodne z prawem),
- 6) 490 uchwał w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla innych j.s.t. — podjęte przez organy stanowiące j.s.t. w związku z art. 216 ust. 2 pkt 5 u.f.p. — wszystkie uznane za podjęte bez naruszenia prawa (w 2016 r. odpowiednio 374 uchwały, w tym 372 uznane za zgodne z prawem),
- 7) 42 uchwały w sprawie udzielenia wsparcia finansowego w formie dotacji celowej dla Policji, GOPR, WOPR, LZS, OSP, SPZOZ i innych podmiotów wykonujących działalność leczniczą oraz wyrażenia woli przyjęcia dotacji, z których 38 uznano za podjęte bez naruszenia prawa, a 4 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, stanowiącym podstawę stwierdzenia ich nieważności,
- 7) 149 uchwał w sprawie udzielenia dotacji na dofinansowanie prac konserwatorskich obiektów zabytkowych imiennie wskazanym podmiotom, posiadającym tytuł prawny do zabytku — podjętych przez organy stanowiące j.s.t. w związku z art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2014 r. poz. 1446, z późn. zm.), z których 146 uznano za zgodne z prawem, a 3 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, stanowiącym przesłankę orzeczenia ich nieważności (w 2016 r. odpowiednio 134 uchwały, w tym 132 zgodne z prawem),
- 8) 47 uchwał i zarządzeń — podjętych i wydanych w sprawach związanych z wykonywaniem budżetu j.s.t., w tym wynikających z upoważnienia zarządu do przekazania uprawnień innym jednostkom organizacyjnym w zakresie określonym w art. 228 ust. 2 i art. 258 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p., decyzji zarządu o blokowaniu wydatków na podstawie art. 260 ust. 1 u.f.p., przystąpienia do realizacji projektów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p., oraz do realizacji zadań wspólnych lub przejętych do realizacji w drodze umowy lub porozumienia, o których mowa w art. 216 ust. 2 pkt 3 i 4 u.f.p., z których 46 uznano za podjęte bez naruszenia prawa, a 1 za podjętą z nieistotnym naruszeniem prawa (w 2016 r. odpowiednio 64 uchwały i zarządzenia, w tym 63 uznane za zgodne z prawem),
- 9) 2 uchwały w sprawie programu postępowania naprawczego i jego zmiany — podjęte przez organy stanowiące j.s.t. na podstawie art. 240a ust. 2 w związku z art. 240a ust. 1 u.f.p. (Przemków i Powiat Złotoryjski) — uznane za zgodne z prawem (w 2016 r. odpowiednio 5 uchwał, w tym 4 uznane za zgodne z prawem).

Stwierdzenie nieważności 10 spośród 1106 zbadanych w 2017 r. uchwał i zarządzeń zaliczanych do grupy „pozostałe uchwały” dotyczyło:

- 3 uchwał w sprawie niezatwierdzenia sprawozdania finansowego i sprawozdania z wykonania budżetu za rok 2016, którym Kolegium zarzuciło podjęcie wbrew przepisom art. 270 ust. 4 u.f.p., stanowiącym o rozpatrzeniu i zatwierdzeniu sprawozdania finansowego j.s.t. wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu (Duszniki-Zdrój, Mieroszów i Żórawina) — uchwały Kolegium nr 66/2017, nr 67/2017 i nr 68/2017 z dnia 19 lipca 2017 r.,
- 4 uchwał w sprawie udzielenia z budżetu gminy dotacji dla Ochotniczej Straży Pożarnej, którym Kolegium zarzuciło brak podstawy prawnej do stanowienia w odrębnej uchwale w sprawie wydatków podlegających określeniu w uchwale budżetowej oraz w sprawie upoważnienia dla organu wykonawczego do zawarcia umowy (Krośnice, Cieszków, Góra i Sobótka) — uchwały Kolegium nr 85/2017 z dnia 27 września 2017 r., nr 92/2017 z dnia 25 października 2017 r., nr 93/2017 z dnia 8 listopada 2017 r. i nr 103/2017 z dnia 29 listopada 2017 r.,
- 3 uchwał w sprawie przyznania dotacji na dofinansowanie prac przy zabytku, którym Kolegium zarzuciło niewypełnienie dyspozycji art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wobec nieokreślenia kwoty przyznanej dotacji (Kowary) — uchwały Kolegium nr 74/2017, nr 75/2017 i nr 76/2017 z dnia 26 lipca 2017 roku.

Dla porównania — w 2016 r. zbadano 921 uchwał i zarządzeń zaliczonych do kategorii „pozostałe uchwały” i uznano 912 (99,0% zbadanych) za podjęte bez naruszenia prawa, 4 za podjęte z nieistotnym naruszeniem prawa, a 5 za podjęte z istotnym naruszeniem prawa, stanowiącym przesłankę stwierdzenia ich nieważności.

2. Ustalenie przez Kolegium Izby budżetu j.s.t. w przypadku niepodjęcia uchwały budżetowej przez jej organ stanowiący w terminie do 31 stycznia roku budżetowego (art. 11 ust. 2 ustawy o r.i.o.) oraz w przypadku niezachowania zasad określonych w art. 242–244 u.f.p. (art. 11 ust. 2a ustawy o r.i.o.)

Nowelizacja ustawy o finansach publicznych, dokonana ustawą z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1646) i ustawą z dnia 9 maja 2014 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 911), wprowadziła m.in. art. 240a i 240b, w których określono warunki przywrócenia organom stanowiącym j.s.t. kompetencji do uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu, które nie zachowują relacji z art. 242–244. W warunkach tych uwzględniono kompetencje kolegium regionalnej izby obrachunkowej w procedurze opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego, w tym obowiązek ustalenia budżetu j.s.t. w przypadku nieopracowania programu lub braku pozytywnej opinii do tego programu (art. 240a ust. 8), oraz w przypadku braku możliwości uchwalenia budżetu j.s.t. zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244 (art. 240b ust. 1).

Kolegium Izby — zgodnie z kompetencją określoną w art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy o r.i.o. i przy uwzględnieniu okoliczności niezachowania relacji, o których mowa w art. 242–244 u.f.p. — ustaliło w 2017 r. **budżety 2 j.s.t.**, z tego:

- 1) budżet Powiatu Milickiego na 2017 rok — na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy o r.i.o. w związku z art. 240b ust. 1 u.f.p., określających kompetencje regionalnej izby obrachunkowej do ustalenia budżetu j.s.t. w przypadku braku możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu j.s.t. zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244 u.f.p. — uchwała Kolegium nr 25/2017 z dnia 1 lutego 2017 r.,
- 2) budżet Powiatu Złotoryjskiego na 2017 rok — na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy o r.i.o. w związku z art. 240a ust. 8 u.f.p., stanowiących kompetencje regionalnej izby obrachunkowej do ustalenia budżetu j.s.t. w przypadku braku pozytywnej opinii izby o przedłożonym programie postępowania naprawczego — uchwała Kolegium nr 51/2017 z dnia 5 kwietnia 2017 roku.

Dla porównania — w 2016 r. przy braku wyrażenia przez Izbę pozytywnej opinii o przedłożonym programie postępowania naprawczego Kolegium Izby ustaliło budżet Powiatu Milickiego i budżet Powiatu Złotoryjskiego, a wobec niezachowania warunku, o którym mowa w art. 240a ust. 4 u.f.p., także budżet Powiatu Górowskiego. Procedurę wezwania na podstawie art. 240a ust. 1 u.f.p. zastosowano w dwóch przypadkach (Pęcław i Powiat Złotoryjski), a w 1 przypadku (Powiat Milicki) odstąpiono od wszczęcia postępowania.

3. Rozpatrywanie zastrzeżeń organów jednostek kontrolowanych do wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych (art. 18 ust. 1 pkt 5a oraz art. 25b ust. 2 ustawy o r.i.o.)

W 2017 r. Kolegium Izby rozpatrzyło **2 zastrzeżenia** zgłoszone przez organy kontrolowanych jednostek do wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu. Podstawą zgłoszenia zastrzeżenia, zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy o r.i.o., może być wyłącznie zarzut naruszenia prawa poprzez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie.

W wyniku rozpatrzenia zgłoszonych w 2017 r. zastrzeżeń organów kontrolowanych jednostek do wniosków pokontrolnych — Kolegium postanowiło:

- uwzględnić zastrzeżenia Dyrektora Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta we Wrocławiu (ZDiUM) do wniosków zawartych w pkt 11, 12 i 13c wystąpienia pokontrolnego z dnia 6 grudnia 2016 r. (znak WK.WR.40.46.2016.437.J-1) — w zakresie braku pisemnego zgłoszenia usunięcia usterek przez wykonawcę (w terminie do 5 stycznia 2016 r.), braku pieczęci z datą wpływu na aneksie do umowy zawartej z wykonawcą oraz braku obciążenia wykonawcy karami umownymi z tytułu niewykonania części prac oraz nieusunięcia usterek w określonych terminach — uchwała Kolegium nr 24/2017 z dnia 18 stycznia 2017 r.,
- oddalić zastrzeżenia Prezydenta Miasta Wrocławia do wniosków zawartych w pkt 1 lit. a i pkt 2 lit. b wystąpienia pokontrolnego z dnia 30 stycznia 2017 r. (znak WK.WR.40.46.2016.437) — w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących prowadzenia ewidencji analitycznej do konta 130 „Rachunek bieżący jednostki” w szczególności planu finansowego dochodów i wydatków budżetowych oraz uzgadniania zapisów kont ksiąg pomocniczych zespołu 2 „Rozrachunki i rozliczenia” z zapisami na kontach księgi głównej, stosownie do art. 16 ust. 1 ustawy o rachunkowości, oraz uwzględnić zastrzeżenia Prezydenta Miasta Wrocławia do wniosku nr 13 — zawierającego zalecenie opracowania i przedłożenia Radzie Miejskiej projektu uchwały w sprawie ustalenia zasad oddawania nieruchomości w użytkowanie wieczyste, dzierżawę lub najem, o której mowa w art. 37 ust. 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami — uchwała Kolegium nr 43/2017 z dnia 15 marca 2017 roku.

Dla porównania — w 2016 r. Kolegium Izby rozpatrzyło 4 zastrzeżenia do wniosków pokontrolnych i postanowiło w trzech przypadkach o oddaleniu, a w jednym o uwzględnieniu odwołania.

4. Podejmowanie uchwał w sprawach związanych z funkcjonowaniem Izby (art. 18 ust. 1 pkt 3–5 i 5b ustawy o r.i.o.) oraz przeprowadzenia postępowania konkursowego w celu wyłonienia kandydata na członka kolegium i prezesa izby (art. 15a ust. 4 i art. 16 ust. 4 ustawy o r.i.o.)

W 2017 r. w sprawach związanych z funkcjonowaniem Izby Kolegium podjęło 10 uchwał, z tego:

- 3 uchwały na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 3 i 5 ustawy o r.i.o. — w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania budżetu Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu za rok 2016, w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania ramowego planu pracy, w tym planu kontroli za rok 2016, oraz w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności kontrolnej i informacyjno-szkoleniowej za rok 2016 — uchwały Kolegium nr 38/2017 z dnia 15 marca oraz nr 44/2017 i nr 45/2017 z dnia 29 marca 2017 r.,
- 4 uchwały na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 4 ustawy o r.i.o. — w sprawie wniosków do projektu budżetu Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu na 2018 rok i w sprawie zmian w planie kontroli na 2017 rok oraz w sprawie ramowego planu pracy Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu na rok 2018, w tym planu kontroli — uchwały Kolegium nr 50/2017 z dnia 5 kwietnia, nr 58/2017 z dnia 7 czerwca, nr 88/2017 z dnia 11 października oraz nr 105/2017 z dnia 20 grudnia 2017 r.,
- 1 uchwałę na podstawie art. 15a ust. 4 ustawy o r.i.o. — w sprawie wyboru Komisji do przeprowadzenia postępowania konkursowego w celu wyłonienia kandydata na etatowego członka Kolegium — uchwała Kolegium nr 89/2017 z dnia 25 października 2017 r.,
- 1 uchwałę na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 5c w związku z art. 16 ust. 2 i 7 ustawy o r.i.o. — w sprawie zaopiniowania i wyboru kandydata na prezesa Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu — uchwała Kolegium nr 32/2017 z dnia 15 lutego 2017 r.,
- 1 uchwałę na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 5d ustawy o r.i.o. — w sprawie zmiany Regulaminu organizacyjnego Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu — uchwała Kolegium nr 98/2017 z dnia 29 listopada 2017 roku.

Dla porównania — w 2016 r. w sprawach związanych z funkcjonowaniem Izby podjęto 9 uchwał.

5. Podejmowanie uchwał w innych sprawach, określonych w odrębnych przepisach (art. 18 ust. 1 pkt 6 ustawy o r.i.o.)

A. Skargi na rozstrzygnięcia nadzorcze Kolegium Izby wniesione przez j.s.t. w 2017 r.

Do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu za pośrednictwem Kolegium Izby wniesionych zostało w 2017 r. 15 skarg.

14 skarg złożyły rady 14 gmin (Kłodzko m., Zawonia, Małczyce, Twardogóra, Dobroszyce, Pęcław, Strzelin, Chocianów, Grębocice, Wądroże Wielkie, Wisznia Mała, Mirsk, Pieńsk i Oborniki Śląskie) na uchwały Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu w przedmiocie stwierdzenia nieważności uchwał w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie zabezpieczenia zwrotu środków z przyznanej dotacji przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie spółce Dolnośląski Projekt Rekultywacji Sp. z o.o. we Wrocławiu w ramach projektu pn. „Dolnośląski Projekt Rekultywacji” w formie weksla własnego „in blanco”, którym Kolegium zarzuciło istotne naruszenie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. i u.s.g. (uchwały Kolegium z dnia 4 stycznia 2017 r. nr od 4/2017 do 17/2017).

[Wyrokami z dnia 28 i 29 czerwca 2017 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu oddalił skargi, uzasadniając tym, że podstawa do działania o tej treści rad gmin nie istniała, a naruszenie prawa przy wydawaniu zakwestionowanych uchwał było istotne, albowiem naruszało kompetencje wójta (burmistrza) i zasadę legalizmu.]

Skargę na uchwałę Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu nr 40/2017 z dnia 15 marca 2017 r. w przedmiocie stwierdzenia nieważności uchwały Rady Powiatu Strzelińskiego nr XXXIV/138/17 z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie wyrażenia zgody na udzielenie poręczenia spłaty pożyczki zaciągniętej przez Strzelińskie Centrum Medyczne sp. z o.o. z siedzibą w Strzelinie złożyła Rada Powiatu Strzelińskiego.

[Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu sprawę o sygn. akt III SA/Wr 370/17 rozpoznał na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 lipca 2017 r., odrzucając skargę jako wniesioną po terminie i przez niewłaściwy organ.]

Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 8 marca 2017 r. sygn. akt II GSK 4825/16 rozpatrzył skargę kasacyjną od wyroku WSA we Wrocławiu i przekazał sprawę do ponownego jego rozpoznania, nakazując dokonanie oceny zgodności z prawem uchwały Kolegium RIO nr 10/2016 z dnia 3 lutego 2016 r. w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały Rady Powiatu Kłodzkiego nr X/95/2015 z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie zmiany uchwały nr VIII/80/2014 Rady Powiatu Kłodzkiego z dnia 29 października 2014 r. w sprawie ustalenia trybu udzielania i rozliczania dotacji dla szkół i placówek niepublicznych prowadzonych na terenie powiatu kłodzkiego oraz trybu i zakresu kontroli prawidłowości ich wykorzystania. WSA we Wrocławiu w dniu 18 maja 2017 r. rozpatrzył sprawę ponownie i oddalił skargę Rady Powiatu Kłodzkiego na uchwałę Kolegium w całości (sygn. akt III SA/Wr 280/17).

Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 17 października 2017 r. sygn. akt II GSK 227/16 rozpatrzył skargę kasacyjną od wyroku WSA we Wrocławiu z dnia 29 września 2015 r. sygn. akt III SA/Wr 479/15 w sprawie ze skargi Powiatu Zgorzeleckiego na uchwałę Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu nr 35/2015 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w przedmiocie stwierdzenia nieważności uchwały w sprawie emisji obligacji oraz określenia zasad ich zbywania, nabywania i wykupu i oddalił skargę kasacyjną.

B. Skargi na uchwały organów j.s.t. wniesione przez Kolegium Izby

W 2017 r. nie wystąpiły przesłanki wniesienia przez Kolegium Izby skarg na uchwały organów j.s.t.

6. Rozpatrywanie odwołań od opinii wydanych przez składy orzekające, wniesionych do pełnego składu Kolegium (art. 18 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 20 ust. 2 ustawy o r.i.o.)

Opinie Składów Orzekających Izby — wydane w formie uchwał tych składów (1829 opinii) — zawierały pouczenie o przysługującym ich adresatom prawie wniesienia odwołania do Kolegium Izby w terminie 14 dni od doręczenia uchwały (art. 20 ust. 1 ustawy o r.i.o.).

W 2017 r. Kolegium Izby rozpatrzyło **6 odwołań** od uchwał Składów Orzekających w sprawie wydania opinii, z tego 3 odwołania od negatywnych opinii wydanych w 2016 r. (o projekcie uchwały budżetowej, o możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w tym projekcie oraz o projekcie wieloletniej prognozy finansowej) i 3 odwołania od negatywnych opinii wydanych w 2017 r. (o możliwości spłaty kredytu, o przedłożonym sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu gminy i o uchwale rady gminy w sprawie nieudzielenia wójtowi absolutorium).

Po zbadaniu spełnienia wymogów formalnych wniesienia odwołania oraz po rozpoznaniu zarzutów i wniosków zawartych w odwołaniach, Kolegium postanowiło:

- uwzględnić 3 odwołania Wójta Gminy Cieszków od uchwał Składu Orzekającego (nr V/285/2016, nr V/286/2016 i nr V/287/2016 z dnia 15 grudnia 2016 r.) w sprawie opinii o projekcie uchwały budżetowej, opinii o projekcie uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej oraz opinii o możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej Gminy Cieszków na rok 2017 — uchwały Kolegium nr 19/2017, nr 20/2017 i nr 21/2017 z dnia 4 stycznia 2017 r.,
- oddalić odwołanie Burmistrza Bierutowa od uchwały Składu Orzekającego nr IV/66/2017 z dnia 27 marca 2017 r. w sprawie opinii o możliwości spłaty kredytu wnioskowanego na sfinansowanie planowanego deficytu budżetu oraz spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu kredytu — uchwała Kolegium nr 54/2017 z dnia 10 maja 2017 r.,
- oddalić odwołanie Burmistrza Miasta i Gminy Prusice od uchwały Składu Orzekającego nr V/102/2017 z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie opinii o przedłożonym sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu Gminy Prusice za 2016 rok — uchwała Kolegium nr 60/2017 z dnia 14 czerwca 2017 r.,
- odrzucić odwołanie Przewodniczącego Rady Gminy Żórawina od uchwały Składu Orzekającego nr V/154/2017 z dnia 7 lipca 2017 r. w sprawie opinii o uchwale w sprawie nieudzielenia absolutorium Wójtowi Gminy Żórawina — uchwała Kolegium nr 70/2017 z dnia 19 lipca 2017 roku.

Dla porównania — w 2016 r. do Kolegium Izby wniesiono 5 odwołań od opinii wydanych przez Składy Orzekające, z których 2 Kolegium rozpatrzyło w 2016 r., a 3 w 2017 r. (3 odwołania Wójta Cieszkowa).

7. Wykonanie zadań, o których mowa w art. 13 ustawy o r.i.o. oraz w art. 230 ust. 4 i art. 246 ust. 1 i 3 u.f.p. [cz. I pkt 7–16 planu pracy]

Składy Orzekające Izby — powołane zarządzeniem Prezesa Izby nr 4/17 z dnia 21 marca 2017 r., zmienionym zarządzeniem nr 12/17 z dnia 27 lipca — wydały w 2017 r. łącznie **1829 opinii** (o 173 więcej niż w 2016 r.), z tego 1287 opinii w sprawach określonych w art. 13 ustawy o r.i.o. i 542 opinie w sprawach określonych w art. 230 ust. 4 i art. 246 ust. 1 i 3 u.f.p.

Dla porównania — w 2016 r. wydano 1656 opinii, z tego 1181 opinii w sprawach określonych w art. 13 ustawy o r.i.o. i 475 opinii w sprawach określonych w przepisach ustawy o finansach publicznych.

Rodzaj i liczba opinii wydanych przez Składy Orzekające Izby w 2017 r.

Wyszczególnienie	Liczba opinii wydanych przez właściwe Składy Orzekające					
	razem	I	II	III	IV	V
Opinie ogółem, z tego w sprawie:	1 829	424	408	347	327	323
1) możliwości spłaty kredytu, pożyczki lub wykupu papierów wartościowych	240	54	57	47	43	39
2) możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w uchwale budżetowej	184	43	40	34	35	32
3) prawidłowości planowanej kwoty długu	197	44	42	38	35	38
4) projektu uchwały budżetowej na rok 2018	208	49	46	40	37	36
5) możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej	161	38	37	28	29	29
6) projektu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej	208	49	46	40	37	36
7) informacji o przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze 2017 r.	209	49	46	40	37	37
8) sprawozdania z wykonania budżetu za rok 2016	209	49	46	40	37	37
9) wniosku komisji rewizyjnej w sprawie absolutorium	208	49	46	39	37	37
10) uchwały w sprawie nieudzielenia absolutorium	3	0	0	1	0	2
11) programu postępowania naprawczego	2	0	2	0	0	0
W tym opinie negatywne	20	1	6	3	4	6

Zakres zadań regionalnych izb obrachunkowych związanych z wydawaniem opinii, w tym w sprawach określonych w art. 13 ustawy o r.i.o., nie uległ zmianie w stosunku do obowiązującego w dwóch poprzednich latach. Stan prawny w 2017 r. obejmował obowiązek zaopiniowania pełnego katalogu spraw określonych w art. 13 ustawy o r.i.o. oraz w art. 230 ust. 4 i art. 246 ust. 1 i 3 u.f.p., w tym obowiązek zaopiniowania programu postępowania naprawczego j.s.t., o którym mowa w art. 240a ust. 1 u.f.p.

Przedmiot opiniowania, tak jak w latach poprzednich, stanowiły przedłożone przez dolnośląskie j.s.t. projekty uchwał (na rok 2018), kwoty i parametry budżetowe określone w wieloletnich prognozach finansowych i uchwałach budżetowych na rok 2017 oraz informacje dotyczące realizacji budżetu za pierwsze półrocze 2017 r., sprawozdania z wykonania budżetu za rok 2016 i wnioski komisji rewizyjnych w sprawie absolutorium, a w pojedynczych przypadkach także uchwały w sprawie nieudzielenia absolutorium wójtowi i uchwały w sprawie przyjęcia (zmiany) programu postępowania naprawczego j.s.t.

W 2017 r. Składy Orzekające Izby wydały:

- 1) 1633 opinie pozytywne, co stanowiło 89,3% wydanych (w 2016 r. odpowiednio 88,0%),
- 2) 131 opinie pozytywne z uwagami, co stanowiło 7,1% wydanych (w 2016 r. odpowiednio 8,2%),
- 3) 45 opinii pozytywnych z zastrzeżeniami, co stanowiło 2,5% wydanych (w 2016 r. dotyczyło 2,1%),
- 4) 20 opinii negatywnych, co stanowiło 1,1% wydanych (w 2016 r. odpowiednio 1,7% wydanych).

Negatywnie zaopiniowano:

- 4 projekty uchwał budżetowych na rok 2018 i 4 projekty uchwał w sprawie wieloletniej prognozy finansowej j.s.t. (Dzierżoniów m., Krotoszyce, Przemków i Powiat Strzeliński),
- 2 możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej na rok 2018 (Dzierżoniów m. i Krotoszyce),
- 2 informacje o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze 2017 r. (Bogatynia i EKOGOK),
- 2 sprawozdania z wykonania budżetu gminy za 2016 rok (Milicz i Prusice),
- 3 wnioski komisji rewizyjnych w sprawie absolutorium (Wińsko, Powiat Strzeliński i Powiat Trzebnicki),
- 2 uchwały rad gmin w sprawie nieudzielenia absolutorium wójtowi (Wińsko i Żórawina),
- 1 program postępowania naprawczego (Powiat Złotoryjski).

Odwołanie do Kolegium Izby od opinii wydanych przez Składy Orzekające w 2017 r. — na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy o r.i.o. — wniosły organy 3 j.s.t., które odwołały się od opinii o sprawozdaniu z wykonania budżetu gminy (Prusice), opinii o uchwale w sprawie nieudzielenia absolutorium wójtowi (Żórawina) i opinii o możliwości spłaty kredytu (Bierutów). Kolegium Izby postanowiło o oddaleniu wniesionych odwołań (w 1 przypadku bez rozpatrzenia) i utrzymaniu w mocy uchwał Składów Orzekających w sprawie opinii.

A. Wydawanie, na wniosek organu wykonawczego j.s.t., opinii o możliwości spłaty kredytu, pożyczki lub wykupu papierów wartościowych (art. 13 pkt 1 ustawy o r.i.o.)

Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki	Liczba wydanych opinii				
	razem	pozytywne	pozytywne z uwagami	pozytywne z zastrzeżeniami	negatywne
Ogółem, z tego:	240	218	16	6	0
– gminy	216	196	15	5	0
– miasta na prawach powiatu	10	9	0	1	0
– powiaty	13	12	1	0	0
– województwo samorządowe	1	1	0	0	0
– związki gmin	0	0	0	0	0
– związek powiatów	0	0	0	0	0

W 2017 r. — na wnioski organów wykonawczych j.s.t. złożone w trybie art. 91 ust. 2 u.f.p. — Składy Orzekające Izby wydały **240 opinii** (o 110 więcej niż w 2016 r.) o możliwości spłaty kredytu lub pożyczki oraz wykupu papierów wartościowych, z tego 218 opinii pozytywnych (90,8% wydanych), 16 opinii pozytywnych z uwagami i 6 pozytywnych z zastrzeżeniami. Liczba opinii wydanych w 2017 r. obejmuje:

- 1) 170 opinii o możliwości spłaty kredytu lub pożyczki (o 75 opinii więcej niż w 2016 r.), z tego 163 opinie pozytywne, 5 pozytywnych z uwagami i 2 pozytywne z zastrzeżeniami
- 2) 70 opinii o możliwości wykupu obligacji (dwukrotnie więcej niż wydanych w 2016 r.), z tego 55 opinii pozytywnych, 11 opinii pozytywnych z uwagami i 4 pozytywne z zastrzeżeniami.

Wyniki opiniowania wskazują, że pomimo odnotowania w 2017 r. wysokiego wzrostu liczby opinii wydanych w sprawach określonych w art. 13 pkt 1 ustawy o r.i.o. (o 110 opinii więcej niż w 2016 r.) nadal utrzymuje się niewielka skłonność samorządów powiatowych do występowania z wnioskiem o wydanie opinii (łącznie 8 opinii w 2016 r. i 13 w 2017 r.) w przypadku ubiegania się o kredyt lub pożyczkę czy zamiaru emisji papierów wartościowych, co pozostaje w bezpośrednim związku z ograniczoną możliwością tych samorządów do podwyższenia zdolności spłaty zobowiązań, czyli uzyskiwania wyższych kwot nadwyżek operacyjnych i dochodów ze sprzedaży majątku, umożliwiających zachowanie relacji, o których mowa w art. 243 ust. 1 u.f.p. Do samorządów nieuzyskujących podwyższenia zdolności spłaty zobowiązań (wskaźnika dopuszczalnych spłat) do poziomu wynikającego z obciążenia budżetu spłatą już zaciągniętych zobowiązań (wskaźnika planowanych spłat) mają zastosowanie przepisy art. 240a i 240b u.f.p., z których wynika możliwość uchwalenia budżetu bez zachowania relacji, o których mowa w art. 242–244, jedynie w okresie realizacji programu postępowania naprawczego i odpowiednio możliwość jego ustalenia przez regionalną izbę obrachunkową.

W wydanych w 2017 r. opiniach pozytywnych z uwagami (16 opinii) i opiniach pozytywnych z zastrzeżeniami (6 opinii), z których 7 dotyczyło oceny możliwości spłaty kredytu lub pożyczki, a 13 możliwości wykupu obligacji, Składy Orzekające wskazywały na ryzyko niezachowania przez j.s.t. relacji, o której mowa w art. 243 u.f.p., w tym wynikające z:

- występowania wysokiego stanu zadłużenia i relatywnie wysokiego obciążenia budżetów kolejnych lat spłatą zobowiązań dłużnych oraz kosztami ich obsługi, co w przypadku braku możliwości uzyskania dochodów ze sprzedaży majątku w planowanych wielkościach będzie negatywnie oddziaływać na możliwość realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych, w tym z udziałem środków funduszy europejskich (Bierutów, Milicz, Prusice, Żmigród i Wałbrzych) — w opiniach pozytywnych z zastrzeżeniami,
- występowania niewielkiej różnicy pomiędzy relacją łącznej kwoty spłat (wskaźnikiem planowanych spłat) a wskaźnikiem dopuszczalnych spłat w roku budżetowym i kolejnych latach, co już w wyniku zmiany budżetu lub w przypadku nieuzyskania planowanej kwoty nadwyżki operacyjnej może skutkować niezachowaniem relacji, o której mowa w art. 243 ust. 1 u.f.p. (Bogatynia, Góra, Nowa Ruda m., Stara Kamienica i Wołów),
- przyjęcia odległych terminów zapadalności dla planowanych do zaciągnięcia zobowiązań dłużnych (planowanych rozchodów budżetu z tytułu spłat) lub zmiany terminów spłat już zaciągniętych zobowiązań, co pozwoliło na obniżenie relacji łącznej kwoty spłat, o której mowa w art. 243 ust. 1 u.f.p., jedynie w krótkim horyzoncie czasowym (Cieszków, Jaworzyna Śląska, Ścinawa i Powiat Trzebnicki),
- niewielkiej zdolności j.s.t. do generowania nadwyżki operacyjnej czy uzyskania dochodów ze sprzedaży majątku, co wyraziło się nieuzyskaniem w kolejnych latach planowanych wielkości, w stosunku do planu

na trzy kwartały roku poprzedzającego rok budżetowy (Jemielno, Domaniów i Kamieniec Ząbkowicki) lub wystąpienia pojedynczych transakcji sprzedaży majątku, w tym związanych z jego odkupem (Krośnice, Trzebnica i Pieszyce).

Dla porównania — w 2016 r. o możliwości spłaty kredytu lub pożyczki oraz wykupu papierów wartościowych wydano 130 opinii (o 26 mniej niż w 2015 r. i 115 mniej niż w 2014 r.), z tego 112 opinii pozytywnych, 13 pozytywnych z uwagami i 3 pozytywne z zastrzeżeniami oraz 2 opinie negatywne (Bogatynia i Prusice).

B. Wydawanie na podstawie projektu uchwały budżetowej (odpowiednio uchwały budżetowej) opinii o możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego przez j.s.t. (art. 246 ust. 1 i 3 u.f.p.)

Obowiązek przedstawienia przez regionalną izbę obrachunkową opinii o możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego przez j.s.t. określają przepisy art. 246 ust. 1 i 3 u.f.p., które obowiązek ten odnoszą, odpowiednio, do deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej j.s.t. (ust. 1) i do deficytu określonego w uchwale budżetowej (ust. 3). Ponadto, na mocy art. 246 ust. 2 u.f.p., zobowiązano j.s.t. do publikowania otrzymanych opinii w trybie określonym w tym przepisie.

Opinie wydane na podstawie uchwały budżetowej na rok 2017 (art. 246 ust. 3 u.f.p.)

Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki	Liczba wydanych opinii				
	razem	pozytywne	pozytywne z uwagami	pozytywne z zastrzeżeniami	negatywne
Ogółem, z tego:	183	167	11	5	0
– gminy	148	135	9	4	0
– miasta na prawach powiatu	4	3	1	0	0
– powiaty	23	21	1	1	0
– województwo samorządowe	1	1	0	0	0
– związki gmin	7	7	0	0	0
– związek powiatów	0	0	0	0	0

Opinie wydane na podstawie projektu uchwały budżetowej na rok 2018 (art. 246 ust. 1 u.f.p.)

Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki	Liczba wydanych opinii				
	razem	pozytywne	pozytywne z uwagami	pozytywne z zastrzeżeniami	negatywne
Ogółem, z tego:	161	140	14	5	2
– gminy	135	116	12	5	2
– miasta na prawach powiatu	4	3	1	0	0
– powiaty	15	14	1	0	0
– województwo samorządowe	1	1	0	0	0
– związki gmin	5	5	0	0	0
– związek powiatów	1	1	0	0	0

W 2017 r. Składy Orzekające Izby — na podstawie art. 246 ust. 1 i ust. 3 u.f.p. — wydały łącznie **345 opinii** (o 65 więcej niż w 2016 r.) o możliwości sfinansowania deficytu, przedstawionego odpowiednio w projektach uchwał budżetowych i uchwałach budżetowych j.s.t., z tego:

- 1) 183 opinie o możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w uchwałach budżetowych na rok 2017, w tym w 44 przypadkach wprowadzonego w wyniku zmiany uchwały budżetowej (art. 246 ust. 3 u.f.p.), z których 167 stanowiły opinie pozytywne (91,2% wydanych), 11 opinie pozytywne z uwagami i 5 opinie pozytywne z zastrzeżeniami (w 2016 r. wydano 144 opinie, w tym 47 dotyczących deficytu wprowadzonego w wyniku zmiany budżetu),
- 2) 1 opinię o możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w uchwale budżetowej na rok 2018,
- 3) 161 opinii o możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projektach uchwał budżetowych na rok 2018 (art. 246 ust. 1 u.f.p.), z tego 140 opinii pozytywnych (87,0% wydanych), 14 opinii pozytywnych z uwagami i 5 opinii pozytywnych z zastrzeżeniami oraz 2 opinie negatywne (w 2016 r. wydano 135 opinii o możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projektach uchwał budżetowych na rok 2017).

Liczba wydanych w 2017 r. opinii o możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w uchwałach budżetowych j.s.t. (183 opinie, tj. o 39 więcej niż wydanych w 2016 r.) wskazuje na powszechność uchwalenia deficytu w samorządowych budżetach na rok 2017, co dotyczyło niemal 90% j.s.t. w regionie. Zapowiedź wzrostu skłonności do uchwalenia deficytowych budżetów wynikała już z wyników opiniowania możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projektach uchwał budżetowych j.s.t. na rok 2017, których wydano o 34 więcej niż odpowiednich na 2016 rok. Także liczba wydanych w 2017 r. opinii o możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projektach uchwał budżetowych j.s.t. na rok 2018 (161 opinii, tj. o 26 więcej niż wydanych na podstawie projektów uchwał na 2017 rok) stanowi jednocześnie zapowiedź możliwego zwiększenia liczby przypadków uchwalenia deficytu w budżetach j.s.t. na rok 2018.

W opiniach pozytywnych z uwagami (11 opinii) i pozytywnych z zastrzeżeniami (5 opinii) — wydanych o możliwości sfinansowania deficytu określonego w uchwałach budżetowych na rok 2017 — Składy Orzekające Izby wskazywały organom j.s.t. na:

- nieuwzględnienie — wbrew wymogom art. 243 u.f.p. — obowiązku zachowania w roku budżetowym i kolejnych latach relacji łącznej kwoty spłat do dochodów nie wyższej niż graniczna zdolność spłaty zobowiązań, wynikająca z realizacji budżetu w trzech latach poprzedzających, co znalazło wyraz w nadmiernym obciążeniu budżetów kolejnych lat spłatą długu, w tym w związku z planowanym zaciąganiem kredytu (emisją obligacji) na finansowanie deficytu budżetu i zapadających w roku budżetowym spłat rat kredytów — w opiniach pozytywnych z zastrzeżeniami i uwagami (Bierutów, Jemielno, Malczyce, Milicz, Wałbrzych i Powiat Górowski),
- ryzyko niezachowania w kolejnych latach (tj. okresie spłaty długu) relacji określonych w art. 243 u.f.p., o ile realizacja budżetu będzie odbiegać od wielkości przyjętych w wieloletniej prognozie finansowej, w szczególności w zakresie zrealizowania nadwyżek operacyjnych i dochodów ze sprzedaży majątku, oraz zastosowania wyłączeń ustawowych (Lubań m., Stara Kamienica, Międzybórz, Niemcza, Pieszyce, Cieszków, Góra, Udanin i Żmigród),
- nieuwzględnienie — wynikającego z przepisów art. 212 ust. 1 pkt 3 u.f.p. — wymogu poprawnego określenia kwoty planowanego deficytu budżetu j.s.t. oraz przychodów, stanowiących źródła jego pokrycia (Powiat Ząbkowicki).

W dwóch negatywnych opiniach — wydanych o możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projektach uchwał budżetowych j.s.t. na rok 2018 — Składy Orzekające zarzuciły organom wykonawczym gmin (Dzierżonów m. i Krotoszyce):

- 1) opracowanie projektu uchwały budżetowej z naruszeniem art. 217 ust. 2 pkt 6 u.f.p., wobec wskazania wolnych środków jako źródła finansowania deficytu, bez jednoczesnego przedstawienia możliwości posiadania środków w projektowanych kwotach — uchwała Składu Orzekającego nr III/291/2017 z dnia 5 grudnia 2017 r.,
- 2) niezachowanie zasady realistyczności budżetu, o której mowa w art. 226 ust. 1 pkt 6 u.f.p., wobec wadliwego określenia kwoty długu gminy na koniec 2017 r., czym wykluczono możliwość dokonania oceny zachowania w roku budżetowym i kolejnych latach relacji, o której mowa w art. 243 — uchwała Składu Orzekającego nr II/400/2017 z dnia 15 grudnia 2017 roku.

Uwagi i zastrzeżenia sformułowane przez Składy Orzekające w opiniach pozytywnych z uwagami (14 opinii) i pozytywnych z zastrzeżeniami (5 opinii) — wydanych o możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego przez j.s.t. w projektach uchwał budżetowych na rok 2018 — dotyczyły:

- nadmiernego obciążenia budżetów kolejnych lat spłatą kredytów planowanych na sfinansowanie przedstawionego na rok 2018 deficytu budżetu, w tym ze względu na przeszacowanie możliwych do uzyskania w kolejnych latach kwot nadwyżek operacyjnych i dochodów ze sprzedaży majątku (Duszynki-Zdrój, Jaworzyna Śląska, Góra i Malczyce),
- wysokiego ryzyka niezachowania w 2018 r. lub kolejnych latach relacji określonej w art. 243 u.f.p., w tym ze względu na występowanie niewielkiej różnicy pomiędzy wartością wskaźnika planowanych a wartością wskaźnika dopuszczalnych spłat (Jemielno, Milicz, Międzybórz, Pieszyce, Udanin, Żmigród i Powiat Wołowski), co ma miejsce przy jednoczesnym wzroście kwoty długu do powyżej 60% planowanych dochodów (Bierutów, Stara Kamienica, Złoty Stok i Wałbrzych),

- nieuzasadnionego planowania źródeł finansowania deficytu budżetu z wolnych środków, w tym planowanych do uzyskania w realizacji budżetu za rok 2017, co nie odpowiada definicji tych środków, wynikającej z art. 217 ust. 2 pkt 6 u.f.p. (Wądroże Wielkie, Brzeg Dolny i Świebodzice),
- braku wykonania dyspozycji art. 212 ust. 1 pkt 3 u.f.p., z którego wynika obowiązek określenia w uchwale budżetowej kwoty planowanego deficytu budżetu i źródeł jego pokrycia (Trzebnica).

Dla porównania — w 2016 r. wydano łącznie 280 opinii o możliwości sfinansowania deficytu, z tego 145 opinii w zakresie deficytu określonego w uchwałach budżetowych i 135 opinii w zakresie deficytu przedstawionego w projektach uchwał budżetowych na rok 2017, wśród nich 116 opinii pozytywnych, 16 pozytywnych z uwagami i zastrzeżeniami oraz 3 negatywne (Jaworzyna Śląska, Mieroszów i Cieszków).

C. Wydawanie na podstawie przyjętej przez j.s.t. wieloletniej prognozy finansowej oraz uchwały budżetowej opinii w sprawie prawidłowości planowanej kwoty długu j.s.t. (art. 230 ust. 4 u.f.p.)

Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki	Liczba wydanych opinii				
	razem	pozytywne	pozytywne z uwagami	pozytywne z zastrzeżeniami	negatywne
Ogółem, z tego:	197	174	15	8	0
– gminy	162	148	9	5	0
– miasta na prawach powiatu	4	3	1	0	0
– powiaty	26	18	5	3	0
– województwo samorządowe	1	1	0	0	0
– związki gmin	4	4	0	0	0
– związek powiatów	0	0	0	0	0

Obowiązek przedstawienia przez regionalną izbę obrachunkową — na podstawie przyjętej przez j.s.t. wieloletniej prognozy finansowej oraz uchwały budżetowej — opinii w sprawie prawidłowości planowanej kwoty długu oraz obowiązek publikowania tej opinii przez j.s.t. określa art. 230 ust. 4 u.f.p.

W 2017 r. Składy Orzekające Izby — na podstawie przyjętej przez j.s.t. wieloletniej prognozy finansowej oraz uchwały budżetowej na rok 2017 (w 1 przypadku na rok 2018) — wydały 197 opinii o prawidłowości planowanej kwoty długu, z tego 174 opinie pozytywne (88,3% wydanych), 15 pozytywnych z uwagami (7,6% wydanych) i 8 pozytywnych z zastrzeżeniami (4,1% wydanych). Podobnie jak w roku poprzednim, nie wystąpił przypadek wydania negatywnej opinii, z którym przepis art. 230 ust. 5 u.f.p. wiąże konieczność dokonania przez j.s.t. takich zmian uchwał, aby zachowana została relacja określona w art. 243 u.f.p. W przypadku dwóch powiatów (Powiat Milicki i Powiat Złotoryjski) opinię o prawidłowości planowanej kwoty długu wydano na podstawie wieloletniej prognozy finansowej, przyjętej przez organy stanowiące j.s.t., po ustaleniu ich budżetu na rok 2017 przez Kolegium Izby na podstawie art. 240b ust. 1 i art. 240a ust. 8 u.f.p.

Wyniki opiniowania wskazują, że w 4 gminach wiejskich (Bolesławiec, Osiecznica, Rudna i Warta Bolesławiecka) oraz 6 związkach gmin i związku powiatów, podobnie jak w latach poprzednich, nie planowano wystąpienia długu na koniec 2017 r. i lat kolejnych.

W 15 opiniach pozytywnych z uwagami i 8 opiniach pozytywnych z zastrzeżeniami — wydanych w 2017 r. w sprawie prawidłowości planowanej kwoty długu przedstawionej w wieloletniej prognozie finansowej oraz uchwale budżetowej na rok 2017 — Składy Orzekające Izby wskazywały na:

- uwzględnienie przesłanek, o których mowa w art. 240a ust. 8 i art. 240b ust. 1 u.f.p., dotyczących możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej j.s.t. bez zachowania relacji określonych w art. 242–244 (Powiat Milicki i Powiat Złotoryjski), w tym w wyniku dokonania zmiany budżetu ustalonego przez Kolegium Izby przy zachowaniu warunku, o którym mowa w art. 240a ust. 9 u.f.p.,
- wysokie ryzyko niezachowania w roku budżetowym i kolejnych latach relacji, o której mowa w art. 243 u.f.p., ze względu na nadmierne obciążenie budżetów kolejnych lat spłatą zobowiązań, w tym zaciąganych na finansowanie planowanego deficytu budżetu na rok 2017 (Bierutów, Jemielno, Malczyce, Milicz, Prusice i Wałbrzych),

- zagrożenie niezachowania w kolejnych latach relacji określonej w art. 243 u.f.p., w tym ze względu na nieuzyskanie w realizacji budżetu za 2016 rok planowanego podwyższenia wskaźnika zdolności spłaty zobowiązań, co wyraziło się wystąpieniem marginalnej różnicy pomiędzy wartością wskaźnika planowanych spłat a wartością wskaźnika dopuszczalnych spłat (Janowice Wielkie, Lubań m., Pielgrzymka, Powiat Górowski, Powiat Polkowicki, Powiat Strzeliński i Powiat Ząbkowicki),
- nieuwzględnienie wymogu realistyczności wieloletniej prognozy finansowej, o którym mowa w art. 226 ust. 1 u.f.p., w związku z szacowaniem możliwości uzyskiwania w kolejnych latach wysokich wzrostów kwot nadwyżek operacyjnych, które wraz z dochodami ze sprzedaży majątku zapewnią podwyższenie zdolności spłaty zobowiązań w kolejnych latach (Cieszków, Góra, Międzybórz, Niemcza, Pieszyce, Udanin, Powiat Średzki i Powiat Trzebnicki).

Dla porównania — w 2016 r. o prawidłowości planowanej kwoty długu wydano 195 opinii, z tego 167 pozytywnych, 20 pozytywnych z uwagami i 8 pozytywnych z zastrzeżeniami.

D. Wydawanie opinii o przedkładanych projektach uchwał budżetowych j.s.t. na rok 2018 (art. 13 pkt 3 ustawy o r.i.o.)

Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki	Liczba wydanych opinii				
	razem	pozytywne	pozytywne z uwagami	pozytywne z zastrzeżeniami	negatywne
Ogółem, z tego:	208	178	20	6	4
– gminy	165	141	16	5	3
– miasta na prawach powiatu	4	4	0	0	0
– powiaty	25	20	3	1	1
– województwo samorządowe	1	1	0	0	0
– związki międzygminne	12	11	1	0	0
– związek powiatów	1	1	0	0	0

W 2017 r. Składy Orzekające Izby — na podstawie art. 13 pkt 3 i art. 19 ust. 2 ustawy o r.i.o. w związku z art. 238 ust. 3 u.f.p. — zbadały i zaopiniowały **208 projektów** uchwał budżetowych na rok 2018, przedłożonych przez zarządy j.s.t. w trybie art. 238 ust. 1 i 2 u.f.p.⁴ W wyniku badania:

- 1) 178 projektów uchwał budżetowych (85,6% zbadanych) uzyskało opinię pozytywną, w tym projekty 141 gmin, 4 miast na prawach powiatu, 20 powiatów i województwa samorządowego (w 2016 r. pozytywnie zaopiniowano 179 projektów uchwał budżetowych, w tym 141 projektów gmin),
- 2) 20 projektów uchwał budżetowych (9,6% zbadanych), w tym 16 projektów gmin, uzyskało opinię pozytywną z uwagami, a 6 projektów, w tym 5 gmin — pozytywną z zastrzeżeniami (w 2016 r. opinie pozytywne z uwagami dotyczyły 18 projektów, w tym 16 gmin, a opinie pozytywne z zastrzeżeniami 6 projektów, w tym 4 gmin),
- 3) 4 projekty uchwał budżetowych uzyskały opinię negatywną — Dzierżoniów m., Krotoszyce, Przemków i Powiat Strzeliński (w 2016 r. negatywnie zaopiniowano 6 projektów, z tego 4 gmin i 2 powiatów).

W negatywnych opiniach o projektach uchwał budżetowych na rok 2018 wskazywano m.in. na:

- opracowanie projektu uchwały z naruszeniem art. 217 ust. 2 pkt 6 u.f.p. w związku z zaplanowaniem przychodów z tytułu wolnych środków, których posiadanie nie wynika z faktycznie wykonanych i istniejących, czyli mających potwierdzenie w sprawozdaniach finansowych i budżetowych za lata poprzednie (Dzierżoniów m.) — uchwała Składu Orzekającego nr III/290/2017 z dnia 5 grudnia 2017 r.,
- nierealność przedstawionych wielkości budżetowych, w tym kwoty długu i jego spłaty w kolejnych latach, co uniemożliwiło kontrolę zachowania przez gminę relacji, o której mowa w art. 243 ust. 1 u.f.p. (Krotoszyce) — uchwała Składu Orzekającego nr II/399/2017 z dnia 15 grudnia 2017 r.,

⁴ Przedłożony 21 grudnia 2017 r. projekt uchwały budżetowej Powiatu Milickiego na rok 2018 został zbadany w 2018 r., a wynikiem badania było wydanie opinii negatywnej (uchwała Składu Orzekającego nr V/2/2018 z dnia 10 stycznia 2018 r.).

- brak odzwierciedlenia założeń przyjętych na 2018 rok w programie postępowania naprawczego, o którym mowa w art. 240a u.f.p., przyjętym uchwałą rady gminy na lata 2016–2018 oraz nieuwzględnienie obowiązku zachowania w latach następujących po okresie realizacji programu relacji z art. 243 ust. 1 u.f.p. (Przemków) — uchwała Składu Orzekającego nr II/405/2017 z dnia 22 grudnia 2017 r.,
- zaplanowanie rozchodów budżetu z tytułu spłaty kredytów na poziomie 20% planowanych dochodów, co określiło relację łącznej kwoty spłat w 2018 r. na poziomie ponad czterokrotnie wyższym niż wskaźnik dopuszczalnych spłat dla tego roku budżetowego, czym naruszono zasadę fiskalną wyrażoną w art. 243 ust. 1 u.f.p. (Powiat Strzeliński) — uchwała Składu Orzekającego nr IV/281/2017 z dnia 14 grudnia 2017 roku.

Negatywne zaopiniowanie projektu uchwały budżetowej Powiatu Strzelińskiego na rok 2018, w tym ze względu na niezachowanie relacji z art. 243 u.f.p., stanowiło przesłankę wezwania Powiatu do opracowania programu postępowania naprawczego w trybie art. 240a ust. 1 u.f.p. Niemniej, na wniosek Starosty, wskazujący na konieczność przeprowadzenia restrukturyzacji zadłużenia Powiatu, w tym ze względu na nadmierne obciążenie budżetu z tytułu spłaty zobowiązań po zlikwidowanym SPZOZ — od wezwania odstąpiono. Rady gmin Dzierżoniowa m., Krotoszyc i Przemkowa podjęły uchwały budżetowe na rok 2018 po wyeliminowaniu nieprawidłowości wskazanych w opiniach o projektach uchwał.

W opiniach pozytywnych z uwagami (20 opinii) i pozytywnych z zastrzeżeniami (6 opinii) o projektach uchwał budżetowych na rok 2018 (22 projekty gmin i 4 powiatów) Składy Orzekające Izby wskazywały na:

- zagrożenie niezachowania — szczególnie przez j.s.t. o relatywnie niskiej zdolności generowania nadwyżek operacyjnych — relacji określonej w art. 243 u.f.p., w tym w związku z przedstawieniem zamiaru sfinansowania deficytu budżetu i zapadających spłat ze środków pochodzących z zaciągnięcia kredytów i pożyczek lub emisji obligacji — w opiniach pozytywnych z zastrzeżeniami (Bierutów, Jemięlna, Milicz, Pieszyce, Żmigrod i Powiat Górowski) oraz w opiniach pozytywnych z uwagami (Międzybórz, Niemcza i Udanin),
- brak zaplanowania lub określenie marginalnych kwot rozchodów budżetu z tytułu spłaty już zaciągniętych kredytów i pożyczek, co pozostaje w bezpośrednim związku z nieuzyskaniem planowanego podwyższenia wskaźnika dopuszczalnych spłat, o którym mowa w art. 243 u.f.p. (Jaworzyna Śląska, Prusice i Powiat Świdnicki),
- brak uzasadnienia do planowania kolejny raz znaczących dochodów z tytułu sprzedaży majątku, których możliwość pozyskania nie znajduje potwierdzenia w dotychczas realizowanych dochodach, w szczególności wykonanych za trzy kwartały 2017 r. (Duszniki-Zdrój, Jaworzyna Śląska, Góra, Oborniki Śląskie, Prusice, Trzebnica i Powiat Trzebnicki),
- brak uzasadnienia do planowania przychodów pochodzących z wolnych środków, których posiadania nie wykazano w powiązaniu z realizacją budżetu w latach poprzedzających rok budżetowy (Wądroże Wielkie, Świebodzice, Brzeg Dolny, Kostomłoty, Wisznia Mała i Powiat Wołowski),
- niedopełnienie wymogów art. 212 ust. 1 pkt 3 i 6 u.f.p., w tym poprzez uchybienie obowiązkowi określenia kwoty planowanego deficytu budżetu wraz ze wskazaniem źródeł jego pokrycia oraz obowiązkowi określenia limitu zobowiązań z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek oraz emitowanych papierów wartościowych (Malczyce, Wądroże Wielkie, Trzebnica, Powiat Trzebnicki i EKOLOG),
- uchybienie obowiązkowi utworzenia w budżecie rezerwy ogólnej w wysokości nie niższej niż 0,1% wydatków budżetu i rezerwy celowej na realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego w wysokości określonej w art. 26 ust. 4 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 209) — w uzasadnieniach opinii pozytywnych z uwagami i zastrzeżeniami,
- niezachowanie wymaganej spójności danych przedstawionych w załącznikach do projektu uchwały budżetowej, w tym dopuszczenie do wystąpienia różnic w zakresie planowanych kwot i sposobu klasyfikowania wydatków związanych z udzieleniem dotacji z budżetu j.s.t.

Dla porównania — w 2016 r. o projektach uchwał budżetowych na rok 2017 wydano 209 opinii, z tego 179 opinii pozytywnych, 18 pozytywnych z uwagami i 6 pozytywnych z zastrzeżeniami oraz 6 opinii negatywnych (Przemków, Jaworzyna Śląska, Mieroszów, Cieszków, Powiat Milicki i Powiat Złotoryjski), co w jednym przypadku stanowiło podstawę wszczęcia procedury, o której mowa w art. 240a ust. 1 u.f.p.

E. Wydawanie opinii o przedkładanych projektach uchwał o wieloletnich prognozach finansowych (art. 13 pkt 12 ustawy o r.i.o.)

Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki	Liczba wydanych opinii				
	razem	pozytywne	pozytywne z uwagami	pozytywne z zastrzeżeniami	negatywne
Ogółem, z tego:	208	169	28	7	4
– gminy	165	134	23	5	3
– miasta na prawach powiatu	4	3	1	0	0
– powiaty	25	18	4	2	1
– województwo samorządowe	1	1	0	0	0
– związki międzygminne	12	12	0	0	0
– związek powiatów	1	1	0	0	0

Zgodnie z art. 230 ust. 3 u.f.p. regionalna izba obrachunkowa wydaje opinię do projektu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej — przedstawionej przez zarząd jednostki samorządu terytorialnego (wójta, burmistrza, prezydenta miasta) wraz z projektem uchwały budżetowej do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy — ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia przestrzegania przepisów ustawy dotyczących uchwalania i wykonywania budżetów w następnych latach, na które zaciągnięto i planuje się zaciągnąć zobowiązania.

W 2017 r. Składy Orzekające Izby wydały **208 opinii** o projektach uchwał w sprawie wieloletniej prognozy finansowej, przedstawionych wraz z projektem uchwały budżetowej na rok 2018, z tego:

- 1) 168 opinii pozytywnych (80,8% wydanych), w tym 134 opinii pozytywnych o projektach uchwał gmin i 18 o projektach uchwał powiatów (w 2016 r. również wydano 168 opinii pozytywnych, co stanowiło 80,4% wydanych, w tym do 132 projektów gmin i 19 projektów powiatów),
- 2) 28 opinii pozytywnych z uwagami i 7 pozytywnych z zastrzeżeniami (łącznie 16,8% wydanych), wśród których 29 dotyczyło projektów gmin i miasta na prawach powiatu, a 6 projektów powiatów (w 2016 r. wydano 28 opinii pozytywnych z uwagami i 6 pozytywnych z zastrzeżeniami, z których 29 dotyczyło projektów gmin i miasta na prawach powiatu, a 5 projektów powiatów),
- 3) 4 opinie negatywne (1,9% wydanych), z tego 3 o projektach gmin (Krotoszyce, Przemków i Dzierżoniów m.) i 1 o projekcie powiatu (Powiat Strzeliński), podczas gdy w 2016 r. wydano 7 negatywnych opinii, z tego 5 o projektach gmin i 2 o projektach powiatów).

Podstawę wydania 4 negatywnych opinii o projektach uchwał w sprawie wieloletniej prognozy finansowej przedłożonych wraz z projektem uchwały budżetowej na rok 2018 — tak jak w przypadku negatywnej opinii o projekcie uchwały budżetowej — stanowił zarzut nieuwzględnienia reguły fiskalnej, w myśl której organ stanowiący j.s.t. nie może uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje niezachowanie relacji, o której mowa w art. 243 ust. 1 u.f.p., a także zarzut nieprawidłowego określenia kwoty długu i jego spłaty oraz źródeł pokrycia deficytu budżetu. W negatywnych opiniach o projektach uchwał zarzucono:

- przedstawienie w budżecie powiatu (Powiat Strzeliński) zamiaru zaciągnięcia i spłaty w 2018 r. kredytów w wysokości określającej relację łącznej kwoty spłat wraz z należnymi odsetkami i wypłatami poręczeń w wysokości 20,85% planowanych dochodów, co przy granicy dopuszczalnych spłat wynoszącej nie więcej niż 4,85% planowanych dochodów oznacza niezachowanie wymogów art. 243 ust. 1 u.f.p., a tym samym brak możliwości uchwalenia budżetu powiatu na rok 2018 w kwotach przedstawionych w projektach uchwał — uchwała Składu Orzekającego nr IV/282/2017 z dnia 14 grudnia 2017 r.,
- przedstawienie w budżecie gminy (Przemków) na lata 2019 i 2020, tj. bezpośrednio przypadające po okresie realizacji przyjętego na lata 2016–2018 programu postępowania naprawczego, zamiaru niezachowania relacji, o której mowa w art. 243 ust. 1 u.f.p., a tym samym braku spełnienia warunków z art. 240a ust. 4 u.f.p., dotyczących możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej oraz budżetu, które nie zachowują relacji określonej w art. 242–244 — uchwała Składu Orzekającego nr II/406/2017 z dnia 22 grudnia 2017 r.,
- niespełnienie wymogów art. 229 u.f.p. dotyczących zapewnienia spójności z budżetem w zakresie przedstawionych kwot przychodów i rozchodów oraz kwoty długu gminy, nierealność planowanej kwoty długu i sfinansowania jego spłaty oraz zaplanowanie na lata 2020–2023 wielkości budżetu bez zachowania równowagi budżetowej (Krotoszyce) — uchwała Składu Orzekającego nr II/401/2017 z dnia 15 grudnia 2017 r.,

- opracowanie projektu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy (Dzierżonów m.) z naruszeniem art. 226 ust. 1 i art. 217 ust. 2 pkt 6 u.f.p., w związku z zaplanowaniem w 2018 r. przychodów z tytułu wolnych środków, których posiadanie nie wynika z faktycznie wykonanych i istniejących środków — uchwała Składu Orzekającego nr III/292/2017 z dnia 5 grudnia 2017 roku.

W opiniach pozytywnych z uwagami (28 opinii) i zastrzeżeniami (7 opinii) — uwzględniając wymogi art. 230 ust. 3 u.f.p., odnoszące się do wydania opinii ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia przestrzegania przepisów ustawy dotyczących uchwalania i wykonywania budżetów w następnych latach, na które zaciągnięto i planuje się zaciągnąć zobowiązania — Składy Orzekające wskazywały w szczególności:

- nieuwzględnienie ryzyka niewielkiej zdolności spłaty zobowiązań, a nawet możliwości jej dalszego obniżenia, co ma miejsce przy jednoczesnym wzroście obciążeń budżetów kolejnych lat spłatą zobowiązań planowanych do zaciągnięcia w latach 2018 i 2019 — w opiniach pozytywnych z zastrzeżeniami i uwagami (Cieszków, Góra, Duszniki-Zdrój, Jemielno, Międzybórz, Milicz, Niemcza, Pieszyce, Oborniki Śląskie i Ziębice),
- zagrożenie niespełnienia w kolejnych latach warunku zaciągania i spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ust. 1 u.f.p., w związku z przedstawieniem zamiaru finansowania planowanego w 2018 r. deficytu budżetu przychodami pochodzącymi z zaciągnięcia kredytów lub emisji obligacji, co przy już relatywnie wysokim zadłużeniu stanowić będzie nadmierne obciążenie budżetów kolejnych lat spłatą zobowiązań — w opiniach pozytywnych z uwagami i zastrzeżeniami (Bierutów, Prusice, Stara Kamienica, Trzebnica, Wisznia Mała, Złoty Stok i Wałbrzych),
- ryzyko niezachowania w kolejnych latach relacji z art. 243 ust. 1 u.f.p. związane z przyjęciem odległych terminów zapadalności zobowiązań, w tym planowanych do zaciągnięcia w 2018 r. — w opiniach pozytywnych z uwagami (Jaworzyna Śląska, Niemcza, Udanin, Wądroże Wielkie, Żmigród, Powiat Górowski i Powiat Ząbkowicki),
- nieuwzględnienie przypadających do spłaty w poszczególnych latach rat kredytów oraz wykupu obligacji, w tym zmian planowanych kwot spłaty w poszczególnych latach (Brzeg Dolny, Świebodzice, Wądroże Wielkie, Powiat Trzebnicki, Powiat Świdnicki i Powiat Wołowski) oraz wadliwe określenia limitów i upoważnień do zaciągania zobowiązań, jak i brak objaśnień do planowanych wzrostów dochodów, w szczególności ze sprzedaży majątku (Bogatynia, Łądek-Zdrój, Malczyce, Stoszowice, Walim, Wińsko, Ziębice i Powiat Średzki).

Wyniki opiniowania projektów uchwał w sprawie wieloletnich prognoz finansowych poszczególnych j.s.t., tak co do charakteru wydanych opinii, jak i rodzaju podnoszonych zarzutów, w zasadzie nie odbiegają od wyników opiniowania ich projektów uchwał budżetowych na rok 2018. Podobnie jak w roku poprzednim, o projektach wieloletnich prognoz finansowych wydano więcej opinii pozytywnych z uwagami (o 8 więcej), niemniej uwagi te dotyczyły najczęściej nieuwzględnienia wymogu realistyczności przy oszacowaniu dochodów ze sprzedaży majątku.

Dla porównania — w 2016 r. o projektach uchwał w sprawie wieloletnich prognoz finansowych j.s.t. wydano 209 opinii, z tego 168 opinii pozytywnych, 29 pozytywnych z uwagami, 6 pozytywnych z zastrzeżeniami i 6 negatywnych: Jaworzyna Śląska, Mieroszów, Przemków, Powiat Milicki i Powiat Złotoryjski (przy uwzględnieniu skuteczności odwołania Wójta Cieszkowa od negatywnej opinii).

F. Wydawanie opinii o programach postępowań naprawczych j.s.t. (art. 13 pkt 13 ustawy o r.i.o.)

Program postępowania naprawczego i jego procedurę — właściwą dla j.s.t. w przypadku braku możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244 oraz zagrożenia realizacji zadań publicznych — do systemu finansów publicznych wprowadziła ustawa z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1646). Zgodnie z procedurą określoną w art. 240a ust. 1 u.f.p. kolegium regionalnej izby obrachunkowej wzywa j.s.t. do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego oraz jego przedłożenia — celem zaopiniowania w terminie 45 dni od daty otrzymania wezwania. Ustawa nie określiła rodzaju dokumentów, na podstawie których dokonywana jest ocena braku możliwości uchwalenia przez j.s.t. wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu. Kolegium Izby uznało, że ustanowiona procedura wskazuje na powiązanie tej instytucji z oceną

projektów uchwał budżetowych i wieloletnich prognoz finansowych, przekazywanych do Izby — celem zaopiniowania w terminie do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.

W 2017 r. do nadzoru Izby przekazano 2 podlegające zaopiniowaniu uchwały w sprawie **programu postępowania naprawczego**, podjęte na podstawie art. 240a ust. 1 u.f.p., z tego uchwałę w sprawie uchwalenia programu postępowania naprawczego Powiatu Złotoryjskiego podjętą w odpowiedzi na wezwanie Kolegium (uchwała Kolegium nr 87/2016 z dnia 14 grudnia 2016 r.) i uchwałę w sprawie zmiany programu postępowania naprawczego gminy Przemków podjętą z inicjatywy organu wykonawczego w związku ze zmianą terminu realizacji przedsięwzięć polegających na restrukturyzacji zadłużenia gminy.

II Skład Orzekający Izby — po dokonaniu oceny spełnienia wymogów art. 240a ust. 3 u.f.p. — wydał:

- negatywną opinię o programie postępowania naprawczego Powiatu Złotoryjskiego na lata 2017–2019, przyjętym uchwałą Rady Powiatu Złotoryjskiego nr XXX/131/2017 z dnia 16 lutego 2017 r. — uznając, że przyjęcie możliwości uzyskiwania w latach 2018–2021 wysokich nadwyżek operacyjnych (na poziomie powyżej 5 mln zł rocznie) i podwyższenia ich relacji do planowanych dochodów (z 1,21% w 2017 r. do ponad 11% w latach 2018–2020), a tym samym podwyższenia wskaźnika dopuszczalnych spłat do poziomu zapewniającego zachowanie w latach 2021 i 2022 relacji z art. 243 u.f.p. obarczone jest wysokim ryzykiem, szczególnie ze względu na brak powiązania planowanych kwot nadwyżek z efektami finansowymi wprowadzonych i planowanych działań naprawczych, które dla lat 2018–2020 wyniosą łącznie 5,9 mln zł — uchwała Składu Orzekającego nr II/80/2017 z dnia 14 marca 2017 r.,
- pozytywną opinię o zmianie programu postępowania naprawczego Gminy Przemków na lata 2016–2018, przyjętej uchwałą Rady Miejskiej w Przemkowie nr XXVIII/139/17 z dnia 6 lutego 2017 r. — uznając, że przyjęty program naprawczy spełnia wymogi określone w art. 240a ust. 3 u.f.p., a wprowadzona w nim zmiana, polegająca na przesunięciu na rok 2017 terminu realizacji przedsięwzięcia dotyczącego restrukturyzacji zadłużenia, nie będzie negatywnie oddziaływać na uzyskanie planowanych efektów finansowych i zachowanie relacji, o których mowa w art. 242–244 u.f.p. — uchwała Składu Orzekającego nr II/70/2017 z dnia 9 lutego 2017 roku.

Dla porównania — w 2016 r. Składy Orzekające Izby zaopiniowały 4 programy postępowania naprawczego, o których wydały 1 opinię pozytywną (Pęcław), 1 opinię pozytywną z uwagami (Przemków) i 2 opinie negatywne (Powiat Milicki i Powiat Złotoryjski).

G. Wydawanie opinii o przedłożonych przez organy wykonawcze j.s.t. informacjach o przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze 2017 r. (art. 13 pkt 4 ustawy o r.i.o.)

Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki	Liczba wydanych opinii				
	razem	pozytywne	pozytywne z uwagami	pozytywne z zastrzeżeniami	negatywne
Ogółem, z tego:	209	198	6	3	2
– gminy	165	159	3	2	1
– miasta na prawach powiatu	4	4	0	0	0
– powiaty	26	22	3	1	0
– województwo samorządowe	1	1	0	0	0
– związki międzygminne	12	11	0	0	1
– związek powiatów	1	1	0	0	0

Zgodnie z art. 266 u.f.p. zarząd j.s.t. zobowiązany jest przedstawić, w tym regionalnej izbie obrachunkowej, w terminie do dnia 31 sierpnia — informację o przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze, informację o kształtowaniu się wieloletniej prognozy finansowej oraz informację o przebiegu wykonania planów finansowych samorządowych instytucji kultury i SPZOZ — w zakresie i formie określonej przez organ stanowiący j.s.t.

Składy Orzekające Izby — na podstawie art. 13 pkt 4 ustawy o r.i.o., po dokonaniu oceny spełnienia wymogów z art. 266 u.f.p. — zaopiniowały **209 informacji** o przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze 2017 r., o których wydały 198 opinii pozytywnych (94,7% wydanych), 6 opinii pozytywnych z uwagami, 3 opinie pozytywne z zastrzeżeniami i 2 opinie negatywne. Negatywnie zaopiniowano w 2017 r.:

- przedłożoną przez Burmistrza Miasta i Gminy Bogatynia informację o przebiegu wykonania budżetu gminy za I półrocze 2017 r. — uznając, że w toku wykonywania budżetu nie zostały zachowane zasady gospodarki finansowej, o których mowa w art. 44 ust. 3 pkt 2 i 3 u.f.p., w tym w związku z dalszym wzrostem kwot zobowiązań wymagalnych w zakładzie budżetowym, zapłatą odsetek za nieterminowe regulowanie zobowiązań, narastaniem ujemnego wyniku finansowego i kwot zobowiązań dłużnych SPZOZ, dla którego Gmina jest organem założycielskim, co ma miejsce przy jednoczesnym wykonywaniu obowiązku pokrycia ujemnego wyniku finansowego SPZOZ (1,487 mln zł) oraz dokonaniu zakupu usług zdrowotnych (1,591 mln zł), stanowiących szczególnie obciążenie wydatków budżetu; w wyniku realizacji budżetu za I półrocze powstał deficyt w wysokości 1,853 mln zł (przy planowanej nadwyżce), a wykonane wydatki bieżące były o 1,545 mln zł wyższe niż wykonane dochody bieżące — uchwała Składu Orzekającego nr I/265/2017 z dnia 28 września 2017 r.;
- przedłożoną przez Zarząd Związku Gospodarki Odpadami Komunalnym „EKOLOGOK” informację o przebiegu wykonania planu finansowego związku za I półrocze 2017 r. — uznając, że wbrew wymogom art. 265 i art. 266 u.f.p. prawie każda informacja dotycząca wykonaniu planu finansowego jest niezgodna z danymi wynikającymi ze sprawozdań budżetowych sporządzonych za ten okres sprawozdawczy — uchwała Składu Orzekającego nr IV/189/2017 z dnia 19 września 2017 roku.

W 6 opiniach pozytywnych z uwagami i 3 opiniach pozytywnych z zastrzeżeniami (Milicz, Prusice i Powiat Górowski) o przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze 2017 r. wskazywano na:

- zagrożenie niezachowania w kolejnych latach zasady określonej w art. 243 u.f.p., szczególnie wobec wykonania za ten okres sprawozdawczy wydatków bieżących wyższych niż wykonane dochody bieżące lub wobec braku odniesienia się do okoliczności rażącego niewykonania planowanych dochodów ze sprzedaży majątku, co miało miejsce przy jednoczesnym wzroście zobowiązań dłużnych lub podejmowaniu działań zmierzających do obniżenia kwoty długu z przekroczeniem limitu, o którym mowa w art. 52 ust. 1 pkt 2 u.f.p. (Duszniki-Zdrój, Milicz, Prusice i Trzebnica),
- wzrost zobowiązań wymagalnych w wyniku nieterminowej realizacji zadań i regulowania obowiązkowych płatności, które obciążyły budżet wydatkami związanymi z zapłatą odsetek i kar, czym naruszono zasady dokonywania wydatków określone w art. 44 ust. 3 pkt 2 i 3 u.f.p. (Kamienna Góra m., Milicz, Prusice, Duszniki-Zdrój i Powiat Milicki),
- wystąpienie przypadków dokonania wydatków powyżej kwot ustalonych w planie wydatków, wskazujących na nieprzestrzeganie zasad określonych w art. 44 ust. 1 u.f.p. lub z niezachowaniem zasad, o których mowa w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Milicz i Duszniki-Zdrój),
- nadmierne obciążenie budżetu powiatu spłatą zobowiązań wynikających ze wzrostu zobowiązań funkcjonujących zakładów leczniczych (SPZOZ), dla których powiat jest organem założycielskim (Powiat Zgorzelecki i Powiat Złotoryjski) lub wydłużenia okresu spłaty poręczonych zobowiązań po zlikwidowanych SPZOZ (Powiat Górowski i Powiat Milicki).

Dla porównania — w 2016 r. o przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze roku budżetowego wydano 209 opinii, z tego 194 pozytywne, 13 pozytywne z uwagami i 2 pozytywne z zastrzeżeniami (Bogatynia i Mysłakowice).

H. Wydawanie opinii o przedkładanych przez organy wykonawcze j.s.t. sprawozdaniach z wykonania budżetu za rok 2016 wraz z informacjami o stanie mienia i objaśnieniami (art. 13 pkt 5 ustawy o r.i.o.)

Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki	Liczba wydanych opinii				
	razem	pozytywne	pozytywne z uwagami	pozytywne z zastrzeżeniami	negatywne
Ogółem, z tego:	209	189	14	4	2
– gminy	165	151	10	2	2
– miasta na prawach powiatu	4	3	1	0	0
– powiaty	26	22	3	1	0
– województwo samorządowe	1	1	0	0	0
– związki międzygminne	12	11	0	1	0
– związek powiatów	1	1	0	0	0

Zgodnie z art. 267 ust. 1 i 3 u.f.p. zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia organowi stanowiącemu i regionalnej izbie obrachunkowej sprawozdanie roczne z wykonania budżetu tej jednostki, zawierające zestawienie dochodów i wydatków wynikające z zamknięć rachunków budżetu, w szczególności nie mniejszej niż w uchwale budżetowej — w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku budżetowym.

Składy Orzekające Izby — działając na podstawie art. 13 pkt 8 ustawy o r.i.o. w związku z art. 267 ust. 3 u.f.p. — wydały **209 opinii** o przedłożonych przez organy wykonawcze j.s.t. sprawozdaniach rocznych z wykonania budżetu za rok 2016, z tego 189 opinii pozytywnych (90,4% wydanych), 14 pozytywnych z uwagami, 4 pozytywne z zastrzeżeniami i 2 negatywne (Milicz i Prusice).

Negatywną opinię — z powodu niezachowania zasad gospodarki finansowej, w tym zasady uprzedniości budżetu, o których mowa w art. 44 ust. 1 i 3 i art. 211 ust. 1 i 4 u.f.p., oraz zwiększenia zagrożenia niezachowania w kolejnych latach relacji określonej w art. 243 u.f.p. w związku z niedokonaniem spłaty kredytu zaciągniętego na pokrycie przejściowego deficytu — wydano o:

- przedłożonym przez Burmistrza Gminy Milicz sprawozdaniu z wykonania budżetu gminy Milicz za 2016 rok, z którego wynika, że przy wykonaniu dochodów w wysokości 93.920.092 zł (96,3% planowanych) i wydatków w wysokości 94.607.406 zł (96,3% planowanych) budżet zamknął się deficytem w wysokości 687.314 zł (przy planowanym w wysokości 714.000 zł), co przy jednoczesnym wystąpieniu zobowiązań wymagalnych (na kwotę 1.847.721 zł) skutkowało wzrostem zadłużenia do kwoty 40.047.721 zł (42,6% wykonanych dochodów); w negatywnej opinii zarzucono organom gminy wykonanie budżetu z naruszeniem zasad dokonywania wydatków i zaciągania zobowiązań, w tym wobec dokonania wydatków powyżej wielkości ustalonych w uchwale budżetowej (łącznie na kwotę 3.083 zł) i dopuszczenia do powstania zobowiązań wymagalnych niemal we wszystkich obszarach działalności i rodzajach wydatków (łącznie na kwotę 1.800.405 zł), co w świetle art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1311 i 2110) kwalifikowane jest do czynów naruszenia dyscypliny finansów publicznych — uchwała Składu Orzekającego nr V/97/2017 z dnia 28 kwietnia 2017 r.;
- przedłożonym przez Burmistrza Miasta i Gminy Prusice sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu gminy Prusice za 2016 rok, z którego wynika, że przy wykonaniu dochodów w wysokości 39.148.154 zł (90,3% planowanych) i wydatków w wysokości 42.195.400 zł (97,3% planowanych) budżet zamknął się deficytem w wysokości 3.047.246 zł (przy planowanym zrównoważeniu dochodów i wydatków), który został pokryty środkami kredytu zaciągniętego na finansowanie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu (w wysokości 2.367.502 zł) oraz przekazanej w grudniu na styczeń 2017 r. części oświatowej subwencji ogólnej (w kwocie 372.750 zł); w negatywnej opinii wskazano na wykonanie budżetu z naruszeniem ogólnych zasad gospodarki finansowej, w tym zaciągania zobowiązań, z których wynika m.in. nieprzekraczalny limit wydatków budżetu i źródeł pokrycia deficytu budżetu określony w uchwale budżetowej, co w świetle art. 11 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych; ponadto wobec wzrostu zadłużenia Gminy do kwoty 31.489.685 zł (80,4% wykonanych dochodów) wskazano negatywny wpływ wykonania budżetu na możliwość zachowania w kolejnych latach relacji, o której mowa w art. 243 u.f.p. — uchwała Składu Orzekającego nr V/102/2017 z dnia 28 kwietnia 2017 roku.

W 14 opiniach pozytywnych z uwagami i 4 pozytywnych z zastrzeżeniami (Bogatynia, Żórawina, Powiat Milicki i EKOLOG) wydanych o sprawozdaniu z wykonania budżetu za rok 2016 Składy Orzekające Izby wskazywały na:

- niezachowanie reguły fiskalnej określonej w art. 242 ust. 2 i 3 u.f.p., w myśl której wykonane wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżki środków z lat ubiegłych i nieprzekazane środki refundacji wydatków bieżących (EKOLOG) lub zagrożenie jej niezachowania w związku z dopuszczeniem do wystąpienia deficytu operacyjnego (Powiat Polkowicki) bądź uzyskania marginalnej kwoty nadwyżki operacyjnej (Duszniki-Zdrój),
- zwiększenie ryzyka niezachowania w kolejnych latach relacji określonej w art. 243 u.f.p., w związku z nieuzyskaniem w realizacji budżetu podwyższenia wskaźnika dopuszczalnych spłat do poziomu wynikającego z planu za trzy kwartały 2016 r. (Bierutów, Bogatynia, Duszniki-Zdrój, Kamienna Góra m., Pielgrzymka i Powiat Polkowicki) oraz w związku z niezachowaniem relacji w realizacji budżetu za rok 2016 (Mieroszów, Pęcław, Powiat Milicki i Powiat Złotoryjski),

- niezachowanie — wbrew wymogom art. 211 ust. 4 w związku z art. 212 ust. 1 pkt 3 u.f.p. — zasady uprzedniości budżetu, w tym określenia kwoty deficytu i źródeł jego pokrycia w uchwale budżetowej, co wyraziło się zamknięciem roku budżetowego deficytem przy planowanym zrównoważeniu budżetu (Dobroszyce) lub deficytem wyższym niż planowany (Bierutów i Duszniki-Zdrój),
- niezachowanie — wbrew wymogom art. 212 ust. 1 pkt 3 i 4 w związku z art. 217 ust. 2 u.f.p. — zasady roczności budżetu, wobec włączenia raty części oświatowej subwencji ogólnej (przekazanej w grudniu na styczeń 2017 r.) w finansowanie deficytu lub przypadających w roku budżetowym spłat kredytów i pożyczek (Bierutów, Pielgrzymka i Żórawina),
- niezachowanie zasad dotyczących dokonywania wydatków i zaciągania zobowiązań, o których mowa w art. 44 ust. 3 i art. 46 ust. 1 u.f.p., wobec dopuszczenia do wystąpienia zobowiązań wymagalnych i zapłaty odsetek z tytułu zwłoki w regulowaniu zobowiązań (Bogatynia, Kamienna Góra m., Mysłakowice, Mieroszów, Wałbrzych, Żmigród, Powiat Milicki i Powiat Zgorzelecki), oraz zasad z art. 44 ust. 1 pkt 3, art. 52 ust. 1 pkt 2 i art. 89 ust. 2 u.f.p. wobec przekroczenia planu wydatków, w tym na poszczególnych zadaniach (Żórawina i Ziębice) lub przekroczenia limitu rozchodów (Powiat Złotoryjski).

Ponadto we wszystkich przypadkach dokonania wydatków bez planu lub z przekroczeniem planu wydatków oraz dopuszczenia do wystąpienia zobowiązań wymagalnych i wydatków z tytułu odsetek za nie-terminowe regulowanie zobowiązań wskazywano na ich kwalifikowanie do czynów naruszenia dyscypliny finansów publicznych, o których mowa w art. 11 i art. 14–16 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

[Z przedłożonych Izbie sprawozdań z wykonania budżetów j.s.t. za rok 2016 wynika wykonanie planu dochodów w 98,5% i wydatków w 93,8% (nieco niższy wskaźnik wykonania planu dochodów i wydatków dotyczył gmin miejsko-wiejskich i miast na prawach powiatu).

Dochody dolnośląskich j.s.t. w 2016 r. wyniosły łącznie 16 379,7 mln zł i były o 1 168,5 mln zł (o 7,7%) wyższe od wykonanych w 2015 r., a wydatki wyniosły 15 965,5 mln zł i były o 616,3 mln zł (o 4,0%) wyższe od wykonanych w 2015 roku. Na wzrost dochodów i wydatków gmin (odpowiednio 11,5% i 11,4%) pozytywnie oddziaływała realizacja programu Rodzina 500 plus.

Rok budżetowy 2016 dolnośląskie j.s.t. zamknęły per saldo nadwyżką w wysokości 414,2 mln zł, którą określiły nadwyżki 153 i deficyty 43 budżetów (w 2015 r. deficyt wyniósł łącznie 138,1 mln zł).

W realizacji budżetu uzyskano łącznie nadwyżkę operacyjną w wysokości 1 396 mln zł (o 164,5 mln zł wyższą niż w 2015 r.), co przy jednoczesnym wzroście dochodów ze sprzedaży majątku pozytywnie oddziaływało na podwyższenie wskaźnika zdolności spłaty zobowiązań, a tym samym zachowanie relacji, o której mowa w art. 243 u.f.p. Relacja nadwyżki operacyjnej powiększonej o dochody ze sprzedaży majątku do dochodów ogółem — obliczona łącznie dla dolnośląskich j.s.t. — wyniosła 11,45% (analogiczna w 2015 r. wyniosła 10,73%, a w 2014 r. 9,31%). Dopuszczalny wskaźnik spłat (średnia arytmetyczna relacji z trzech lat) — obliczony na podstawie wykonania budżetu w latach 2014–2016 — wyniósł łącznie 10,50%, w tym dla 165 gmin wyniósł 12,32%, a dla 26 powiatów niespełna 7% ich dochodów.

Zadłużenie dolnośląskich j.s.t. na koniec 2016 r. wyniosło 7 201,1 mln zł i w stosunku do roku poprzedniego wzrosło o 32,8 mln zł (o 0,5%).]

Dla porównania — w 2016 r. o sprawozdaniach z wykonania budżetu j.s.t. za rok 2015 wydano 182 opinie pozytywne (87,1% wydanych), 21 opinii pozytywnych z uwagami, 2 pozytywne z zastrzeżeniami i 4 negatywne (Mysłakowice, Przemków, Powiat Górowski i Powiat Milicki).

I. Wydawanie opinii o wnioskach komisji rewizyjnych organów stanowiących j.s.t. w sprawie absolutorium za rok 2016 (art. 13 pkt 8 ustawy o r.i.o.)

Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki	Liczba wydanych opinii				
	razem	pozytywne	pozytywne z uwagami	pozytywne z zastrzeżeniami	negatywne
Ogółem, z tego:	208	197	7	1	3
– gminy	165	156	7	1	1
– miasta na prawach powiatu	4	4	0	0	0
– powiaty	25	23	0	0	2
– województwo samorządowe	1	1	0	0	0
– związki międzygminne	12	12	0	0	0
– związek powiatów	1	1	0	0	0

W 2017 r. komisje rewizyjne organów stanowiących nadzorowanych jednostek (195 j.s.t. i 13 związków) — zgodnie z przepisami ustaw ustrojowych — sformułowały i przekazały Izbie do zaopiniowania 208 wniosków w sprawie absolutorium z tytułu wykonania budżetu za rok 2016, z tego 201 wniosków w sprawie udzielenia i 7 wniosków w sprawie nieudzielenia absolutorium (burmistrzom i wójtom gmin: Duszniki-Zdrój, Milicz, Szklarska Poręba, Wińsko i Żórawina oraz zarządom powiatów Trzebnickiego i Strzeńskiego). W jednym przypadku (Powiat Wałbrzyski) powiadomiono Izbę o braku przedstawienia przez komisję rewizyjną wniosku w sprawie absolutorium dla zarządu za rok 2016. Dla porównania — w 2016 r. przekazano do zaopiniowania 209 wniosków, z których 206 dotyczyło udzielenia, a 3 nieudzielenia absolutorium za 2015 r. (Duszniki-Zdrój, Ziębice i Powiat Lwówecki).

Składy Orzekające Izby — zgodnie z art. 13 pkt 8 i uwzględnieniem terminu, o którym mowa w art. 19 ust. 3 ustawy o r.i.o. — wydały **208 opinii** o wnioskach komisji rewizyjnych organów stanowiących j.s.t. w sprawie absolutorium za rok 2016. Przedmiot badania dotyczył zakresu ocen dokonanych przez komisje rewizyjne, w szczególności ich powiązania z wykonaniem budżetu. Pozytywnie zaopiniowano 197 wniosków absolutorijnych (97,6% opiniowanych), z tego 196 wniosków w sprawie udzielenia i 1 wniosek w sprawie nieudzielenia absolutorium (Żórawina). Pozytywnie z uwagami zaopiniowano 7 wniosków, z których 6 dotyczyło udzielenia, a 1 nieudzielenia absolutorium (Milicz). W przypadku 1 wniosku w sprawie nieudzielenia absolutorium wydano opinię pozytywną z zastrzeżeniami (Szklarska Poręba), a w przypadku 3 wniosków — opinię negatywną.

Negatywnie zaopiniowano 3 wnioski w sprawie nieudzielenia absolutorium za rok 2016, z tego:

- wniosek Komisji Rewizyjnej Rady Powiatu Strzeńskiego w sprawie nieudzielenia absolutorium Zarządowi Powiatu za 2016 rok — uznając, że zgłoszone przez Komisję Rewizyjną zarzuty nie zostały w dostateczny sposób uzasadnione i wyjaśnione, w szczególności z uwagi na brak wskazania przyczyn zaistnienia przedstawionych rozbieżności i odpowiedzialności organu wykonującego budżet — uchwała Składu Orzekającego nr IV/152/2017 z dnia 28 czerwca 2017 r.,
- wniosek Komisji Rewizyjnej Rady Powiatu Trzebnickiego w sprawie nieudzielenia absolutorium Zarządowi Powiatu za 2016 rok — wskazując, że dokonanie oceny wykonania budżetu w formie opinii stanowiącej uzasadnienie wniosku komisji jest niezbędną przesłanką postawienia wniosku w sprawie absolutorium, a wystąpienie z wnioskiem w sprawie nieudzielenia absolutorium bez wniesienia uwag do stopnia wykonania dochodów i wydatków budżetu oraz bez wykazania nieprawidłowości w sferze wykonania budżetu nie może stanowić podstawy nieudzielenia absolutorium — uchwała Składu Orzekającego nr V/148/2017 z dnia 26 czerwca 2017 r.,
- wniosek Komisji Rewizyjnej Rady Gminy w Wińsku w sprawie nieudzielenia absolutorium Wójtowi Gminy za 2016 rok — wskazując, że stawiane zarzuty są zbyt ogólnikowe i niewystarczające do postawienia wniosku o nieudzielenie absolutorium, w szczególności wobec zaakcentowania braku informowania radnych o wykonanych i planowanych inwestycjach, o stanie budżetu w ciągu roku, czy też o szczegółowych kwotach wydatkowanych z budżetu gminy w 2016 r. — uchwała Składu Orzekającego nr V/149/2017 z dnia 26 czerwca 2017 roku.

Nieprawidłowości wskazane w 7 opiniach pozytywnych z uwagami i opinii pozytywnej z zastrzeżeniami o 3 wnioskach w sprawie nieudzielenia absolutorium i 5 wnioskach w sprawie udzielenia absolutorium za 2016 rok dotyczyły:

- braku wyrażenia przez komisję rewizyjną opinii zawierającej ocenę wykonania budżetu gminy, o której mowa w art. 18a ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym, w tym niezachowania spójności danych zawartych w uzasadnieniu wniosku z informacjami przedstawionymi w sprawozdaniach z wykonania budżetu gminy za rok 2016 (Szklarska Poręba, Duszniki-Zdrój i Milicz),
- uchybienia wymogom proceduralnym, o których mowa w art. 270 ust. 2 u.f.p., wobec rozpatrzenia sprawozdania z wykonania budżetu gminy za rok 2016 bez uwzględnienia opinii regionalnej izby obrachunkowej o tym sprawozdaniu (Bogatynia, Lubań w., Olszyna, Siekierzyn i Wisznia Mała).

Dla porównania — w 2016 r. o wnioskach komisji rewizyjnych w sprawie absolutorium za rok 2015 wydano 209 opinii, z tego 204 opinie pozytywne, 3 pozytywne z uwagami i 2 negatywne (Ziębice i Powiat Lwówecki).

J. Wydanie opinii w sprawie uchwały rady gminy o nieudzieleniu wójtowi absolutorium (art. 13 pkt 8 ustawy o r.i.o.)

W 2017 r. do nadzoru Izby przekazano 204 uchwały organów stanowiących j.s.t. w sprawie absolutorium za rok 2016, w tym w dwóch przypadkach informację o odrzuceniu w głosowaniu uchwały w sprawie nieudzielenia absolutorium wraz z wyciągiem z protokołu sesji absolutorijnej, w części dotyczącej procedowania i wyników głosowania w sprawie absolutorium, wobec braku formalnego potwierdzenia tego wyniku w odpowiednim dokumencie (Milicz i Powiat Strzeliński). W pięciu przypadkach przekazano informację o braku rozstrzygnięcia absolutorium w wyniku głosowania wraz z wyciągiem z protokołu odbytej sesji (Legnica, Głogów m., Głogów w., Mieroszów i Ziębice).

W 201 uchwałach w sprawie absolutorium organy stanowiące j.s.t. zdecydowały o udzieleniu organom wykonawczym absolutorium z tytułu wykonania budżetu za rok 2016, w tym w dwóch przypadkach absolutorium rozstrzygnięto w wyniku odrzucenia w głosowaniu uchwały w sprawie nieudzielenia absolutorium. W 3 uchwałach rad gmin zdecydowano natomiast o nieudzieleniu absolutorium wójtowi (Żórawina, Wińsko i Duszniki-Zdrój), co zgodnie z art. 13 pkt 8b stanowiło odrębny przedmiot opiniowania, niezależnie od objęcia tych uchwał badaniem nadzorczym, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 6 ustawy o r.i.o.

W 2017 r. Składy Orzekające Izby — po dokonaniu oceny spełnienia wymogów proceduralnych oraz materialnoprawnych przesłanek podjęcia uchwały w sprawie absolutorium — wydały 3 opinie w sprawie uchwały rady gminy o nieudzieleniu wójtowi absolutorium (1 pozytywną i 2 negatywne), w tym:

- negatywną opinię o uchwale Rady Gminy Żórawina w sprawie nieudzielenia absolutorium Wójtowi Gminy Żórawina — uznając, że jej podjęcie nastąpiło z naruszeniem art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy o samorządzie gminnym, wobec zdecydowania w sprawie absolutorium bez dokonania kompleksowej oceny wykonania budżetu, w tym prawidłowości wykonania dochodów i wydatków w stosunku do przyjętych w uchwale budżetowej, a także bez rozważenia przyczyn wystąpienia rozbieżności pomiędzy stanem założonym a rzeczywistym oraz wykazania odpowiedzialności organu wykonawczego za ten stan — uchwała Składu Orzekającego nr V/154/2017 z dnia 7 lipca 2017 r.,
- negatywną opinię o uchwale Rady Gminy Wińsko w sprawie nieudzielenia Wójtowi Gminy Wińsko absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2016 rok — uznając, że jej podjęcie nastąpiło z naruszeniem art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy o samorządzie gminnym, wobec zdecydowania w sprawie absolutorium bez debaty pozwalającej na jednoznaczną ocenę realizacji budżetu przez organ wykonawczy wraz ze wskazaniem stopnia jego zawinienia za rozbieżności między planowanym i wykonanym budżetem — uchwała Składu Orzekającego nr V/157/2017 z dnia 17 lipca 2017 roku.

Negatywne opinie składów orzekających w sprawie uchwały rady gminy o nieudzielenia wójtowi absolutorium za rok 2016 znalazły potwierdzenie w wynikach badania nadzorczego tych uchwał przez Kolegium Izby, które stwierdziło ich nieważność.

Dla porównania — w 2016 r. zaopiniowano 2 uchwały w sprawie nieudzielenia wójtowi absolutorium za 2015 rok i w obu przypadkach wydano opinie negatywne (Marcinowice i Ziębice).

8. Udzielanie wyjaśnień na wystąpienia upoważnionych podmiotów w sprawach dotyczących stosowania przepisów o finansach publicznych (art. 13 pkt 11 ustawy o r.i.o.)

Ogólne zasady postępowania przy wykonywaniu zadania, o którym mowa w art. 13 pkt 11 ustawy o r.i.o., uregulowało zarządzenie Prezesa Izby nr 2/12 z dnia 1 lutego 2012 r., określające zasady udzielania wyjaśnień w sprawach dotyczących stosowania przepisów o finansach publicznych i zakres informacji publikowanej w Biuletynie Informacji Publicznej (zmienione zarządzeniem 3/17 z dnia 10 lutego 2017 r.).

W 2017 r. w trybie określonym zarządzeniem Prezesa Izby udzielono **41 wyjaśnień**, z których 20 zakwalifikowano do publikacji w BIP.

Przedmiotem udzielonych wyjaśnień najczęściej były zasady i formy finansowania zadań j.s.t., w tym ustalanie i rozliczanie dotacji dla szkół i przedszkoli prowadzonych przez inne podmioty oraz legalność przeznaczenia wydatków budżetu j.s.t. na realizację określonych zadań. Spośród 41 wyjaśnień udzielonych przez Izbę w 2017 r.:

- 13 dotyczyło zasad i form finansowania zadań j.s.t., w szczególności wynikających z ustawy o systemie oświaty, i dotyczących ponoszenia wydatków na pokrycie kosztów wychowania przedszkolnego, w tym ustalania stawek dotacji dla przedszkoli niepublicznych, sposobu przekazywania środków na ucznia 6-letniego, zasad rozliczania dotacji oraz dokonywania rozliczeń między j.s.t. z tytułu uczęszczania dzieci z innej gminy do placówek prowadzonych przez gminę sąsiednią, sposobu ustalania wieku dziecka, a także możliwości przeznaczenia środków z budżetu j.s.t. na zadania przejęte na podstawie porozumień, w tym sposobu ich finansowania i rozliczania, finansowania „zagęszczenia” oświetlenia drogowego, możliwości organizacji imprezy okolicznościowej w ramach środków funduszu sołeckiego, możliwości udzielania pomocy finansowej przez j.s.t. w okresie realizacji programu naprawczego, możliwości przeznaczenia środków rezerwy celowej na zarządzanie kryzysowe,
- 9 dotyczyło kompetencji organów i form organizacyjno-prawnych wykonania budżetu, w tym kwestii głosowania nad projektem uchwały w sprawie zmiany budżetu, kompetencji organu wykonawczego do określenia zasad finansowania zadań własnych gminy z zakresu utrzymania czystości i porządku, rozliczenia z zakładem budżetowym z tytułu podatku VAT, możliwości przekazania dotacji celowej na podstawie zawartej umowy, sposobu przekazywania dysponentom środków i dotacji zwróconych przez beneficjentów, zasad prowadzenia audytu wewnętrznego oraz zadań organu wykonawczego w tym zakresie,
- 4 dotyczyły sposobu stosowania klasyfikacji budżetowej dla wpływów z tytułu zwrotów wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wpływów z tytułu sprzedaży drewna opałowego oraz wydatków poniesionych na nagrody dla laureatów konkursów, a także operacji i rozliczeń z tytułu zwrotu środków współfinansowania krajowego z budżetu państwa, w tym sposobu klasyfikowania środków zwróconych przez beneficjentów dotacji,
- 9 dotyczyło stosowania przepisów o rachunkowości, w tym dotyczących sposobu prowadzenia ewidencji i wyceny określonych składników aktywów, rozliczenia delegacji, w tym obciążenia pracowników kosztami zakupionego paliwa, zamknięcia ksiąg rachunkowych przekształconych jednostek oświaty, wypłacenia wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, sposobu ujmowania w księgach rachunkowych rozliczenia dotacji, zwrotu wydatków jako zmniejszenie wykonania wydatków, możliwości otwarcia przez szkołę pomocniczego rachunku bankowego w celu gromadzenia środków finansowych rady rodziców,
- 2 dotyczyły zaciągania zobowiązań mających wpływ na poziom długu j.s.t, w tym ich wpływu na możliwość zachowania relacji, o której mowa w art. 243 u.f.p., w związku z zamiarem zawarcia umowy wykonawczej (umowy nienazwanej) oraz upoważnienia organu wykonawczego do zaciągania zobowiązań związanych z realizacją przedsięwzięć ujętych w wieloletniej prognozie finansowej,
- 2 dotyczyły zasad gospodarowania mieniem komunalnym i dochodzenia wierzytelności, w tym umarzania należności z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa oraz możliwości prowadzenia rozliczeń ze spółką komunalną za pomocą kompensat wzajemnych wierzytelności,
- 2 dotyczyły podatków i opłat lokalnych, w tym procedury składania korekt deklaracji podatkowych oraz kwestii zaliczenia gminy do jednego z czterech okręgów podatkowych, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy o podatku rolnym.

Dla porównania — w 2016 r. udzielono 49 wyjaśnień, z których 24 zakwalifikowano do publikacji w BIP.

9. Rozpatrywanie spraw dotyczących powiadomień przez skarbnika o przypadkach dokonania kontrasygnaty na pisemne polecenie zwierzchnika (art. 13 pkt 9 ustawy o r.i.o.)

Do Komisji właściwej do rozpatrywania spraw, o których mowa w art. 13 pkt 9 ustawy o r.i.o., wpłynęły w 2017 r. dwa powiadomienia skarbnika (głównego księgowego budżetu j.s.t.) o dokonaniu kontrasygnaty na pisemne polecenie zwierzchnika, o którym mowa w art. 54 ust. 5 u.f.p., zgłoszone przez Skarbnika Powiatu Jeleniogórskiego i Skarbnika Powiatu Strzelińskiego.

Komisja ds. Kontrasygnaty Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu — powołana zarządzeniami Prezesa Izby nr 9/17 z dnia 21 czerwca 2017 r. i nr 16/17 z dnia 11 października 2017 r. — po zapoznaniu się ze zgromadzonymi w sprawie dokumentami — postanowiła:

- 1) uznać za nieuzasadnioną odmowę przez Skarbnika Powiatu Jeleniogórskiego kontrasygnaty umowy zlecenia na świadczenie usługi prawnej (uchwała Komisji nr 1/2017 z dnia 5 października 2017 r.),
- 2) uznać za nieuzasadnioną odmowę przez Skarbnika Powiatu Strzelińskiego kontrasygnaty umowy o udzielenie Powiatowi Strzelińskiemu dotacji celowej na dofinansowanie zakupu pomocy dydaktycznych dla Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego (uchwała Komisji nr 2/2017 z dnia 28 listopada 2017 r.).

Dla porównania — w 2016 r. nie wystąpił przypadek powiadomienia przez skarbnika o przypadku dokonania kontrasygnaty na pisemne polecenie zwierzchnika.

10. Rozpatrywanie innych spraw określonych w odrębnych przepisach (art. 13 pkt 10 ustawy o r.i.o.) — rozpatrywanie skarg na działalność organów nadzorowanych j.s.t. (art. 229 k.p.a.)

W roku 2017 wpłynęło do Izby 17 skarg stanowiących w świetle art. 229 pkt 1 i 3 k.p.a. skargi dotyczące zadań lub działalności nadzorowanych j.s.t., z tego:

- 9 skarg na działalność organów stanowiących j.s.t. (zgodnie z delegacją określoną w art. 229 pkt 1 k.p.a.) podlegających rozpatrzeniu przez Izbę zgodnie z właściwością rzeczową — 9 skarg rozpatrzono,
- 8 skarg na działalność organów wykonawczych j.s.t. — 2 skargi zostały rozpatrzone przez Izbę, 6 skarg przekazano do rozpatrzenia właściwemu organowi, zawiadamiając o tym skarżących.

Przedmiotem skarg rozpatrzonych przez Izbę było: działanie rady w sprawie sprzedaży nieruchomości (1), nieprawidłowy wybór przewodniczącego rady (1), nieprawidłowy sposób wyboru metody i obliczania i niezgodne z prawem działanie rady w związku z odbieraniem odpadów komunalnych (2), nieprzedłożenie radnym uchwały Komisji budżetu (1), wprowadzanie zmian w uchwale w sprawie zmiany budżetu bez zgody burmistrza (1), przyczyny zaniżania przez radę gminy wydatków na oświatę (1), wyjaśnienia w przedmiocie przekazywania środków finansowych na budowę wiaty zamiast budowę drogi (1), zadłużanie gminy poprzez emisję obligacji (1), nieprawidłowy tryb udzielania i rozliczania dotacji oświatowej dla przedszkoli niepublicznych (1), bezczynność wójta w zakresie zobowiązań i zaległości w podatku od nieruchomości (1).

Dla porównania — w 2016 r. wpłynęło do Izby 21 skarg, z których 9 podlegało rozpatrzeniu przez Izbę.

II. Zadania w zakresie dyscypliny finansów publicznych

W 2017 r. — zgodnie z art. 70 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1311 i 2110) — zapewniono siedzibę, obsługę prawną i administracyjno-techniczną Regionalnej Komisji Orzekającej oraz Rzecznika dyscypliny finansów publicznych i jego zastępców, właściwych w sprawach rozpatrywanych przez Komisję, oraz ponoszono, finansowane z budżetu państwa, wydatki związane z ich funkcjonowaniem, wypłatą wynagrodzeń i szkoleniem (zadania wykonywane przez Prezesa Izby).

Rzecznikom dyscypliny finansów publicznych i ich zastępcom zapewniono możliwość udziału w szkoleniu rzeczników w ramach IV Ogólnopolskiej Konferencji pn. Samorząd terytorialny w systemie odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych — współorganizowanej przez Rzecznika DFP we Wrocławiu w dniach 19-20 kwietnia 2017 roku.

Wyniki działania organów właściwych w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych stanowią przedmiot odrębnych sprawozdań, sporządzanych na podstawie art. 192 ust. 1 i 3 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

III. Zadania w zakresie kontroli

1. Występowanie do podmiotów objętych planem kontroli o przekazywanie informacji w zakresie przedmiotu kontroli

Na podstawie § 3 regulaminu przeprowadzania kontroli przez Izbę (stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 20/13 Prezesa Izby z dnia 4 grudnia 2013 r.), w ramach czynności związanych z przygotowaniem do kontroli kompleksowej j.s.t., działając na podstawie art. 1 ust. 2 i art. 7 ust. 1 ustawy o r.i.o. oraz uchwały Kolegium Izby w sprawie planu kontroli na 2017 rok, Izba występowała przed rozpoczęciem kontroli, w trybie art. 88 u.s.g., art. 77a u.s.p. oraz art. 80 u.s.w., o przekazanie informacji dotyczących funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego w okresie od roku 2014 do III kw. 2017 r., w zakresie:

- zamówień publicznych udzielonych przez j.s.t. i jednostki podległe,
- dokonanych transakcji sprzedaży mienia j.s.t.,
- należności z tytułu zwrotu udzielonych bonifikat,
- obowiązujących umów dzierżawy i najmu mienia j.s.t.,
- danych dotyczących liczby podatników wg rodzaju podatku,
- udzielonych przez organ podatkowy ulg, odroczeń, umorzeń i rozłożeń na raty opłat i podatków,
- dotacji udzielonych podmiotom spoza sektora finansów publicznych na zadania publiczne,
- kontroli finansowych przeprowadzonych w j.s.t. przez inne instytucje kontrolne,
- zaciągniętych zobowiązań, które wykazują ekonomiczne podobieństwo do kredytu/pożyczki,
- wpływów z opłat i kosztów związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi,
- dochodów z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz wydatków na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

2. Przygotowanie przez inspektorów indywidualnych programów kontroli

W oparciu o przesłane przez jednostki samorządu terytorialnego (planowane do kontroli) informacje dotyczące ich funkcjonowania oraz dokumentację dostępną w WIAS (uchwały budżetowe, sprawozdania z wykonania budżetu, rozstrzygnięcia nadzorcze Izby, opinie składów orzekających, sprawozdania budżetowe

i finansowe itd.) oraz dokumentację zgromadzoną w WKGF (protokoły z poprzednich kontroli, wystąpienia pokontrolne, sygnalizacje dotyczące nieprawidłowości, wnioski o przeprowadzenie kontroli, doniesienia, notatki prasowe itd.), wyznaczony zespół kontrolny opracowywał zgodnie z ramowym zakresem kontroli (określonym uchwałą KRRIO nr 2/2011 z dnia 17 marca 2011 r. w sprawie ramowego zakresu kontroli kompleksowych j.s.t.) program kontroli kompleksowej gospodarki finansowej j.s.t., określający zagadnienia występowane do kontroli, z uwzględnieniem istotności zdarzeń oraz obszarów ryzyka.

3. Prowadzenie kontroli i działań pokontrolnych, zgodnie z planem i tematyką określoną w indywidualnym dla danej jednostki sektora finansów publicznych programie kontroli

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 112 kontroli, z tego: 53 kontrole kompleksowe, 56 kontroli problemowych i 3 kontrole doraźne, w tym jedną również sprawdzającą wykonanie zaleceń pokontrolnych (zestawienie nr 3).

Czynności kontrolne prowadzone były w siedzibach jednostek kontrolowanych. Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości były szczegółowo opisywane w protokołach kontroli i dokumentowane kserokopiami dowodów źródłowych (potwierdzonymi za zgodność z oryginałem), oświadczeniami lub wyjaśnieniami złożonymi przez kontrolowanych w formie załączników do protokołu lub jako akta kontroli. Po zakończeniu czynności kontrolnych, na podstawie wyników kontroli sporządzano wystąpienie pokontrolne, wskazujące na źródła i przyczyny nieprawidłowości, ich rozmiary, osoby odpowiedzialne oraz wnioski zmierzające do ich usunięcia, kierowane do kierowników jednostek kontrolowanych (z przekazaniem do wiadomości Przewodniczących Rady w przypadku kontroli j.s.t. lub do wójtów — burmistrzów, prezydentów, starostów — w przypadku kontroli podległych jednostek organizacyjnych). W przypadkach stwierdzenia nieprawidłowości wskazujących na naruszenia dyscypliny finansów publicznych formułowano zawiadomienia do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych na podstawie art. 93 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. W 2017 r. do RDFP skierowano 45 zawiadomień o stwierdzeniu nieprawidłowości, wyszczególnionych jako czyny naruszenia dyscypliny finansów publicznych, z tego: 16 zawiadomień wynikających z kontroli przeprowadzonych w 2016 r. (19 czynów wobec 22 osób) i 29 zawiadomień wynikających z kontroli przeprowadzonych w 2017 r. (48 czynów wobec 34 osób).

W przypadku stwierdzenia okoliczności mogących stanowić czyny zabronione określone w Kodeksie karnym formułowano zawiadomienia do organów powołanych do ścigania przestępstw (1 przypadek). Formułowano też zawiadomienia, wnioski i sygnalizacje do innych organów o ujawnionych w czasie kontroli nieprawidłowościach, m.in. do Wojewody Dolnośląskiego (10 przypadków), Dolnośląskiego Urzędu Celnego-Skarbowego (1 przypadek).

Zadania ujęte w planie kontroli na 2017 rok (przyjętym uchwałą Kolegium Izby nr 89/2016 z dnia 14 grudnia 2016 r., zmienionym uchwałami nr 58/2017 z dnia 7 czerwca 2017 r. i nr 88/2017 z dnia 11 października 2017 r.) zostały wykonane. W 2017 r. zaplanowano przeprowadzenie 108 kontroli (z tego: 53 kontrole kompleksowe i 55 kontroli problemowych). Wydział Kontroli przeprowadził 112 kontroli, z tego: 53 kontrole kompleksowe, 56 kontroli problemowych i 3 kontrole doraźne.

W 2017 r. do WKGF wpłynęło 95 pism stanowiących: informacje, wnioski o kontrolę, skargi i sygnalizacje dotyczące nieprawidłowości, które dotyczyły 59 jednostek samorządu terytorialnego (54 gmin, 4 powiatów i województwa samorządowego).

W trakcie kontroli przeprowadzonych w 2017 r. zweryfikowano 37 sygnalizacji, z tego: 18 sygnalizacji z 95 otrzymanych w 2017 r. oraz 19 sygnalizacji, które wpłynęły w czteroleciu przed kontrolami j.s.t. ujętymi w planie na 2017 rok. Potwierdziły się nieprawidłowości wskazane w 13 sygnalizacjach z 2017 r. — w 8 j.s.t. (Milicz, Zawonia, Bogatynia, Duszniki-Zdrój, Bielawa, Prusice, Środa Śląska i Marcinowice). Z sygnalizacji dotyczących wcześniejszego okresu w 15 j.s.t. zweryfikowano 19 sygnalizacji, które dotyczyły 24 spraw. Potwierdziło się 13 sygnalizowanych nieprawidłowości w 9 j.s.t. (Zawonia, Powiat Trzebnicki, Dobroszyce, Powiat Bolesławiecki, Strzelin, Powiat Zgorzelecki, Jelenia Góra, Czernica, Dolnośląskie Województwo Samorządowe — Filharmonia Dolnośląska w Jeleniej Górze).

W przypadku 8 sygnalizacji, dotyczących gmin: Szklarska Poręba, Duszniki-Zdrój, Mirsk, Kąty Wrocławskie, Bielawa i Strzelin, przeprowadzono postępowania wyjaśniające. Wystąpiono, na podstawie art. 88 u.s.g.,

do kierowników j.s.t., których sygnalizacja dotyczyła, o zajęcie stanowiska w sprawie zagadnień poruszonych w pismach. Po otrzymaniu wyjaśnień udzielono odpowiedzi nadawcom pism.

W przypadku 29 sygnalizacji, których autorami byli: radni (8), kierownicy j.s.t. (2), osoby fizyczne (7), organy ścigania (10), Główny Rzecznik DFP, redaktor gazety, udzielono pisemnych informacji i wyjaśnień dotyczących zagadnień poruszonych w pismach.

W 25 sygnalizacjach od: osób fizycznych (6), podmiotu gospodarczego, radnych (4), kancelarii prawnych (2), organów ścigania (2), MEN, Wojewody Dolnośląskiego, stowarzyszenia, Dolnośląskiego Urzędu Celnego-Skarbowego we Wrocławiu (2), ruchu obywatelskiego, MSWiA, kierowników j.s.t. (2) i anonimowego autora, wskazane zagadnienia zostały uznane jako „sygnalizacje w sprawie”, które ujęto w rejestrze sygnalizacji do wykorzystania zgodnie z właściwością Izby w przyszłych kontrolach gospodarki finansowej.

W 15 sygnalizacjach poruszano zagadnienia niestanowiące właściwości Izby, dotyczące Powiatu Kłodzkiego (2), Pieszyc, Kamiennej Góry m., Wrocławia, Złotoryi, Rui, Żórawiny, Wałbrzycha (2), Środy Śląskiej, Czernicy, Chojnowa m., Bystrzycy Kłodzkiej i Świątoszowa. W przypadku 13 sygnalizacji w odpowiedzi udzielono informacji oraz wskazano właściwy organ do rozpatrzenia przedstawionych zagadnień, a 2 sygnalizacje przekazano zgodnie z właściwością do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego i RDFP.

4. Szkolenie inspektorów ds. kontroli w zakresie problemów objętych działalnością kontrolną

Szczegółowe informacje w zakresie szkoleń inspektorów ds. kontroli zawiera odrębne sprawozdanie z działalności kontrolnej i informacyjno-szkoleniowej Izby za 2017 rok.

5. Szkolenie absolwentów wyższych uczelni zatrudnionych w Izbie w celu przygotowania ich do pracy w charakterze inspektora ds. kontroli

W roku 2017 nie zatrudniono absolwenta szkoły wyższej do odbycia w Izbie stażu pracy i zatrudnienia w Wydziale Kontroli w celu przygotowania do pracy w charakterze inspektora ds. kontroli.

6. Opracowanie sprawozdania z realizacji planu pracy Wydziału Kontroli, w tym planu kontroli i działań pokontrolnych za 2016 rok

Sprawozdanie z realizacji planu kontroli i działań pokontrolnych w 2016 r. zostało opracowane zgodnie z terminem ustalonym w ramowym planie pracy Izby i przyjęte przez Kolegium Izby uchwałą nr 44/2017 z dnia 29 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania ramowego planu pracy, w tym planu kontroli Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu, za rok 2016.

7. Współpraca WKGF z WIAS w zakresie wymiany informacji o jednostkach objętych kontrolą

W czasie przeznaczonym na przygotowanie kontroli w jednostce inspektorzy ds. kontroli zapoznawali się z informacjami dotyczącymi funkcjonowania przesłanymi przez j.s.t. (planowane do kontroli), z rozstrzygnięciami nadzorczymi i wydanymi opiniami w sprawach dotyczących tej jednostki oraz dokumentami planistycznymi i sprawozdawczymi gromadzonymi w WIAS. Pozyskiwali informacje od pracowników WIAS i członków Kolegium na temat funkcjonowania jednostek, które miały zostać objęte kontrolą. Uzyskane informacje były uwzględniane przy opracowywaniu szczegółowego planu kontroli jednostki. Współpraca w tym zakresie była realizowana w trybie roboczym także w czasie trwania kontroli oraz po jej zakończeniu.

8. Współpraca z Kolegium Izby i WIAS w zakresie ustalania tematyki szkoleniowo-instruktażowej, w związku ze stwierdzonymi w trakcie kontroli nieprawidłowościami i uchybieniami

Współpraca w tym zakresie polegała na bieżącym przekazywaniu informacji o nieprawidłowościach i uchybieniach stwierdzonych w trakcie kontroli, w celu ich wykorzystania w działalności informacyjnej, instruktażowej oraz szkoleniowej.

9. Opracowanie planu pracy WKGF na 2018 rok, w tym planu kontroli podmiotów, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy o r.i.o.

Plan pracy WKGF i plan kontroli jednostek sektora finansów publicznych na 2018 rok został opracowany w ustalonym terminie i przyjęty przez Kolegium Izby uchwałą nr 105/2017 z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie ramowego planu pracy Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu na rok 2018, w tym planu kontroli. W planie tym przewidziano przeprowadzenie 102 kontroli, z tego: 45 kontroli kompleksowych j.s.t. (35 gmin i 10 powiatów) oraz 57 kontroli problemowych (w tym 10 związków międzygminnych).

10. Ustalenia kontroli skutkujące korektą sprawozdań Rb-PDP

W roku 2017 w wyniku przeprowadzonych kontroli kompleksowych gospodarki finansowej 20 j.s.t. (Szczawno-Zdrój, Męcinka, Zawonia, Stronie Śląskie, Wąsosz, Bogatynia, Prusice, Głogów w., Gaworzyce, Przemków, Radwanice, Środka Śląska, Dobroszyce, Międzybórz, Zawidów, Lewin Kłodzki, Duszniki-Zdrój, Milicz, Złotoryja w. i Jelenia Góra) sporządziło 38 korekt rocznych sprawozdań Rb-PDP z wykonania dochodów podatkowych. Korekty te dotyczyły lat: 2012 (2 gminy), 2013 (3 gminy), 2014 (8 gmin), 2015 (11 gmin) i 2016 (14 gmin).

Korekty sprawozdań Rb-PDP zostały sporządzone w następującym zakresie:

1. Skutki obniżenia górnych stawek podatku (13 przypadków w 8 j.s.t.), które dotyczyły:
 - 1) zaniżenia kwoty skutków o 53.750,21 zł,
 - 2) zawyżenia kwoty skutków o 381.327,57 zł.
2. Skutki udzielonych ulg i zwolnień wprowadzonych przepisami uchwał rad gmin (9 przypadków w 6 j.s.t.), które dotyczyły:
 - 1) zaniżenia kwoty skutków o 131.678,64 zł,
 - 2) zawyżenia kwoty skutków o 11.000,00 zł.
3. Skutki decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy — Ordynacja podatkowa w zakresie:
 - 1) umorzeń (13 przypadków w 8 j.s.t.), które dotyczyły:
 - a) zaniżenia kwoty skutków o 4.835,00 zł,
 - b) zawyżenia kwoty skutków o 6.150,00 zł.
 - 2) rozłożeń na raty, odroczeń terminu płatności (31 przypadków w 11 j.s.t.), które dotyczyły:
 - a) zaniżenia kwoty skutków o 198.199,79 zł,
 - b) zawyżenia kwoty skutków o 327.973,99 zł.

W wyniku sporządzonych korekt sprawozdań Rb-PDP z wykonania dochodów podatkowych za lata 2012–2016 łączna kwota nieprawidłowości w zakresie skutków udzielonych ulg i zwolnień w podatkach wynosiła 1.114.916 zł, z czego kwota skutków udzielonych ulg i zwolnień w podatkach została zaniżona o 388.464 zł, a zawyżona o 726.452 zł.

IV. Inne zadania w zakresie nadzoru i kontroli

A. Kontrola sprawozdań przekazywanych przez j.s.t. i zapewnienie przepływu danych z tych sprawozdań

1. Kontrola formalna i rachunkowa kwartalnych sprawozdań z wykonania budżetów j.s.t. oraz wniosków gmin o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej (art. 9a ustawy o r.i.o.)

W roku 2017 skontrolowano **11 583 sprawozdania** z wykonania procesów finansów publicznych (w 2016 r. 11 828), przekazanych Izbie przez organy wykonawcze nadzorowanych 196 j.s.t. i 12 związków międzygminnych i 1 związku powiatów, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1015) i rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1773).

Liczba kontrolowanych sprawozdań budżetowych j.s.t. oraz wniosków gmin o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej w latach 2016 i 2017

Nazwa sprawozdania	Liczba sprawozdań ogółem w 2016 r.			Liczba sprawozdań ogółem w 2017 r.		
	pierwotne	korekty	razem	pierwotne	korekty	razem
Rb-27S	1 463	627	2 090	1 462	627	2 089
Rb-28S	1 463	354	1 817	1 462	327	1 789
Rb-NDS	836	299	1 135	836	318	1 154
Rb-Z	836	141	977	836	137	973
Rb-N	836	414	1 250	836	267	1 103
Rb-UZ	199	66	265	196	33	229
Rb-UN	0	0	0	0	0	0
Rb-PDP	169	100	269	169	63	232
Rb-ST	209	41	250	209	41	250
Rb-30S	316	100	416	304	115	419
Rb-34S	507	74	581	495	64	559
Rb-28NWS	146	0	146	158	4	162
Razem sprawozdania przekazywane do MF	6 980	2 216	9 196	6 963	1 996	8 959
Rb-50/D i Rb-50/W (komplety)	1 476	285	1 761	1 476	286	3 238
Rb-27ZZ	784	87	871	784	78	862
Razem sprawozdania budżetowe	9 240	2 588	11 828	9 223	2 360	11 583
Wnioski o przyznanie części rekompensującej subwencji	4	0	4	4	0	4
Razem	9 244	2 588	11 832	9 227	2 360	11 587

Wśród skontrolowanych sprawozdań 2360 (20,4%) stanowiły korekty sprawozdań. Kontrola podpisanych kwalifikowanymi podpisami elektronicznymi przez upoważnione osoby sprawozdań i ich korekt była przeprowadzona z użyciem informatycznego systemu BeSTi@, łącznie ze sprawozdaniami dla dysponentów środków budżetu państwa, przedkładanych do izb w formie elektronicznej „do wiadomości”.

Skontrolowanych przez Izbę (WIAS) sprawozdań j.s.t. było w 2017 r. mniej o 245 niż w 2016 r., w tym liczba korekt zmniejszyła się o 228 (głównie za sprawą spadku liczby korekt sprawozdań Rb-N, Rb-PDP i Rb-28S, a zwiększenia Rb-NDS i Rb-30S). Korekty sprawozdań Rb-PDP w 27 przypadkach (17 j.s.t.) dotyczyły wykonania zaleceń pokontrolnych Izby.

W zakresie kontroli pod względem rachunkowym i formalnym wniosków gmin o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej na wyrównanie ubytków dochodów w specjalnych strefach ekonomicznych (rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 kwietnia 2004 r.; Dz.U. Nr 65, poz. 599, z późn. zm.) skontrolowano i przekazano Ministerstwu Finansów (pismo z dnia 8 września 2017 r. znak WIAS.WR.522.1.2017) 4 złożone wnioski gmin (Kłodzko m., Legnica, Polkowice i Wałbrzych).

Pliki skontrolowanych sprawozdań zbiorczych: Rb-27S, Rb-28S, Rb-28NWS, Rb-NDS, Rb-PDP, Rb-ST, Rb-30S, Rb-34S oraz pliki sprawozdań łącznych: Rb-Z, Rb-N, Rb-UZ przekazywano w 2017 r. do Ministerstwa Finansów (MF) na zasadach określonych w rozporządzeniu w sprawie sprawozdawczości budżetowej i w rozporządzeniu w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, w tym:

- 1) zapewniono terminowy przepływ skontrolowanych plików sprawozdań budżetowych, przekazywanych w cyklach kwartalnych w formie elektronicznej z wykorzystaniem systemu BeSTi@, tj. sprawozdań:
 - za 4 kwartały i za rok 2016,
 - za I kw. 2017 r.,
 - za II kw. 2017 r.,
 - za III kw. 2017 r.;
- 2) zapewniono terminowy przepływ sprawozdań miesięcznych Rb-27S i Rb-28S za grudzień 2016, styczeń 2017 i listopad 2017 w formie elektronicznej z wykorzystaniem systemu BeSTi@;
- 3) zapewniono przekazanie do MF 28 korekt sprawozdań Rb-PDP za rok 2016 złożonych przez gminy w terminie do 30 czerwca 2017 r. (4 w wyniku ustaleń pokontrolnych Izby) oraz 13 korekt złożonych przez j.s.t. po 30 czerwca (5 w wyniku ustaleń pokontrolnych Izby);
- 4) zapewniono przekazanie 12 korekt sprawozdań Rb-PDP za rok 2015 — w tym 10 sporządzonych w wyniku zaleceń pokontrolnych Izby, 7 korekt za rok 2014 — w tym 5 w wyniku zaleceń pokontrolnych Izby, 2 korekty za rok 2013 (w wyniku zaleceń pokontrolnych Izby) oraz 1 korektę za rok 2012 (w wyniku zaleceń pokontrolnych Izby).

Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku kontroli formalnej i rachunkowej sprawozdań budżetowych j.s.t. w 2017 r. w odniesieniu do poszczególnych rodzajów sprawozdań dotyczyły najczęściej:

Rb-27S sprawozdanie z wykonania planu dochodów:

- braku zachowania zasady bilansowania w ustalonych i wykazanych saldach końcowych należności pozostałych do zapłaty,
- braku zgodności wykonanych dochodów z tytułu subwencji ogólnej z wykazami MF, braku zgodności w zakresie kwot związanych z podatkami pobieranymi przez Urzędy Skarbowe na rzecz j.s.t., w tym PIT i CIT, oraz braku zgodności kwot dotacji z wykazami Wojewody,
- dochody wykonane = dochody otrzymane przy paragrafach 001 i 292, brak wykonania należności;

Rb-28S sprawozdanie z wykonania planu wydatków:

- braku zgodności wykazanego planu z określonym uchwałą budżetową,
- nieprawidłowego wykazania zaangażowania środków;

Rb-NDS sprawozdanie o nadwyżce/deficycie:

- niewypełnienia lub błędnego wykazania źródeł pokrycia deficytu, w tym w części E sprawozdania,
- niewypełnienia lub nieprawidłowego wykazania danych w części F sprawozdania,
- nieprawidłowego ustalenia i wykazania stanu wolnych środków wynikającego z rozliczeń kredytów i pożyczek z lat ubiegłych oraz wykazywania ich w niewłaściwych pozycjach;

Rb-Z sprawozdanie o stanie zobowiązań:

- nieprawidłowego przyporządkowania zobowiązań do grup wierzycieli,
- wykazania depozytów lub papierów wartościowych,
- braku wykazania w części C sprawozdania dodatkowej informacji o kredytach i pożyczkach na finansowanie projektów z udziałem środków UE lub wykazania zobowiązań dotyczących projektów rozliczonych i zrefundowanych,

- błędnego ustalenia stanu zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek i papierów wartościowych, (również w części C) na podstawie stanu z Rb-Z za IV kw. roku ubiegłego, z uwzględnieniem Rb-NDS,
- nieprawidłowego wykazywania zobowiązań wymagalnych (spójność z Rb-28S i Rb-30S),
- niewykazania zobowiązań współtworzonego związku;

Rb-N sprawozdanie o stanie należności:

- wykazywania gotówki i depozytów w niewłaściwych grupach dłużników,
- niespójności pomiędzy należnościami wymagalnymi wykazanymi w sprawozdaniu Rb-N a zaległościami w sprawozdaniu Rb-27S;

Rb-PDP sprawozdanie z wykonania dochodów podatkowych:

- nieprawidłowego wykazania skutków udzielonych ulg i zwolnień oraz skutków decyzji organów podatkowych, stwierdzanych w wyniku kontroli gospodarki finansowej;

Rb-30S sprawozdanie z wykonania planu finansowego samorządowego zakładu budżetowego:

- niespójności z Rb-28S w zakresie dotacji na zadania bieżące,
- braku zachowania wymaganej ciągłości bilansowej w zakresie ustalonego stanu środków obrotowych,
- braku spójności wewnętrznej;

Rb-34S sprawozdanie z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 u.f.p.:

- braku spójności pomiędzy sprawozdaniem Rb-27S (§ 240),
- braku ciągłości bilansowej pomiędzy sprawozdaniem z roku poprzedniego,

Rb-UZ roczne sprawozdanie uzupełniające o stanie zobowiązań:

- wykazania zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek (w wartości nominalnej) w kwotach niezgodnych z wykazanymi w sprawozdaniu Rb-Z za IV kw.,
- wykazania łącznych kwot zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek według grup wierzycieli w kwotach niezgodnych z wykazanymi w sprawozdaniu Rb-Z oraz z wykazanymi w części B sprawozdania Rb-UZ,
- nieprawidłowego ustalenia struktury terminowej zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek, wobec wykazania takich samych kwot według pierwotnego i według pozostałego terminu zapadalności;

Rb-ST sprawozdanie o stanie środków na rachunkach bankowych j.s.t.:

- wykazania niespójnego stanu środków wydatków niewygasających z danymi wynikającymi ze sprawozdania Rb-28S,
- wykazania stanu środków na rachunku budżetu w kwocie niższej niż wynikająca z sumy stanu środków wyszczególnionych w sprawozdaniu.

2. Wykonanie dyspozycji art. 10 ustawy o r.i.o.

Do przekazanych Ministrowi Finansów w 2017 r. 27 korekt rocznych sprawozdań Rb-PDP — złożonych w wykonaniu zaleceń pokontrolnych Izby — w 24 przypadkach dołączano dodatkową informację, określającą kwotę różnicy skutków finansowych przed złożeniem korekty i po złożeniu korekty, ponadto załączano kopie wyjaśnień organów podatkowych w sprawie okoliczności wystąpienia nieprawidłowości.

Przekazane korekty sprawozdań Rb-PDP dotyczyły:

- w 1 przypadku — korekty sprawozdania za 2012 rok, wobec wykazania zawyżonych skutków decyzji organu podatkowego (Głogów w.) — korekta niewpływająca na zmianę decyzji MF,

- w 2 przypadkach — korekt sprawozdań za 2013 rok, wobec wykazania zawyżonych skutków decyzji organu podatkowego (Głogów w., Stronie Śląskie) — korekty niewpływające na zmianę decyzji MF,
- w 5 przypadkach — korekt sprawozdań za 2014 rok, wobec wykazania zawyżonych skutków decyzji organu podatkowego (Głogów w., Stronie Śląskie, Szczawno-Zdrój, Zawonia) — korekty niewpływające na zmianę decyzji MF, oraz wobec niewykazania skutków decyzji (Męcinka) — korekta wpływająca na zmianę decyzji MF,
- w 10 przypadkach — korekt sprawozdań za 2015 rok, wobec wykazania zawyżonych skutków decyzji organu podatkowego (Głogów w., Lubawka, Prusice, Stronie Śląskie, Szczawno-Zdrój, Wąsosz, Zawonia) — korekty niewpływające na zmianę decyzji MF, oraz wobec wykazania zaniżonych skutków decyzji (Bogatynia, Męcinka, Mirsk) — korekty wpływające na zmianę decyzji MF,
- w 9 przypadkach — korekt sprawozdań za 2016 rok, wobec wykazania zawyżonych skutków decyzji organu podatkowego (Dobroszyce, Gaworzyce, Głogów w., Międzybórz, Wąsosz) i wobec wykazania zaniżonych skutków decyzji (Środa Śląska, Prusice, Przemków, Radwanice) — korekty z możliwością wpływu na zmianę decyzji MF z uwagi na nadesłanie korekt po 30 czerwca 2017 roku.

3. Sporządzanie i przekazywanie przez Izbę sprawozdań łącznych i zbiorczych w zakresie operacji finansowych (§ 8 ust. 3–5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r.; Dz.U. z 2014 r. poz. 1773)

Na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, j.s.t. sporządzają i przekazują do regionalnych izb obrachunkowych kwartalne sprawozdania łączne Rb-Z i Rb-N oraz roczne Rb-UZ i Rb-UN, a izby na podstawie otrzymanych sprawozdań sporządzają i przekazują Prezesowi GUS i Ministerstwu Finansów sprawozdania zbiorcze w terminach określonych w rozporządzeniu. Wykonanie przez Izbę zadań w zakresie sprawozdań łącznych j.s.t. za IV kw. 2016 r. i I, II, III kw. 2017 r. polegało na zapewnieniu przepływu plików sprawozdań Rb-Z, Rb-N, Rb-UZ (sprawozdań Rb-UN nie wysłano, gdyż uzupełniających sprawozdań rocznych, które są zerowe, nie przekazuje się) w systemie BeSTi@ do Ministerstwa Finansów (§ 8 ust. 4) i na sporządzeniu (wygenerowaniu z systemu) sprawozdań zbiorczych i przekazaniu ich na dedykowanych formularzach w formacie Excel Prezesowi GUS (§ 8 ust. 3) za pomocą ePUAP.

W roku 2017 Izba sporządziła i przekazała Prezesowi GUS sprawozdania zbiorcze (sporządzone na podstawie otrzymanych sprawozdań łącznych j.s.t.):

- 1) sprawozdania Rb-Z, Rb-N, Rb-UZ za IV kw. 2016 r. — 6 marca,
- 2) sprawozdania Rb-Z i Rb-N za I kw. 2017 r. — 4 maja,
- 3) sprawozdania Rb-Z i Rb-N za II kw. 2017 r. — 28 lipca,
- 4) sprawozdania Rb-Z i Rb-N za III kw. 2016 r. — 30 października oraz korekty — 2 listopada.

Zgodnie z § 8 ust. 5 przedmiotowego rozporządzenia, Izba sporządza i przekazuje Prezesowi GUS sprawozdania zbiorcze w zakresie operacji finansowych, z tego kwartalne (Rb-Z i Rb-N) i roczne (Rb-UZ i Rb-UN) według rodzaju jednostek, na podstawie sprawozdań zbiorczych otrzymanych z j.s.t. będących organem założycielskim lub nadzorującym: dla instytucji kultury (grupa 42), dla samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej — SPZOZ (grupa 62) oraz dla osób prawnych utworzonych na podstawie odrębnych ustaw z wyłączeniem przedsiębiorstw i spółek prawa handlowego (grupa 82). Z prowadzonego przez Izbę monitoringu liczby jednostek zobowiązanych do sporządzania i przekazywania sprawozdań zbiorczych i liczby ich jednostek organizacyjnych (według stanu na 31 grudnia 2017 r.) wynika, że zobowiązanych do sporządzania i przekazywania sprawozdań było 176 j.s.t. (89,8%), będących organem założycielskim:

- 325 samorządowych instytucji kultury — 166 j.s.t. (84,7%),
- 101 samorządowych SPZOZ — 72 j.s.t. (36,7%),
- 5 innych samorządowych osób prawnych — 1 j.s.t.

Liczba kontrolowanych sprawozdań jednostek w zakresie operacji finansowych,
na podstawie których sporządzono sprawozdania zbiorcze w latach 2016 i 2017

Rodzaj sprawozdania	Liczba j.s.t.*		Liczba zbadanych sprawozdań	
	2016	2017	2016	2017
Rb-Z Sprawozdanie o stanie zobowiązań wg tytułów dłużnych, Rb-N Sprawozdanie o stanie należności, Rb-UZ, z tego:	176	176	3439	3436
– samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (grupa 62)	72	72	602	598
– samorządowych instytucji kultury (grupa 42)	166	166	1363	1365
– samorządowych osób prawnych (grupa 82)	1	1	8	8
– zbiorczo jednostek nadzorujących lub założycielskich (grupa 99)	176	176	1466	1465
Korekty sprawozdań (Rb-Z, Rb-N, Rb-UZ)			69	69

* Dotyczy tych j.s.t., które są organem założycielskim lub nadzorującym i są zobowiązane do sporządzania tych sprawozdań.

Określony w przepisach rozporządzenia obowiązek sporządzania i przekazywania Prezesowi GUS kwartalnych zbiorczych sprawozdań Rb-Z i Rb-N oraz rocznych sprawozdań zbiorczych Rb-UZ i Rb-UN (według grup rodzajowych jednostek w pełnej szczegółowości danych i na takich samych wzorach sprawozdań) został wykonany w 2017 r. z zachowaniem obowiązujących terminów. W roku 2017 Izba sporządziła i przekazała do GUS w formie elektronicznej:

- 1) kwartalne zbiorcze sprawozdania Rb-Z i Rb-N, sporządzone według stanu:
 - na koniec IV kw. 2016 r. — 13 marca oraz korekty — 30 marca i 26 maja,
 - na koniec I kw. 2017 r. — 12 maja,
 - na koniec II kw. 2017 r. — 11 sierpnia,
 - na koniec III kw. 2017 r. — 10 listopada;
- 2) roczne zbiorcze sprawozdanie Rb-UZ, sporządzone według stanu na koniec 2016 r. — 13 marca oraz korekty — 30 marca i 26 maja (sprawozdania zbiorczego Rb-UN nie wysłano — sprawozdanie zerowe).

Zadania w zakresie kontroli danych oraz sporządzania i przekazywania zbiorczych sprawozdań do GUS były w 2017 r. wykonywane przy użyciu aplikacji przygotowanej przez GUS oraz wspomagająco z użyciem agregatora wykorzystującego aplikację Microsoft Excel, przygotowanego przez Zespół ds. koordynacji i rozwoju technologii informatycznych przy KRRIO.

Dane ze sporządzonych przez Izbę zbiorczych sprawozdań Rb-Z wskazują, że zadłużenie samorządowych podmiotów, dla których dolnośląskie j.s.t. są organem założycielskim lub nadzorującym, na koniec IV kw. 2017 r. wyniosło łącznie 255.867 tys. zł (na koniec IV kw. 2016 r. wyniosło 252.441 tys. zł), w tym zadłużenie SPZOZ wyniosło 248.911 tys. zł (na koniec IV kw. 2016 r. wyniosło 248.538 tys. zł). Porównanie danych w stosunku do roku poprzedniego wskazuje na niewielki wzrost zadłużenia ogółem samorządowych podmiotów prawnych — o 3.426 tys. zł, przy utrzymaniu poziomu kwoty długu dolnośląskich SPZOZ. Największe pozytywne zmiany zadłużenia zanotowały SPZOZ dolnośląskiego województwa samorządowego, w których sumaryczny dług zmniejszył się o 6.325 tys. zł i SPZOZ nadzorowany przez Powiat Oławski — spadek kwoty długu o 1.353 tys. zł, przy wzroście zadłużenia w SPZOZ nadzorowanych przez Powiat Oleśnicki (o 2.990 tys. zł), Powiat Złotoryjski (o 1.848 tys. zł), Powiat Zgorzelecki (o 1.804 tys. zł) i Powiat Trzebnicki (o 1.403 tys. zł).

4. Obsługa plików sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych (art. 34 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej; Dz.U. z 2016 r. poz. 1808) oraz plików sprawozdań z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli (art. 30a ust. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta nauczyciela; Dz.U. z 2017 r. poz. 1189)

Realizując obowiązki określone w art. 34 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, Izba przekazała w 2017 r. ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych 196 plików rocznych sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych za 2016 r. (w 2016 r. przekazano 186 plików).

Wykonując dyspozycję art. 30a ust. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta nauczyciela (Dz.U. z 2017 r. poz. 1189), j.s.t. będące organami prowadzącymi szkoły przekazały do Izby w 2017 r. 196 sprawozdań z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego, sporządzonych według wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 czerwca 2011 r. (Dz.U. Nr 143, poz. 838). Spośród przekazanych sprawozdań 2 wymagały złożenia korekty ze względu na ich sporządzenie w formacie niezgodnym z elektronicznym wzorem sprawozdania. Na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach organów prowadzących Izba sporządziła — wykorzystując narzędzie informatyczne stworzone przez Zespół ds. koordynacji i rozwoju technologii informatycznych przy KRRIO — i przekazała w dniu 7 marca 2017 r. Ministerstwu Edukacji Narodowej (za pośrednictwem RIO w Poznaniu) pełną informację w tym zakresie.

5. Przyjmowanie sprawozdań finansowych, przekazywanych przez zarządy j.s.t. (§ 26 ust. 4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r.; Dz.U. z 2013 r. poz. 289, z późn. zm.)

W roku 2017, zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, j.s.t. sporządzały bilans z wykonania budżetu za 2016 rok i łączne sprawozdania finansowe (obejmujące bilans, rachunek zysków i strat jednostki oraz zestawienie zmian w funduszu jednostki) dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych. Bilans z wykonania budżetu i sprawozdanie finansowe podlegały przekazaniu do właściwej regionalnej izby obrachunkowej w terminie do 30 kwietnia.

W ramach wykonywania w 2017 r. zadań związanych z przekazaniem przez organy j.s.t. bilansów z wykonania budżetu i sprawozdań finansowych za rok 2016 Izba przyjęła i skontrolowała:

- 209 bilansów z wykonania budżetu j.s.t. (budżetu związku) i 28 korekt tych bilansów,
- 209 bilansów, 209 rachunków zysków i strat oraz 209 zestawień zmian w funduszu — składających się na 209 sprawozdań finansowych łącznych jednostek budżetowych i zakładów budżetowych — oraz 23 korekty bilansów, 24 korekt rachunków zysków i strat i 48 korekty zestawienia zmian w funduszu.

W roku 2017 Izba przyjęła i skontrolowała **959 dokumentów** wchodzących w zakres pojęcia sprawozdanie finansowe j.s.t., w tym **128 korekty**.

6. Przyjmowanie skonsolidowanych bilansów j.s.t. i zapewnienie elektronicznego przepływu danych do Ministerstwa Finansów (§ 26 ust. 5 i 7 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r.)

Przepisy rozporządzenia nakładają na zarządy j.s.t. obowiązek sporządzenia bilansu skonsolidowanego i przekazania go regionalnej izbie obrachunkowej w formie dokumentu oraz w formie elektronicznej lub tylko w formie elektronicznej, jeżeli zostanie opatrzona bezpiecznym podpisem elektronicznym, w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, za który sporządzono bilans. Jednocześnie regionalne izby obrachunkowe zostały zobowiązane do przekazania MF formy elektronicznej w terminie do 14 lipca. Bilanse skonsolidowane 201 j.s.t. zostały wysłane w terminie za pomocą systemu BeSTi@ (8 bilansów skonsolidowanych wysłano 18 lipca).

Łącznie w 2017 r. Izba przyjęła **229 bilansów skonsolidowanych j.s.t.**, z tego 209 bilansów skonsolidowanych i 15 korekt za rok 2016, 3 korekty bilansu za rok 2015 i po jednej korekcie za 2013 i 2012 r., i przekazała (po skontrolovaniu) do MF 220 dokumentów elektronicznych.

B. Współdziałanie z innymi organami w zakresie sporządzania i przekazywania sprawozdań i raportów

1. *Przedłożenie ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej sprawozdań z działalności Izby za rok 2016 (art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o r.i.o.)*

Prezes Izby, przy piśmie z dnia 3 kwietnia 2017 r. (znak P.WR.032.5.2017), przedłożył Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji przyjęte przez Kolegium Izby roczne sprawozdania:

- z wykonania budżetu Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu za rok 2016 (uchwała Kolegium nr 38/2017 z dnia 15 marca 2017 r.),
- z działalności kontrolnej i informacyjno-szkoleniowej Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu za rok 2016 (uchwała Kolegium nr 45/2017 z dnia 29 marca 2017 r.).

2. *Udział w opracowaniu sprawozdania z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez j.s.t. za 2016 rok (art. 25a ust. 1 pkt 7 ustawy o r.i.o.)*

Zadania związane z opracowaniem przedkładanego Sejmowi i Senatowi przez Krajową Radę Regionalnych Izb Obrachunkowych corocznego sprawozdania z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez j.s.t. wykonano w 2017 r. w podobnym zakresie jak w latach poprzednich.

W terminie do 28 lutego 2017 r. zapewniono sporządzenie i przekazanie do 7 Izb autorskich szczegółowych informacji niezbędnych do opracowania części I „Sprawozdania z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez j.s.t. w 2016 roku” (zwanego dalej Sprawozdaniem), dotyczących wyników działalności i wykonania budżetu Izby za rok 2016. W terminach późniejszych zapewniono sporządzenie i przekazanie informacji oraz danych uzupełniających, wymaganych do opracowania części II.

Zgodnie z harmonogramem i przyjętym podziałem prac przy opracowaniu Sprawozdania dopełniono obowiązek opracowania zagadnień prezentowanych w części I i II Sprawozdania na podstawie informacji i raportów danych przekazanych przez 16 Izb. Naczelnik WIAS opracował zagadnienia dotyczące wyników działalności opiniodawczej regionalnych izb obrachunkowych w 2016 r. (rozdział III w części I). Zastępca Naczelnika WIAS opracował zagadnienia dotyczące budżetów j.s.t. w przeliczeniu na 1 mieszkańca (rozdział X w części II).

W sporządzeniu i opracowaniu danych przekazywanych do Izb autorskich uczestniczyło 5 pracowników WIAS i 4 pracowników Biura Izby, natomiast w systematyzowaniu danych otrzymanych z 15 Izb i ustaleniu łącznych wyników działalności opiniodawczej uczestniczyło 3 pracowników WIAS.

3. *Przedstawienie właściwemu wojewodzie i ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych informacji o negatywnej opinii wydanej w sprawie określonej w art. 13 pkt 5 ustawy (art. 21 ust. 2 ustawy o r.i.o.)*

W 2017 r. Składy Orzekające Izby wydały 2 negatywne opinie o sprawozdaniach z wykonania budżetu j.s.t. za rok 2016, o których mowa w art. 13 pkt 5 ustawy o r.i.o.

Prezes Izby — w wykonaniu dyspozycji z art. 21 ust. 2 ustawy o r.i.o. — poinformował Wojewodę Dolnośląskiego oraz Ministra Finansów i Rozwoju o wydaniu przez Izbę negatywnej opinii o sprawozdaniu z wykonania budżetu j.s.t. za rok 2016, z tego o przedłożonym przez:

- Burmistrza Gminy Milicz — sprawozdaniu z wykonania budżetu gminy Milicz,
- Burmistrza Miasta i Gminy Prusice — sprawozdaniu z wykonania budżetu gminy Prusice.

Do przekazanej informacji (pisma WIAS.WR.534.1.2017 i WIAS.WR.534.2.2017 z dnia 26 maja 2017 r.) dołączono kopie uchwał V Składu Orzekającego (nr V/97/2017 i nr V/102/2017 z dnia 28 kwietnia 2017 r.) oraz informację dotyczącą wykonania samorządowych budżetów w regionie Dolny Śląsk w 2016 roku.

4. Opracowanie, w tym na wniosek organów, raportów, analiz i opinii w sprawach określonych ustawami (art. 1 ust. 3 i art. 10a ustawy o r.i.o.)

W ramach współpracy z organami państwa — na wnioski tych organów — w 2017 r. opracowano i przekazano 5 opinii dotyczących sytuacji finansowej powiatów wezwanych do zwrotu nienależnie otrzymanych kwot części oświatowej subwencji ogólnej za lata poprzednie, z tego:

- 1) opinii o sytuacji finansowej Powiatu Jeleniogórskiego, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości finansowych Powiatu do regulowania zobowiązań, w związku z wnioskiem Starosty o rozłożenie na raty spłaty zobowiązania z tytułu zwrotu nienależnie uzyskanej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej za rok 2011 w wysokości 2.201.033 zł — na prośbę Naczelnika Wydziału w Departamencie Finansów Samorządu Terytorialnego (pismo znak ST4.4757.11.2017.IWA z dnia 15 marca 2017 r.),
- 2) oceny sytuacji finansowej Powiatu Jaworskiego, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości finansowych Powiatu do regulowania zobowiązań, w związku z wnioskiem Zarządu Powiatu o udzielenie ulgi w spłacie nienależnie uzyskanej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej za 2010 rok w wysokości 1.703.257 zł — na prośbę Głównego Specjalisty w Departamencie Finansów Samorządu Terytorialnego (pismo znak ST5.4757.1.2017.AMCL z dnia 20 kwietnia 2017 r.),
- 3) opinii o aktualnej sytuacji finansowej Powiatu Oleśnickiego, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości finansowych Powiatu do regulowania zobowiązań, w związku z wnioskiem Starosty o rozłożenie na raty zapłaty zobowiązania z tytułu zwrotu nienależnie uzyskanej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej za rok 2012 w wysokości 1.187.924 zł — na prośbę Dyrektora Departamentu Finansów Samorządu Terytorialnego (pismo znak ST4.4757.17.2017.3.BPU z dnia 5 lipca 2017 r.),
- 4) oceny aktualnej sytuacji finansowej Powiatu Strzelińskiego, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości finansowych Powiatu do regulowania swoich zobowiązań, w związku z wnioskiem Zarządu Powiatu o odroczenie terminu oraz rozłożenie na raty płatności zobowiązania z tytułu zwrotu nienależnie uzyskanej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej za rok 2010 w kwocie 1.141.129 zł — na prośbę Naczelnika Wydziału w Departamencie Finansów Samorządu Terytorialnego (pismo znak ST4.4757.43.2017.FRKG z dnia 4 października 2017 r.),
- 5) opinii odnośnie sytuacji finansowej Powiatu Świdnickiego, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości finansowych Powiatu do regulowania swoich zobowiązań, w związku z wnioskiem Starosty Świdnickiego o rozłożenie na raty zobowiązania z tytułu przypisanej do zwrotu nienależnie uzyskanej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej za 2010 rok w wysokości 1.064.611 zł — na prośbę Głównego Specjalisty w Departamencie Finansów Samorządu Terytorialnego (pismo znak ST5.4757.60.2017.JAP z dnia 20 grudnia 2017 r.).

Dla porównania — w 2016 r. sporządzono i przekazano 7 opinii dotyczących sytuacji finansowej powiatów zobowiązanych do zwrotu nienależnie otrzymanych kwot części oświatowej subwencji ogólnej za poprzednie lata (Powiat Zgorzelecki (3), Powiat Milicki (2), Powiat Oleśnicki i Powiat Świdnicki).

W ramach współdziałania izb, opracowano i przekazano w 2017 r., w tym za pośrednictwem KRRIO:

- stanowisko w sprawie sposobu ujmowania w budżecie gminy środków Funduszu Pracy, przekazanych na rachunek wojewody na podstawie art. 109h ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U z 2017 r. poz. 1065, z późn. zm.) — w odpowiedzi na pismo Prezesa RIO w Szczecinie z dnia 9 listopada 2017 r.,
- uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (projekt z dnia 11 kwietnia 2017 r.) w zakresie proponowanego rozwińnięcia przedmiotu zobowiązań podlegających zaopiniowaniu przez regionalne izby obrachunkowe (art. 91 ust. 2 ustawy) — w odpowiedzi na pismo Przewodniczącej KRRIO z dnia 13 kwietnia 2017 r.,
- uwagi do projektu rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa (...), opracowanego z uwzględnieniem zgłoszonych uwag (projekt z dnia 19 maja 2017 r.) — w odpowiedzi na pismo Przewodniczącej KRRIO z dnia 1 czerwca 2017 r.,
- uwagi do projektu rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej (projekt z dnia 10 listopada 2017 r.) — w odpowiedzi na pismo Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów (znak BP5.4101.5.2017 z dnia 14 listopada 2017 r.),

- uwagi i propozycje uzupełnień do przekazanego projektu rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 29 listopada 2017 r. w sprawie sprawozdania podatkowego w zakresie podatku od nieruchomości, podatku rolnego i podatku leśnego — w odpowiedzi na pismo Sekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów (znak PS7.8400.2.2017 z dnia 29 listopada 2017 r.),
- stanowisko w przedmiocie wskazania organu nadzoru właściwego do badania legalności uchwał rad gmin dotyczących określenia zasad ustalania i przekazywania środków finansowych wynikających z rozliczenia podatku VAT dla gminnego zakładu budżetowego oraz przyjęcia do realizacji analizy finansowej (wniosków zawartych w analizie finansowej) — w odpowiedzi na pismo Przewodniczącej KRRIO z dnia 26 czerwca 2017 r.,
- stanowisko w sprawie sposobu ujmowania w budżecie gminy środków Funduszu Pracy, przekazanych na rachunek wojewody na podstawie art. 109h ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2017 r. poz. 1065, z późn. zm.) — w odpowiedzi na pismo Prezesa RIO w Szczecinie z dnia 9 listopada 2017 roku.

5. Przekazywanie Ministrowi Finansów projektów i uchwał w sprawie wieloletniej prognozy finansowej j.s.t. (art. 230a u.f.p.)

W wykonaniu obowiązków, o których mowa w art. 230a u.f.p., w 2017 r. przekazano Ministrowi Finansów 209 projektów wieloletnich prognoz finansowych j.s.t. wraz z wynikami ich opiniowania oraz 724 uchwały i zarządzenia w sprawie wieloletniej prognozy finansowej lub jej zmiany wraz z wynikami rozstrzygnięć nadzorczych — w formie i terminach określonych rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2013 r. poz. 86, z późn. zm.).

Z wykorzystaniem wskazanej aplikacji (systemu BeSTi@) Izba przekazała w 2017 r. w terminie do dnia:

- 10 marca — 239 wieloletnie prognozy finansowe j.s.t., wynikające z uchwał i zarządzeń organów j.s.t. (otrzymane do 1 lutego) wraz z wynikami badania nadzorczego,
- 5 maja — 133 wieloletnie prognozy finansowe j.s.t., wynikających z uchwał i zarządzeń organów j.s.t. (otrzymane do 31 marca) wraz z wynikami badania nadzorczego,
- 5 sierpnia — 176 wieloletnich prognoz finansowych j.s.t., wynikających z uchwał i zarządzeń organów j.s.t. (otrzymanych do 30 czerwca) wraz z wynikami badania nadzorczego,
- 5 listopada — 176 wieloletnich prognoz finansowych j.s.t., wynikających z uchwał i zarządzeń organów j.s.t. (otrzymanych do 30 września) wraz z wynikami badania nadzorczego,
- 31 grudnia — 209 projektów uchwał w sprawie wieloletniej prognozy finansowej j.s.t., przekazanych z projektem uchwały budżetowej na rok 2017, wraz z informacją o charakterze wydanej opinii.

Dla porównania — w 2016 r. w pięciu okresach monitorowania przekazano łącznie 940 uchwał i zarządzeń w sprawie wieloletniej prognozy finansowej oraz 209 projektów wraz z wynikami ich badania.

V. Zadania w zakresie szkolenia i informacji

Wykonanie przez Izbę w 2017 r. zadań, o których mowa w art. 1 ust. 4, w tym w związku z art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy o r.i.o., przedstawiono w odrębnym sprawozdaniu z działalności kontrolnej i informacyjno-szkoleniowej Izby.

VI. Zadania w zakresie wewnętrznego funkcjonowania Izby

1. Sprawozdanie z wykonania budżetu Izby za rok 2016 zostało opracowane w terminie i przyjęte przez Kolegium Izby — uchwała nr 38/2017 z dnia 15 marca 2017 roku.
2. Sprawozdanie z działalności kontrolnej i informacyjno-szkoleniowej Izby za rok 2016 zostało opracowane w terminie i przyjęte przez Kolegium Izby — uchwała nr 45/2017 z dnia 29 marca 2017 roku.
3. Sprawozdanie z wykonania ramowego planu pracy, w tym planu kontroli Izby za rok 2016, zostało opracowane w terminie i przyjęte przez Kolegium Izby — uchwała nr 44/2017 z dnia 29 marca 2017 roku.
4. Ramowy plan pracy Izby na rok 2018, w tym plan kontroli, opracowany w terminach wynikających z podziału pracy — Kolegium przyjęło uchwałą nr 105/2017 z dnia 20 grudnia 2017 roku.
5. Projekt budżetu Izby na rok 2018 został opracowany i przekazany zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej (Dz.U. poz. 1154). Opracowanie projektu poprzedziła decyzja Kolegium Izby w sprawie uchwalenia wniosków do projektu budżetu Izby na 2018 rok — uchwała Kolegium nr 50/2017 z dnia 5 kwietnia 2017 roku.
6. Sprawozdania z wykonania budżetu Izby za kolejne miesiące roku budżetowego oraz za rok 2016 były sporządzane i przekazywane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1015 oraz z 2017 r. poz. 699), a sprawozdania kwartalne w zakresie operacji finansowych zgodnie z rozporządzeniem z dnia 4 marca 2010 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1773).
7. Ewidencję przekazanych do nadzoru Izby uchwał i zarządzeń organów j.s.t. oraz ewidencję etapów ich badania, tak jak w latach poprzednich, prowadzono z użyciem rejestrów elektronicznych (Sys.rio). Badanie uchwał i zarządzeń w sprawie wieloletnich prognoz finansowych j.s.t. przekazywanych do nadzoru w formie dokumentów elektronicznych w systemie BeSTi@ prowadzono przy zastosowaniu formuł zapewniających synchronizację danych z Sys.rio. Ewidencję uchwał i kontrolę poprawności danych oraz ustalenia parametrów budżetowych prowadzono w WIAS z użyciem formuł kontrolnych systemu BeSTi@. W badaniu uchwał i zarządzeń organów j.s.t. sporządzano wydruki i raporty z systemów elektronicznych, dokumentujące wyniki monitorowania wielkości i parametrów budżetowych, w tym zachowania reguł fiskalnych, o których mowa w art. 242 i 243 u.f.p.
8. Obsługę administracyjną Kolegium prowadziło Biuro Izby, a w jej ramach zapewniono organizację 23 posiedzeń Kolegium, sporządzanie i przekazywanie dokumentów, w tym przekazywanie uchwał Kolegium do ogłoszenia w BIP Izby, i odpowiednio w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.
9. Obsługę administracyjną Składów Orzekających prowadziło Biuro Izby, w tym w Zespole w Legnicy i w siedzibie Izby przy udziale pracowników WIAS. Ponadto, w podobnym zakresie jak w latach poprzednich, w WIAS zapewniono sporządzanie raportów z systemu BeSTi@ i innych informacji niezbędnych do wydania opinii w sprawach określonych w art. 13 ustawy o r.i.o. oraz w art. 230 ust. 4 i art. 246 ust. 1 i 3 u.f.p.
10. Sprawy pracownicze, w tym kadrowe, prowadziło Biuro Izby, a obsługę księgową zapewnił Zespół ds. rachunkowości Izby.
11. Zaopatrywanie Izby w niezbędne urządzenia i sprzęt oraz utrzymywanie wymaganego stanu urządzeń zapewniało Biuro Izby przy udziale Koordynatorów Zespołów Zamiejscowych.
12. Prowadzenie i aktualizację strony BIP zapewniaли wyznaczony pracownik WIAS i informatyk.
13. Prowadzenie spraw archiwum zakładowego zapewniało Biuro Izby, w tym wyznaczeni pracownicy w siedzibie i Zespołach Zamiejscowych Izby.
14. Funkcjonowanie sieci i systemów informatycznych w siedzibie i w Zespołach Zamiejscowych Izby zapewniaли pracownicy do spraw informatyki i administrowania siecią, a w zakresie funkcjonalności systemu BeSTi@ także Zastępca Naczelnika WIAS.

15. W ramach działań podejmowanych dla zapewnienia funkcjonowania kontroli zarządczej opracowano i przyjęto ramowy plan pracy Izby, w tym plan kontroli na rok 2018, oraz zapewniono wykonanie ustawowych zadań Izby w zakresie nadzoru i kontroli gospodarki finansowej j.s.t. w terminach określonych w planie pracy na rok 2017. Funkcje informacyjne i szkoleniowe wykonywano według zadań i tematów określonych w planie pracy. W ramach współdziałania z innymi organami i izbami, w tym za pośrednictwem KRRIO, zapewniono opracowanie raportów, analiz i opinii w sprawach określonych ustawami.

**Uchwały i zarządzenia jednostek samorządu terytorialnego w zakresie spraw finansowych
zbadane przez Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu w 2017 r.**

Uchwały i zarządzenia w zakresie spraw finansowych	Liczba uchwał i zarządzeń			Wyniki badania nadzorczego								
	razem	organów stano- wiących	organów wykonaw- czych	razem	bez naruszenia prawa	z naruszeniem prawa	z tego					
							z nieistotnym naruszeniem prawa	nieważne	z tego		wszczęte postępowanie umorzono	inne niezgodności z prawem
									w części	w całości		
Dotyczące:												
– budżetu	206	206	0	206	195	11	8	1	1	0	2	0
– zmian budżetu	6 277	2 055	4 222	6 277	6 226	51	41	6	4	2	2	2
– wieloletniej prognozy finansowej	209	209	0	209	197	12	11	1	0	1	0	0
– zmiany wieloletniej prognozy finansowej	1 478	1 237	241	1 478	1 464	14	12	2	0	2	0	0
– procedury uchwalania budżetu	8	5	3	8	7	1	0	1	1	0	0	0
– emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu	98	98	0	98	97	1	1	0	0	0	0	0
– zaciągania pożyczek i kredytów długoterminowych	168	109	59	168	167	1	0	1	0	1	0	0
– udzielania pożyczek	17	2	15	17	17	0	0	0	0	0	0	0
– udzielania poręczeń	21	19	2	21	4	17	0	17	0	17	0	0
– zaciągania pożyczek i kredytów krótkoterminowych	16	5	11	16	16	0	0	0	0	0	0	0
– stawek dotacji przedmiotowych	58	58	0	58	58	0	0	0	0	0	0	0
– trybu udzielania i rozliczania dotacji dla przedszkoli, szkół i placówek prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne	135	135	0	135	122	13	6	7	4	3	0	0
– trybu postępowania o udzielenie dotacji, sposobu jej rozliczania i kontroli wykonania zleconego zadania	162	162	0	162	151	11	2	9	2	7	0	0
– podatków i opłat lokalnych	623	623	0	623	606	17	3	14	4	10	0	0
– w tym: opłaty za gospodarowanie odpadami	112	112	0	112	109	3	1	2	0	2	0	0
– absolutorium	204	204	0	204	200	4	2	2	0	2	0	0
– zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów	8	8	0	8	8	0	0	0	0	0	0	0
Pozostałe uchwały i zarządzenia, w tym dotyczące:	1 106	1 088	18	1 106	1 094	12	2	10	0	10	0	0
– wydatków niewygasających	83	83	0	83	83	0	0	0	0	0	0	0
– funduszu sołeckiego	30	30	0	30	29	1	1	0	0	0	0	0
Razem	10 794	6 223	4 571	10 794	10 629	165	88	71	16	55	4	2
– gminy	8 961	5 267	3 694	8 961	8 823	138	72	61	12	49	3	2
– powiaty	1 215	653	562	1 215	1 191	24	14	9	4	5	1	0
– miasta na prawach powiatu	336	136	200	336	335	1	0	1	0	1	0	0
– województwo samorządowe	155	71	84	155	155	0	0	0	0	0	0	0
– związki	127	96	31	127	125	2	2	0	0	0	0	0

**Uchwały i zarządzenia jednostek samorządu terytorialnego w zakresie spraw finansowych
zbadane przez Kolegium RIO we Wrocławiu ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych w 2017 r.**

Lp.	Uchwały i zarządzenia w sprawie	Liczba uchwał i zarządzeń			Wyniki badania nadzorczego								
		razem	organów stanowiących	organów wykonawczych	razem	bez naruszenia prawa	z naruszeniem prawa	z tego		z tego		wszczęte postępowanie umorzono	inne niezgodności z prawem
								z nieistotnym naruszeniem prawa	nieważne	w części	w całości		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	budżetu	206	206	0	206	195	11	8	1	1	0	2	0
	gminy	165	165	0	165	155	10	8	0	0	0	2	0
	powiaty	24	24	0	24	23	1	0	1	1	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	4	4	0	4	4	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
	związki	12	12	0	12	12	0	0	0	0	0	0	0
2	zmian budżetu	6 277	2 055	4 222	6 277	6 226	51	41	6	4	2	2	2
	gminy	5 158	1 732	3 426	5 158	5 119	39	34	2	1	1	1	2
	powiaty	768	244	524	768	756	12	7	4	3	1	1	0
	miasta na prawach powiatu	227	37	190	227	227	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	72	17	55	72	72	0	0	0	0	0	0	0
	związki	52	25	27	52	52	0	0	0	0	0	0	0
3	wieloletniej prognozy finansowej	209	209	0	209	197	12	11	1	0	1	0	0
	gminy	166	166	0	166	157	9	8	1	0	1	0	0
	powiaty	26	26	0	26	24	2	2	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	4	4	0	4	4	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
	związki	12	12	0	12	11	1	1	0	0	0	0	0
4	zmiany wieloletniej prognozy finansowej	1 478	1 237	241	1 478	1 464	14	12	2	0	2	0	0
	gminy	1 190	1 001	189	1 190	1 179	11	10	1	0	1	0	0
	powiaty	201	172	29	201	198	3	2	1	0	1	0	0
	miasta na prawach powiatu	39	37	2	39	39	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	28	11	17	28	28	0	0	0	0	0	0	0
	związki	20	16	4	20	20	0	0	0	0	0	0	0
5	procedury uchwalania budżetu	8	5	3	8	7	1	0	1	1	0	0	0
	gminy	5	5	0	5	4	1	0	1	1	0	0	0
	powiaty	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	3	0	3	3	3	0	0	0	0	0	0	0
	związki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu	98	98	0	98	97	1	1	0	0	0	0	0
	gminy	79	79	0	79	78	1	1	0	0	0	0	0
	powiaty	14	14	0	14	14	0	0	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	5	5	0	5	5	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	związki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	zaciągania pożyczek i kredytów długoterminowych	168	109	59	168	167	1	0	1	0	1	0	0
	gminy	159	102	57	159	158	1	0	1	0	1	0	0
	powiaty	5	5	0	5	5	0	0	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	4	2	2	4	4	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	związki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
8	udzielania pożyczek	17	2	15	17	17	0	0	0	0	0	0	0
	gminy	9	2	7	9	9	0	0	0	0	0	0	0
	powiaty	4	0	4	4	4	0	0	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	4	0	4	4	4	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	związki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	udzielania poręczeń	21	19	2	21	4	17	0	17	0	17	0	0
	gminy	17	16	1	17	3	14	0	14	0	14	0	0
	powiaty	4	3	1	4	1	3	0	3	0	3	0	0
	miasta na prawach powiatu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	związki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	zaciągania pożyczek i kredytów krótkoterminowych	16	5	11	16	16	0	0	0	0	0	0	0
	gminy	14	4	10	14	14	0	0	0	0	0	0	0
	powiaty	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	związki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	stawek dotacji przedmiotowych	58	58	0	58	58	0	0	0	0	0	0	0
	gminy	55	55	0	55	55	0	0	0	0	0	0	0
	powiaty	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	2	2	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	związki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	trybu udzielania i rozliczania dotacji dla przedszkoli, szkół i placówek prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne	135	135	0	135	122	13	6	7	4	3	0	0
	gminy	110	110	0	110	98	12	5	7	4	3	0	0
	powiaty	20	20	0	20	19	1	1	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	5	5	0	5	5	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	związki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	trybu postępowania o udzielenie dotacji, sposobu jej rozliczania i kontroli wykonania zleconego zadania	162	162	0	162	151	11	2	9	2	7	0	0
	gminy	153	153	0	153	143	10	2	8	2	6	0	0
	powiaty	3	3	0	3	3	0	0	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	6	6	0	6	5	1	0	1	0	1	0	0
	województwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	związki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	podatków i opłat lokalnych	623	623	0	623	606	17	3	14	4	10	0	0
	gminy	608	608	0	608	592	16	2	14	4	10	0	0
	powiaty	2	2	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	10	10	0	10	10	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	związki	3	3	0	3	2	1	1	0	0	0	0	0
	w tym: opłaty za gospodarowanie odpadami	112	112	0	112	109	3	1	2	0	2	0	0
	gminy	107	107	0	107	105	2	0	2	0	2	0	0
	powiaty	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	2	2	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	związki	3	3	0	3	2	1	1	0	0	0	0	0
15	absolutorium	204	204	0	204	200	4	2	2	0	2	0	0
	gminy	161	161	0	161	158	3	1	2	0	2	0	0
	powiaty	26	26	0	26	25	1	1	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	3	3	0	3	3	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
	związki	13	13	0	13	13	0	0	0	0	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
16	zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów	8	8	0	8	8	0	0	0	0	0	0	0
	gminy	7	7	0	7	7	0	0	0	0	0	0	0
	powiaty	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	związki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	pozostałych uchwał	1 106	1 088	18	1 106	1 094	12	2	10	0	10	0	0
	gminy	905	901	4	905	894	11	1	10	0	10	0	0
	powiaty	115	111	4	115	114	1	1	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	22	21	1	22	22	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	49	40	9	49	49	0	0	0	0	0	0	0
	związki	15	15	0	15	15	0	0	0	0	0	0	0
	w tym: wydatków niewygasających	83	83	0	83	83	0	0	0	0	0	0	0
	gminy	66	66	0	66	66	0	0	0	0	0	0	0
	powiaty	14	14	0	14	14	0	0	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	2	2	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
	związki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	w tym: funduszu sołeckiego	30	30	0	30	29	1	1	0	0	0	0	0
	gminy	30	30	0	30	29	1	1	0	0	0	0	0
	powiaty	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	miasta na prawach powiatu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	województwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	związki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Razem	10 794	6 223	4 571	10 794	10 629	165	88	71	16	55	4	2
	gminy	8 961	5 267	3 694	8 961	8 823	138	72	61	12	49	3	2
	powiaty	1 215	653	562	1 215	1 191	24	14	9	4	5	1	0
	miasta na prawach powiatu	336	136	200	336	335	1	0	1	0	1	0	0
	województwo	155	71	84	155	155	0	0	0	0	0	0	0
	związki	127	96	31	127	125	2	2	0	0	0	0	0

**Wykaz kontroli kompleksowych i problemowych oraz kontroli doraźnych
przeprowadzonych przez Regionalną Izbę Obrachunkową we Wrocławiu w 2017 r.**

112 kontroli, z tego:
– 53 kontrole kompleksowe
– 56 kontroli problemowych
– 3 kontrole doraźne

KONTROLE KOMPLEKSOWE (53)

Gminy	
1. Bardo	32. Wąsosz
2. Bogatynia	33. Zawidów
3. Borów	34. Zawonia
4. Czernica	35. Złotoryja (gmina miejska)
5. Długołęka	36. Złotoryja (gmina wiejska)
6. Dobroszyce	
7. Duszniki-Zdrój	Miasta na prawach powiatu
8. Gaworzyce	37. Jelenia Góra
9. Głogów (gmina miejska)	
10. Głogów (gmina wiejska)	Powiaty
11. Łądek-Zdrój	38. Bolesławiecki
12. Lewin Kłodzki	39. Głogowski
13. Marcinowice	40. Górski
14. Męcinka	41. Jaworski
15. Międzybórz	42. Kłodzki
16. Miękinia	43. Lwówecki
17. Milicz	44. Milicki
18. Niechlów	45. Oławski
19. Oława (gmina wiejska)	46. Polkowicki
20. Pielgrzymka	47. Strzebiński
21. Prusice	48. Trzebnicki
22. Przemków	49. Wałbrzyski
23. Radwanice	50. Ząbkowicki
24. Siekierczyn	51. Zgorzelecki
25. Sobótka	52. Złotoryjski
26. Stare Bogaczowice	
27. Stronie Śląskie	Województwo samorządowe
28. Strzelin	
29. Szczawno-Zdrój	53. Dolnośląskie Województwo Samorządowe
30. Szczytna	
31. Środa Śląska	

KONTROLE PROBLEMOWE (56)

Powiaty

1. Zgorzelecki
2. Złotoryjski

Województwo samorządowe

3. Dolnośląskie Województwo Samorządowe

Związki

4. Ekologiczny Związek Gospodarki Odpadami Komunalnymi „EKOGOK” w Oławie
5. Związek Międzygminny „Bóbr” w Bolesławcu
6. Związek Powiatów Województwa Dolnośląskiego z siedzibą w Głogowie

Jednostki budżetowe

7. Dolnośląska Służba Dróg i Kolei
8. Dom Pomocy Społecznej „Magnolia” w Głogowie (Powiat Głogowski)
9. Ośrodek Pomocy Społecznej w Przemkowie
10. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie
11. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu
12. Powiatowy Ośrodek Sportu i Rekreacji w Górze
13. Powiatowy Urząd Pracy w Jaworze
14. Powiatowy Urząd Pracy w Polkowicach
15. Powiatowy Zespół Szkół nr 2 im. P. Włostowica w Trzebnicy
16. Przedszkole Publiczne nr 2 w Głogowie (gmina miejska)
17. Przedszkole Publiczne nr 4 w Bogatyni
18. Przedszkole Publiczne w Szczytnej
19. Przedszkole Publiczne w Zarębie (Siekierczyn)
20. Publiczne Przedszkole w Gaworzycach
21. Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Westerplatte w Stroniu Śląskim
22. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Pielgrzymce
23. Szkoła Podstawowa im. S. Staszica w Wilkowie-Osiedlu (Złotoryja — gmina wiejska)
24. Szkoła Podstawowa nr 1 w Złotoryi (gmina miejska)
25. Szkoła Podstawowa w Piotrkowicach (Prusice)
26. Szkoła Podstawowa w Wilkowie (Głogów — gmina wiejska)
27. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Piotrowicach (Męcinka)
28. Zespół Szkół Ekonomiczno-Technicznych im. Kombatantów Ziemi Lwóweckiej w Rakowicach Wielkich (Powiat Lwówecki)
29. Zespół Szkół Mechanicznych im. L. Waryńskiego w Bolesławcu (Powiat Bolesławiecki)
30. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Złotoryi (Powiat Złotoryjski)
31. Zespół Szkół Specjalnych w Nowej Rudzie (Powiat Kłodzki)
32. Zespół Szkół Szkoły Podstawowej im. Bolesława Chrobrego i Gimnazjum w Zawidowie
33. Zespół Szkół Zawodowych i Licealnych w Zgorzelcu (Powiat Zgorzelecki)

Zakłady budżetowe

34. Zakład Usług Komunalnych w Rakowicach (Radwanice)

Samorządowe osoby prawne — instytucje kultury

35. Biblioteka Publiczna w Środzie Śląskiej
36. Centrum Kultury i Rekreacji w Łądku-Zdroju

37. Filharmonia Dolnośląska w Jeleniej Górze (Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego)
38. Gminna Biblioteka Publiczna w Borowie
39. Gminna Biblioteka Publiczna w Starych Bogaczowicach
40. Gminne Centrum Kultury im. Anny Sojko w Dobroszycach
41. Gminny Ośrodek Kultury w Marcinowicach
42. Gminny Ośrodek Kultury w Niechlowie
43. Jeleniogórskie Centrum Kultury (Jelenia Góra)
44. Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Strzelinie im. Jana Twardowskiego (Strzelin)
45. Miejski Ośrodek Kultury i Sportu w Dusznikach-Zdroju (1)
46. Miejski Ośrodek Kultury i Sportu w Dusznikach-Zdroju (2)
47. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Międzyborzu
48. Muzeum Ślązańskie im. S. Dunajewskiego w Sobótce
49. Samorządowy Ośrodek Kultury w Miękinii
50. Teatr Zdrojowy im. H. Wieniawskiego w Szczawnie-Zdroju
51. Zespół Placówek Kultury w Wąsoszu

Samorządowe osoby prawne — SPZOZ

52. Specjalistyczny Szpital im. dra A. Sokołowskiego w Wałbrzychu
53. Wielospecjalistyczny Szpital – SPZOZ w Zgorzelcu
54. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy
55. Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zawoni

Inne

56. Samodzielne Koło Terenowe nr 72 Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Jeleniej Górze

KONTROLE DORAŻNE (3)

Gminy

1. Bielawa
2. Świeradów-Zdrój
3. Złoty Stok